

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוהי מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת

פרשת אמור תשע"ט

לוח שעורי למוזים לאנשי שלומנו "חסידי ברסלב" תלמידי "היכל הקדש"

שבוע פרשת

שב"ק	ו	ה	ד	ג	ב	א	
							חמש ורש"י עם התרגום
							תנ"ך
							משניות
							בבלי
							ירושלמי
							תוספתא
							מדרש רבה
							מדרש תנחומא
							רמב"ם
							טור
							שלחן ערוך
							זהר
							תקוני זהר
							לקוטי מוהר"ן
							לקוטי הלכות

רבנו ז"ל אמר: מעט גם כן טוב, על כן ראה ללמד מכל שעור מעט

או הרבה כפי הפנאי.

בכורות. פרק שלישי – הלוקח בהמה דף כה עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזון)" קצבה תוספות

1 מותר – משום דטעמא שאן מתכוין הוא. פסוקי'א דנייחא – בראש של חביה,
 2 שוכרין כסביבתי'ה גיורת ומלגילתי'ה בדי שחטתום תקיב יפה. אסור להזקיח –
 3 בתוך הרביע בהמה, משום חטטה. ואף על גב דאינו מתכוין לשום חטטה אסור,
 4 אפילו לרבי שמעון דאמר במסכת שבת (נא.ב). דבר שאין מתכוין מותר. ולא ימות
 5 – וכיון שדמקח לה – לא אפשר לה בלא

6 חטטה. אבל לפנות את השער – אפשר
 7 בלא מליטה. הלכה כרבי יהודה – אלמא
 8 סבירא דרבי לרבי: דבר שאין מתכוין אסור
 9 בלא גבי – בלא גב היא רוב חנן. ותולש
 10 לאו היינו נוז – להכי אמר רב הלכה כרבי
 11 יוסי בבביר. כלאחר יד – דאין דרך לתלוש
 12 צמר, אלא לנזח. ותולש את הכנה –
 13 ותולש גרזה גודלה מן כנף העוף. והקובצו
 14 – לאורח שלשום קטם ראשו. והדומרו –
 15 שמחליקו מן הצדיק ומורט מן הקנה
 16 השער. וזו ופתח ומפתח – מארבעים
 17 אבות מלאכות במסכת שבת (עג.א).
 18 מנתק-מחליק. היינו אורחה – שדרך
 19 נוצת על תולש לה לא גוזח. מרוב כפייה
 20 ליה כרבי יוסי – לגבי כבוד. ותולש בלא
 21 היינו גוזח. רבי יוסי נמי כבוד לה כרב –
 22 דדבר שאין מתכוין אסור. הכי נרסינן:
 23 עשרה מאדים וראשון משחיר – וכן
 24 בתוספתא במסכת פרה (פרק א). גוז – את
 25 הראש משחירו במספרים, ומשיר יד
 26 המאדים ואילך, ואינו חושש משום גזח
 27 בקרשיו. אלמא, משום דאין מתכוין לשום
 28 גזח אלא לתקן – שרי. שתי שערות שכולן
 29 שערות פסולות בשרה לגמרי, אבל עיקר
 30 מאדים וראשון משחיר – אפשר בתקנה.
 31 – שאין לפנות צמר, הלכך לא אסירא בגיזה.
 32 לא תעבוד ולא גוזח – וזו. מוסף על ענין
 33 ראשון, ולימדו שניהו זה מהו. דקדשי בדם
 34 הבית היא – (וה שם לה) דהא אינה קרובה
 35 למזבח, הלכך מותרת בגיזה. ולא שביחה –
 36 ומילתא ולא שביחה לא גזח רבנן. דביה
 37 קריש – דאן ומיה לה בך מונומיה לחלה
 38 עליון. לקופיין – לצורך הקופיין. לכתחלה
 39 קאמר – והאי יוכן – אנטול קאי, וכד היכי
 40 דמותר לתלוש לצורך החטטה, דראש פטיטא
 41 לך דריסא לכתחלה קאמר – הכי נמי לראש
 42 מקום המום. או דיעבד קאמר, והאי יוכן –
 43 א"ל א"ל יזונו קאי, והכי קאמר. וכן מן שתלש
 44 את השער לראות את מקום המום, נמי א"ל
 45 יזונו מיקומו. ומספרין אביון – ובאנון והוה
 46 מום. דשיחיתו מוכחת עליו – ללא לניה
 47 איכותן. אלא לאו איתולש – ולכתחלה קאמר.
 48 משנה מת – דא הגמר בתנאה לכתן.
 49 והכמים

מותר. וזו אמר רב הכי והא אמר רב הייא בר איש
 משמיהו דרבי: מוסקריא דנייחא אסור להזקיח ביומא
 מנא: בההיא אפילו רבי שמעון מודה, דאינו ורבא
 דאמרי תרנייהו: מודה רבי שמעון בפקיס רישיה ולא
 מודה. והא אמר רב הייא בר איש אמר רב: הלכה
 כרבי יהודה, ורב חנן בר אמי אמר שמואל: הלכה
 כרבי שמעון, ורב הייא בר אבין מתני בלא גברי, רבי
 אמר: הלכה כרבי יהודה, ושמאל אמר: הלכה כרבי
 שמעון! אלא לעולם קבר רב דבר שאין מתכוין אסור,
 ותולש לאו היינו גוזח. וכיום טוב היינו טעמי'ה דשרי
 דנהיה ליה עוקר דבר מגידולו בלאחר יד. – ותולש
 לאו היינו גוזח והתניא: התולש את הקנה, והקובצו,
 והמורטו – חייב שלש המאות. ואמר ריש לקיש: תולש
 חייב משום גוזח, קוטם – חייב משום מחתך, ממתר
 חייב משום ממתקן; – שאני קנה, דהיינו אורחה.
 וכדבר קבר רבי יוסי בן המשולם – רבי יוסי בן
 המשולם קבר לה כרבי, וקבר רבי יוסי בן המשולם
 דבר שאין מתכוין אסור והתניא: שתי שערות עיקרן
 מאדים וראשון משחיר, רבי יוסי בן המשולם אמר:
 גוזח במספרים ואינו חושש! דלאו פרה, דלאו בת גיזה
 היא. – והתניא: לא תעבד בכבוד שורך ולא בתו כבוד
 צאנך. – ואין לי אלא שור בעבודה וצאן בגיזה, מנן
 ליתן את האמור של זה גיזה, ואת האמור של זה גיזה
 תלמוד לומר: לא תעבד... ולא תגז'! – אלא, שאני
 פרה דקדשי בדם הבית היא. – והאמר רבי אלעזר:
 קדשי בדם הבית אסורין בגיזה ועבודה – מדרבנן. –
 והאיכא אסורא דרבנן! – אלא שאני פרה דלא שביחה.
 – וליתלה, ולפקה לחילין, ולניהו, והדר ליתן שיהו –
 דמיה קרינן. – ולעבד לה כדשמואל, דאמר שמואל:
 הקדש שיה גנה שחיללו על שנה פרומה – מחיללו
 א"מור דאימור: שמואל שחיללו, לכתחלה מן אמר
 איבעית ואמור: רב קבר לה כרבי יוסי בן המשולם
 ורבי יוסי בן המשולם לא קבר לה כרבי. – ותולש את
 השער ובלבד שלא יזונו ממקומו. אמר רב איש אמר
 ריש לקיש: לא שנו אלא ביד, אבל בכלי – אסור. –

1 מוסקריא דנייחא – פירשנו בפרק קמא דכתובות (ד"א) ובסוף
 2 (כ"ל כתבי') ו'שמנה רצעים' (שבת ק"א.א דבור המחולל). דהוה ליה עקב
 3 דבר מגידולו בלאחר יד – אין ללמוד מכאן שיהא מותר לתלוש נוצח מציאר של עף
 4 כד לשונו ביום טוב. דהא לרבי פירש דהוה דשרי היא – משום שאין מתכוין, ולשון
 5 נמי פירש דאפילו במותקין – בגיזה. לרש"י
 6 בלאחר יד, דקדתי'ה בסמוך בתולש את העוף,
 7 ואף על גב דאין עריך כאן נוצח. והוה מלאכה
 8 שאינה צריכה לעופה – אין ללמוד מלאכה
 9 שאינה צריכה לעופה מכללא. ד
 10 ואמר רש לקיש חייב משום גוזח – תימה
 11 מה הוא משום? אף על גב דלענין כבוד לא
 12 מתייב ביה משום 'לא תגז', לענין שבת יש
 13 לחייב משום תולדה דגוזח, ככל עוקר דבר
 14 מגידולו בבליעל חיים. כמו תולין (עג.א). היינו
 15 ידו ולמעי'ה במחא הידול עובר שבמעי'ה נזח.
 16 בשבת ויחוב, ובמקדשין לא מתייב משום גוזח.
 17 וכן קיסוף חייב בשבת משום תולדה דקוצר. וכן
 18 תולש מן המזבח, אף על גב דקיסוף לענין
 19 קצירה קודם לעמוד לא מתייב (פסחים י"א.א).
 20 ולענין לשון פסח 'ראשית הגז' תולין קל.א.
 21 ואי הוה מפרשעין דבא דפריך אהא דאמרינן
 22 תולש חשוב בלאחר יד – הוה ניחא, דמיתי'
 23 ראה מנאכ'ה דלא בלאחר יד. ואי הלשון
 24 משמע כן, מקדמה ותולש לאו היינו גוזח?
 25 והא הניא תולש את העוף ב? ומקדש דפריך
 26 אהא דאמרן תולש לאו היינו גוזח.
 27 מדרב סבר לה כרבי יוסי בן גמולסר בר
 28 יוסי סבר לה כרב – דאמר. דבר שאין מתכוין
 29 אסור. שם היה סובר דבר שאין מתכוין
 30 מותר – גמא ליה דבר שיהא הלכה כמותו
 31 משום תולש לאו היינו כמותו? דלמא כי שרי
 32 רבי יוסי משום דבר שאין מתכוין מותר, ותולש
 33 היינו גוזח אלא קים ליה לרב (משום) דהיא
 34 ליה לרבי יוסי דבר שאין מתכוין אסור.
 35 עיקרן משחיר וראשון מאדים – כן היה כתוב
 36 בספרים. ויש לפרש דנקט ראשון מאדים
 37 טעמה נזויה, ובקונטרס גריס איפכא מתוך
 38 הסתפאה דפרה. גוזח במספרים ואינו חושש –
 39 כלומר, אפילו יגזח משאר השערות בלא
 40 מתכוין. אף אילו עצמו נמי יזונו מן העור,
 41 לגרסת הקונטרס 'ראשון משחיר'. והיה מדרקק
 42 דקסבר דבר שאין מתכוין מותר. ובקונטרס פירש
 43 דדיק מהא דשרי משום דאין מתכוין לזכות
 44 גיזה. אלא לתקן. דאין לה כבאר לשון איש
 45 ממתוך? בעלמא, דיכין דכמותה גוזח במספרים.
 46 ויש ליישב לפירוש הקונטרס דהכי פריך: וסבר
 47 רבי יוסי בן המשולם דבר שאין מתכוין אסור,
 48 ושרי מטעם תולש לאו היינו גוזח? והא אשכחן
 49 גבי פרה. דאפילו במספרים דהוה גוזח – משום
 50 דעשה כדי להכשיר הפרה שרי. גבי כבוד נמי
 51 הוה ליה למשירי בכל ענין. כיון דעשרת לעורך
 52 תיקון שחטטה, דאין לו השוה גוזח ומיה, אף
 53 פירוש לו רחא כלל, ודבכל ענין ככול להקשות,
 54 כן היה טעמה משום דבר שאין מתכוין מותר,
 55 כן הוה טעמה משום תולש לאו היינו גוזח.
 56 שער' כבוד בעל מום עשור כו' – כהלה דך
 57 שמענא מוכחא דגיוח פסולי המוקדשין שרי
 58 מדארייתא. ואפילו רבנן דאמר, מפרש בגמרא
 59 – גיזה דלמא אתי לאשדחיה. והא דרדשנין לעיל (נ"ב). 'תוכח' ולא גיזה – היינו 'תוכח' את תלמידיה בפרש שני דחולין (ל"ג). גבי 'על הארץ תשפכו כמים':
 60 הוה למשיר דמן של פסולי המוקדשין הוא דאמא. ודלקא דעתך: והאיל אסורין בגיזה ועבודה – דמן נמי ליעבי'ה קבורה, קא משמעין לך. והכי תיסק ארעיקן לאסור דמן בתנאה משום
 61 דריסא בגיזה ועבודה? והא אפילו גיזהו עצמה מותרת וכי תימא: הא דשריא מדארייתא – היינו בנשה, אבל גוזח מתכוין – אסור חדא, ומתכוין דרם בנשר גיזה. ועוד, אפילו
 62 בתולש

בתולש פלגי, כדמוכ בסוף פירקין (כוא) דשרי רבי עקיבא (ועקיבא) מכלל כי אסרי רבנן – מדרבנן. ואפילו בעילה המימה לא מתסרה הניחא אלא מדרבנן, כדמוכא לקמן גבי תולש צמר מעלה תמימה. והא דפריך: תולש מי איכא למנאן דשרי – היינו מדרבנן, כדפרשינן בקושטריס, משום דרועה הוא. ועוד קשה: בהיותו דחולץ למנה לן קרא דם פסולי המוקדשין, בשמיה ודלא אף

בדקישים דם מותר בהנאה משנעשית מצותה, והתם לדיכא מניה למה היא אסור? ועוד, מאי קאמר "הואיל ואסרינו בגיזה ועבודה?" והא לאוחר שחשבה מותר לגנו ולעבוד, דמביחא ואילך הכל מותר. והתם בדם שחשבה איירי? תלמידי נמי לא אסרינו מרבתיב "בשר" (אלא) מחיים ולא לאחר שחשבה, כמו למנאן דרדשי לעיל בפרק שני (ט"ו). אין לך בהם היתר! איכילה אלא משעת תביחה ואילך. ועוד, דשרי לבולי עלמא, מדביע למוילף היתר חלב בפרק גמא (בכורות ב.) מדאריס רחמנא סלק שילע פסולי המוקדשין. ולא קאמר דאינטיירין משום היתרו דלאריס שחשבה ומיהו, מציעו למימר דאינטיירין קרא "שטכטנז במים" משום דם שינא קודם שחשבה רוב. אבל כמל מוקדש קשה מתא שטכטנזן ואומרו רבי דסלקא דעתך למיסר כמו (חלב ודו בשר) ו"בשר" ולא חלב? והא דריק "בשר" לאו דם ולא דמי לניהו. דשמא גיזה מ"חובתי" נפקא, המשמע "חובתי" ולא נתנו. אבל כן "ואכלת בשר" תניב רורביס (ב.) משמע: בשר תאכל ולא חלב דם, ולאסרי אפילו בתנאה. אף על פי שחודשה אינה מיישבת על דם כמל חלב, דשרי באכילה הוא. והא ולא מיהו חלב "בשר" ולא חלב, אלא "חובתי" ולא גיזה – ריש מילתא נקט. ועוד, נתיא ליה לאתריי איסור גיזה אפילו לענין מילוקתו כמו מתחלה קודם שנפלה. דהנין הניז העובר סופג ארבעים (בכורות ט"ו). וכין שחדימה בן תורה כל, כן גמא – אפילו לרדשי קרא לחומרה: "בשר" ולא חלב דם, אי לאו "במים" וכן מוכח בפרק גמא (בכורות ז.) דהא דרדשינין "בשר" ולא חלב – כא שיהא אסור לחיוב. בעוד למידק מניה היתר חלב, מדגלי רחמנא גבי פסולי המוקדשין "בשר" ולא חלב – תא דחולץ שרי, שמע מניה דלאסור החלב שנתלב אהא קרא.

התולש צמר מבכור תם – במסכתא שטכטנזן מפרשי דלאו דוקא חלב?

דהוא דריק נטלה. ולא נקט תולש אלא משום

סיא. דקתני בה תולש משום ברותא דעקיבא.

בכור

קבר שגמא, דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אמר: תיפרק כל תשרה פוליה. ורבי אסי, מאי שגמא לא אמר פרבי חייה בר אבא – אמר לך: בשלמא גבי טומאה – אימר: בא עזרב ונטלה, בא עקבר ונטלה. אלא הקא – פעל מום להיכא אול – ואודך: אימר מום עזרב הוה ואיסי. ורבי חייה בר אבא מאי שגמא לא אמר פרבי אסי – אמר לך: בשלמא שדה דרבה למיקבר בה, פי תיבי דקבר בה האי – קבר אינש אחרינא. אלא קדשים – פון דברקון לן וקימי, דרביהו למיפל בהו מומא – ואידך: אנב דמנעיהו אנדרי שכיח בהו מומא. מותיבי: החולש צמר מבכור תם, אף על פי שגולד כל מום ושחטו – אסור. טעמא, דתם,

וחכמים אסרין – דאי שרית צמר הנושרת מחיים – דאי לשחיהו לבכור כדי תשחיה צמר כל שעה, ואתי ביה לירי תקלה שינוז ועיבור בו. ופסולי המוקדשין אסריי בגיזה ועבודה, כדאמרין בפרקא לדעיל (ג.ב.) "חובתי" – ולא זוח. לא בוח התיר עקיבא – מפרשי במאי אמרי קאמר. ואחר כך בת – לא נשחט. המזולל הוא שנתלש מן השר, אבל מסובך הוא עם שאר הצמר ואינו נופל. את שגמא עם הגיזה – כישחטונו וגיזנו לאחר שחשבה, יתא צמר מדרולל שוה עם שאר הגיזה, ואינו נראה כשפירשי הימנה – מותר בשאר הגיזה. ושמיני נראה עם הגיזה – שינא חוץ ויתר מיא, ויכיר לכל שנובלל הוא מן הגיזה – כמי שנשר לגמרי קודם שחשבה. וסתמא – ברבנן, דפלגי עליה דעקיבא. נגמא מכלל אמר – בתמימה, השתא במת. דאותו צמר המחובר בן אסור, דבעי קבורה, דיכא דנשר ומנחן בחולץ שרי שחטו – דצמר המחובר בן שרי, מיבעיא דמונח בחולץ נמי שרי אלא דעקיבא. אלא – להכי קאמר. לא בוח היתיר עקיבא – משום "חכמינו אסרין". בהשתרו מומחה – לכבור קודם ששית הגמא. רבנן סביר: מודה אי שרית ליה לצמר בהנאה – דלאמא אתי שחיהו, כיה שותחא הצמר נשרת הימנו, בין קר ובין קר אתי לירי גיזה ועבודה. הלכך, אף על גב דתירתינו מומחה – אסור. ועקיבא סבר. כין דחיתרו מומחה – אתא לשויהו. דברי הכל אסור – דהוה ליה בתם. ובתם עקיבא מודה. כדאמרין לקמן. דאי אמרת שרי צמר – אתי לשחיהו, שלא קריבנן. ונח לו כן, שבין קר ובין קר פופל בו מום ומפקע ליה מקדושת מותר, וכין דלא התירו מומחה קודם שגיה – אכתי לא התירו מומחה קודם שגיה – בבלי שוחה – אם נתערב אחי מתן אבליק תמימים – כולן אסורין למובה. מכלל דתנא קמא סבר לא – בתמימה. כין ומדיכרי, מאי ספקא איכא בגיזת בכור בל מום – שנשרה מחיים והניחה בחולץ. ויבקר – אם מום קבוע הוא – שחטנו. והא הכל מותר. ורבי יהודה – סבר: ליכא תקנה בשחיהו. אלא, לרבנן אליבא דרבי יוסי, דשרי קודם לכן בין דתירי מומחה קודם לכן, דהא אכתי קתני דרבי יבקר. ומדרבנן כשחטו אין חילוק – לעקיבא נמי במת אין חילוק בין התירו לא התירו, דהא עקיבא לא מפליגי בין מת לחיטו! – דרב נחמן. מחלוקת – דתנא קמא ורבי יוסי, בבלי מומין חיון ממש שנתערבו באחרים, ושכבוד ולא מצאו לבעל מום. לעולם הוא שחוקת טומאה – אם לא נמצא הקבר שנאכר בשדה, אף על פי שבדק כל השדה – שנתמנתו הוא. ודבא נמי, כין דלא נמצא הבעל מום – כולן אסורין. ותנא קמא – רבי יוסי, ורבי יוסי סבר: ויבקר וילי אפילו לא נמצא. בחכמים. חופר – ברקע עד שחיהו. ודאי נאותרו לעל מום ולא מומחה

וחכמים אסרין – דאי שרית צמר הנושרת מחיים – דאי לשחיהו לבכור כדי תשחיה צמר כל שעה, ואתי ביה לירי תקלה שינוז ועיבור בו. ופסולי המוקדשין אסריי בגיזה ועבודה, כדאמרין בפרקא לדעיל (ג.ב.) "חובתי" – ולא זוח. לא בוח התיר עקיבא – מפרשי במאי אמרי קאמר. ואחר כך בת – לא נשחט. המזולל הוא שנתלש מן השר, אבל מסובך הוא עם שאר הצמר ואינו נופל. את שגמא עם הגיזה – כישחטונו וגיזנו לאחר שחשבה, יתא צמר מדרולל שוה עם שאר הגיזה, ואינו נראה כשפירשי הימנה – מותר בשאר הגיזה. ושמיני נראה עם הגיזה – שינא חוץ ויתר מיא, ויכיר לכל שנובלל הוא מן הגיזה – כמי שנשר לגמרי קודם שחשבה. וסתמא – ברבנן, דפלגי עליה דעקיבא. נגמא מכלל אמר – בתמימה, השתא במת. דאותו צמר המחובר בן אסור, דבעי קבורה, דיכא דנשר ומנחן בחולץ שרי שחטו – דצמר המחובר בן שרי, מיבעיא דמונח בחולץ נמי שרי אלא דעקיבא. אלא – להכי קאמר. לא בוח היתיר עקיבא – משום "חכמינו אסרין". בהשתרו מומחה – לכבור קודם ששית הגמא. רבנן סביר: מודה אי שרית ליה לצמר בהנאה – דלאמא אתי שחיהו, כיה שותחא הצמר נשרת הימנו, בין קר ובין קר אתי לירי גיזה ועבודה. הלכך, אף על גב דתירתינו מומחה – אסור. ועקיבא סבר. כין דחיתרו מומחה – אתא לשויהו. דברי הכל אסור – דהוה ליה בתם. ובתם עקיבא מודה. כדאמרין לקמן. דאי אמרת שרי צמר – אתי לשחיהו, שלא קריבנן. ונח לו כן, שבין קר ובין קר פופל בו מום ומפקע ליה מקדושת מותר, וכין דלא התירו מומחה קודם שגיה – אכתי לא התירו מומחה קודם שגיה – בבלי שוחה – אם נתערב אחי מתן אבליק תמימים – כולן אסורין למובה. מכלל דתנא קמא סבר לא – בתמימה. כין ומדיכרי, מאי ספקא איכא בגיזת בכור בל מום – שנשרה מחיים והניחה בחולץ. ויבקר – אם מום קבוע הוא – שחטנו. והא הכל מותר. ורבי יהודה – סבר: ליכא תקנה בשחיהו. אלא, לרבנן אליבא דרבי יוסי, דשרי קודם לכן בין דתירי מומחה קודם לכן, דהא אכתי קתני דרבי יבקר. ומדרבנן כשחטו אין חילוק – לעקיבא נמי במת אין חילוק בין התירו לא התירו, דהא עקיבא לא מפליגי בין מת לחיטו! – דרב נחמן. מחלוקת – דתנא קמא ורבי יוסי, בבלי מומין חיון ממש שנתערבו באחרים, ושכבוד ולא מצאו לבעל מום. לעולם הוא שחוקת טומאה – אם לא נמצא הקבר שנאכר בשדה, אף על פי שבדק כל השדה – שנתמנתו הוא. ודבא נמי, כין דלא נמצא הבעל מום – כולן אסורין. ותנא קמא – רבי יוסי, ורבי יוסי סבר: ויבקר וילי אפילו לא נמצא. בחכמים. חופר – ברקע עד שחיהו. ודאי נאותרו לעל מום ולא מומחה

בכורות. פרק שלישי - הלוקח בהמה דף בו עמוד א - מותר מהדרת "אבן ישראל" (שטיינזליץ) קצט תוספות

1 **כבוד** בעל מום שתלש ממנו - הבה לא קתני 'ודחינו בחלוץ', משום דתקו שהא, שחולש ודעתו ליתנות לאלתר. אבל בעשר קתני 'ודחינו בחלוץ'. **הרמב"ם** קמא
 2 סבר א' התירו אין א' לא לא - פירש בקונטרס: דכיון דתריגא ליעיל דכל הבה דלא
 3 תדחינו מומחה 'תם' קרי ליה. אם כן סיפא דקרי ליה 'בעל מום' - מיידי בלא הרתח
 4 ממוחה. וקטני לפירושו. ולא דחינו קרי ליה בעל מום

5 היינו בו הכי דאיתוקם לדיש לקיש כבול?
 6 לעלמא. אבל השתא. ודריבין לומר ממה נפשך
 7 כתנאי - משתבאי לומר איפכא, תדחי
 8 מילתא כתנאי כגמא בפשיטא ונראה לפרש:
 9 דסובר התלמוד עבשו, משום דקאמר רבי יוסי
 10 'שמא יש תקוח' - שעל סמך השחטה לא
 11 היה אומר כך, שזה חידו, ואין כאן שום. אבל
 12 בהרתח מומחה קאמר שמיא יש תקוח ומוחה.
 13 ולא חכם להרתח. ואין הוא הל כך דבר ברה. דמי
 14 יומר דמוקדק ליה מומחה. ומכל מקום, משמכא
 15 קאמר שמיא יש תקוח - תולין קוליה בשחטתא.

16 **התולש** צמר מעלה תמימה - יש פירוש
 17 מרשי' שכתוב בהם: שדומה וארז
 18 כך נפדיה ודחשה. משמע שבעמידה כן כד
 19 שתהא עקב כבוד, אלא שחולשית היתה
 20 בתמות. ותיבזה ודא בעי האי צמר העברה
 21 הערכה. ואין מעיל לצמר העלהת בהמה,
 22 כדכותב בפרק 'ראשית וגו' (תולין קוליה) נב
 23 הא דקאמר תתם דאין ראשית גזו נהוג בקדשים
 24 משום דכתיב 'צאנך ולא יש הקדש'. ומקול לה
 25 למעוטי קדשי ברק הבית. ופריך: והא כי
 26 העברה תעריבה ויש לומר: דסבידי ליה גריש
 27 לקיש. דאת ליה בפיח בפרק תראא דתמורה (לבג)
 28 לרבנן דקתני מונח לא ודו בעל העברה
 29 והערבה. וקדשי נמי אשכחן רב דסבר בותיה
 30 בפרק שי' (בכורות טו.א). ועוד יש לומר: דקדשי
 31 מונח. שיש עליהם קדושת הוף - בטל הצמר
 32 אגב הבהמה. אפילו אותו שנחלש, ובר העברה
 33 והערבה חשיב. ולא יומי לקדשי ברק הבית א'
 34 נמי, חשיב האי צמר כבעל מום מעיקרא. וכן
 35 שופר של עולה לא יתקע, ואם תקע אגב, משום
 36 דכיון דמעל לפני לוקח, כדקאמר בפרק 'ראשוד
 37 תב דין' (ראש השנה כז.א) - משמע שדך
 38 כיה פדיון. ועוד יש לפרש: שופר של עולה -

39 שהוקדשה הבהמה לרמי עולה, ושופר שלמים
 40 שהוקדשה הבהמה לרמי שלמים. ודיעה
 41 כשלמים עצמן, ואין בה מעילה. כדקאמר בפרק
 42 דרספסחים (כז.ב) בעיצה שלמים קמיה ומידע
 43 קשה בךר דשעתוקן, דכיון דבעי העצמן פדיון -
 44 הדיכי שייך למימדו דלמא משתו ליה ודא עריך
 45 לפדות. דמה היה מרחוץ וקצת היה נראה
 46 לפרש, דאיירי בעולה ושחטה למנוח, ושחיקת
 47 דהם מתרת געשה למנוח היתר, לביטוי,
 48 ומכניא ליה בצמר שנחלש אי משתרי נמי
 49 בהכי. אבל פלוטא דאמרי' היא בפרק
 50 'הזבוח מקדש' (ובאים פ.א.) בעצמות שפרשו
 51 לפני זריקה. דרבי יוסי סבר דזריקה מותרת
 52 אפילו לקחא דרגי וזמעי. וקאמר התם: (כרבי)
 53 ופולגיא רבי אליעזר. דאמר רבי אליעזר פירש
 54 לפני זריקה - כדמעלין בהם. ופירש שם בקונטרס
 55 דמעולין לעולם אף לאחר זריקה. וכל שכן
 56 דאינה מתרת מה שפירש מילי. ומיהו, יש
 57 ספירי ורגסי דהתם: כרבי אליעזר. דאמר רבי

58 **תולש** מי איבא מאן דרשי - פירש בקונטרס: אליבא דרבנן. ואזי רשע וזאן משמעו לעקבאי דמותר. אף על פי
 59 שהאמת הוא דלעקבאי נמי אבא סתם, כדנזכר ברייתא דהתולש צמר מבכור תם, מכל מקום פירש כך בקונטרס, שאפילו לא שמיעא ליה ברייתא - דבר פשוט הוא דמיא לרבנן
 60 תולש אסור.

1 **הא בעל מום - שר, אף על פי שלא התירו ממוכה!**
 2 - תנא, כל הדיבא דלא התירו ממוכה - 'תם' קרי
 3 ליה. לימא תנאי: התולש צמר מבכור תם, אף על פי
 4 שגולד בו מום ושחטו - אסור. בכור בעל מום שתלש
 5 ממונו ואחר כך מו - עקבאי בן מהללאל מותר, ותקמים
 6 אוקסים. אמר רבי יהודה: לא מוה תמיר עקבאי בן
 7 מהללאל, אלא בשער בכור בעל מום שגנש והניחו
 8 בחלוץ, ואחר כך שחטו - נוה עקבאי בן מהללאל מותר
 9 ותקמים אוקסין. אמר רבי יוסי: מודה אבא הלפתא מיהו
 10 שהוא מותר. אבל בריהוד אמרו תקמים: ויגמנו בחלוץ
 11 שמא יש תקוח; שחטו - דברי הכל מותר, מת - עקבאי
 12 בן מהללאל מותר, ותקמים אוקסים. רבי יוסי היינו תנא
 13 קמא! אלא לאו התירו ממוכה איכא בנייהו, דתנא
 14 קמא סבר: התירו ממוכה - אין, ואי לא - לא, ואהא
 15 רבי יוסי למימרי: אף על גב דלא התירו ממוכה! אמר
 16 רבא: לא, דבלי עקמא אי התירו ממוכה - אין, אי לא
 17 התירו - לא. ושלש מהלוקח בךר, דתנא קמא סבר:

18 פליגי בבת, והוא הדין לשחטו, והוא דקמפליגי בבת -
 19 להודיעך כהו דעקבאי. ורבי יהודה סבר: בבת - דברי
 20 הכל אסור, כי פליגי בשחטו. ואהא רבי יוסי למימרי:
 21 משחטו - דברי הכל מותר, כי פליגי בבת. אמר
 22 רב נחמן: לקיח קרבי יהודה, הואיל והנן בכחיתא
 23 פנותיה. דתנן: שער בכור בעל מום שגנש והניחו
 24 בחלוץ, ואחר כך שחטו - עקבאי בן מהללאל מותר,
 25 ותקמים אוקסין. אמר רב נחמן פ' יצחק: מתניתין נמי
 26 דיקא, דתנן: צמר המודולדל בכבור, את שגריא עם
 27 הגיזה - מותר, ואת שאינו נראה - אסור. מני אלימא
 28 רבי יוסי: ובכמא אלימא בשחטו - בין עקבאי בין רבנן,
 29 אידי ואידי משרא שרי! ואלא בבת; ואו רבנן - אידי
 30 ואידי מיסר אסרי! ואו עקבאי - ואיפכא מביעאי ליה:
 31 נראה עם הגיזה - מותר, דמעיקרא תלישא אלא שמשא
 32 רבי יהודה; ובכמא אלימא בבת - בין לעקבאי בין
 33 לרבנן, אידי ואידי מיסר אסרי! אלא לאו בשחטה; ואי
 34 עקבאי - אידי ואידי משרא שרי! אלא לאו רבנן היא,
 35 ושמעו מניה: בשחטו פליגי, שמעו מניה. בעי רבי ינאי:
 36 התולש צמר מעולה תמימה, מהו - תולש, מי איכא
 37 מאן דשרי - אלא: צמר שנתלש מעולה תמימה, מהו
 38 דחפאתא ואשם לא תיבעי לך, דכיון דלכפרה אתו -
 39 לא משתו להו; דבכבור ופגעשו נמי, דכיון דלאו לכפרה
 40 אתו - משתו להו; כי תיבעי לך דיעולה, מאי פיון
 41 ועיקר

1 דיתר. אף על גב דנטק 'תולש' - הוא הדין
 2 לתלש, דנפרש סיפא דשמענא. לא מהו
 3 - שמת הדיר עקבאי, אלא בשחטו. אמר רבי
 4 יוסי מודה אבא ששמו הלפתא - שהוא כן
 5 החתמים החולקין על עקבאי. ומודה הוא בזה
 6 ששחטו שהוא מותר. אבל בייחוד אסור
 7 הכפיים - שבאמת ובכבוד אמרו: ויגמנו
 8 בחלוץ לשער בכור בעל מום שנשר. שמא יש
 9 תקוח - שמא הוא מותר ליתנות. ומפרש:
 10 ומה תקוח יש - שאם שחטו דברי הכל
 11 מותר. אמר - כהמותו וחבירו בעירובין פרק
 12 'בכל מערבין' (לחא) בסוף. בייחוד =
 13 בברור. וחבירו בסמכת יומא (בר.א.) ודעו
 14 בייחוד ששם ארון נגזר. רבי יוסי היינו תנא
 15 קמא - דקאמר: הלולש צמר מבכור תם, והא
 16 ושחטו אסור, הא בעל מום ושחטו - מותר!
 17 לדברי הכל. ובמת פליגי במודה דרבי יוסי
 18 ולתנא קמא נמי במת פליגי. תנא קמא כן,
 19 אי התירו ממוכה אין א' לא - דבעל
 20 ברוך; הכי תרצה. וכדתרצת ריש לקיש
 21 לעיל, כי באותיהה מרשא דמילתיה דתנא
 22 קמא דקתני: הלולש צמר מבכור תם, והא
 23 בעל מום שרי. ותרצה ריש לקיש ואמר: כל
 24 הדיבא וכל התירו ממוחה - 'תם' קרי ליה.
 25 אלאנא. והכי משמע מילתיה: התולש צמר
 26 מבכור תם, דחינו בעל מום שלא התירו
 27 ממוחה - אסור לדברי הכל. הא בכור בעל
 28 מום, דחינו התירו ממוחה. שתלש ממנו בו
 29 ורבי יוסי סבר, אף על גב דלא התירו ממוחה
 30 נמי, כשנשר שרו רבנן. ממאי מדקאמר 'יש
 31 תקוח, וממעלי יש תקוח ודחינו ממוחה
 32 ושחטו - כגמל דאבתו לא התירו ממוחה
 33 כשנשר. פליגי במת והוא הדין לשחטו -
 34 מדיא אשכחן במילתיה דתנא קמא דנימא
 35 שחטו דברי הכל מותר. הלכה כרבי יהודה -
 36 דשחטו פליגי, ולא בבת. - בין נראה בין לא
 37 נראה - מישרי שרי. דהא אפילו מונח בחלוץ
 38 קאמר רבי יוסי דאפילו שרו שרו בשחטו. -
 39 רבא אידי ואידי מיסר אסרי - דאיתו
 40 משחטו בו - טעון קבורה לדברי הכל
 41 התולש ממנו - ורבנן אסרי ליה אפילו מונח
 42 בחלוץ. אלא שפיטא רבי יהודה היא -
 43 דאמה בשחטו פליגי. אידי ואידי - בין נראה
 44 בין לא נראה. ושפע מניה בשחטו פליגי -
 45 מדיא מצית מקומת ליה בנוגזא אחריתי
 46 ומדסתם לך כרבי יהודה - שמע מניה
 47 הלכתא בכותה. התולש צמר מעולה תמימה
 48 - מחיים, לרבנן מהו לאחר שחטת בעלת
 49 מום לא תיבעי לך, דהואי, לרבנן אסור. -
 50 שרת ליה - אתי לשחטה, ואתי לויי גיזה
 51 ועברודה. מי איבא מאן דרשי - אליבא דרבנן
 52 דאזי רשע הוא

1 **תולש** מי איבא מאן דרשי - פירש בקונטרס: אליבא דרבנן. ואזי רשע וזאן משמעו לעקבאי דמותר. אף על פי
 2 שהאמת הוא דלעקבאי נמי אבא סתם, כדנזכר ברייתא דהתולש צמר מבכור תם, מכל מקום פירש כך בקונטרס, שאפילו לא שמיעא ליה ברייתא - דבר פשוט הוא דמיא לרבנן
 3 תולש אסור.

1 דהתירו עילך הלוקח בהמה
 2 דהתולש אסור.

1 אלעזר: פירשו לפני זריקה מועלין בהו עד זריקה בו.
 2 שהאמת הוא דלעקבאי נמי אבא סתם, כדנזכר ברייתא דהתולש צמר מבכור תם, מכל מקום פירש כך בקונטרס, שאפילו לא שמיעא ליה ברייתא - דבר פשוט הוא דמיא לרבנן

בבורות. פרק שלישי - הלוקח בהמה דף בו עמוד ב - מותג מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" תוספות

1 דעיקר לאו לכפרה הוא דאחי - דאינו מביאה על הטא. כיון דמכפרא אעשה
 2 - דעולה מכפרת על עשה, כדאמרינן במסכת זמא (ל"א). על עולה מתוודה עון
 3 שכחה ופאה. והאין נשר נתן - אלמא בנשר שרי עקביא. ולא תתלוין עיקרו
 4 הפוך כלפי ראשו - וכפול באמצעיותו ושני ראשין רגאין בחור. שאינו מתמקד
 5 - שאינו שוח עם הגויזה, אלא נראה עולה
 6 למעלה. מאי טעמא לא אמר כרב נתן -
 7 הא דרבי, כיון דאינו ממקד - "אינו נראה
 8 עם הגויזה" קרינא ביה לפי שאי אפשר
 9 לשם גיזה בלא גימין המורחלות -
 10 שעולות למעלה. ואי בו האי גונא מתסר
 11 אין לך גיזה מותרת. רבי נתן טפי מחמיר,
 12 להכי לא בעי מאי טעמא לא אמר כרש
 13 לשיט.

הדרן עלך הלוקח בהמה

14 משנה עד כמה. ליטפל בכבוד - בזמן
 15 הזה, קודם שיתנו לבתן. שמוחזר
 16 לעבדו אצלו בעל כבוד ולפרנסו. לא יום לו
 17 - בנימאי מפרש. אם היה בעל יום לו
 18 ואומר לו הבתן בתוך הזמן: תהו לו
 19 שאולכו - מותר. בין הם - בזמן שבת
 20 המוקדש קיים. בין בעל מום - בזמן הזה.
 21 גמרא מלאך ודמעך וגו' - וסמך ליה
 22 וכן תעשה לשורך לצאנך" וגו', ודרשנין
 23 הבן "כבוד בניך תתן לו" - וכן לצאנך. דכי
 24 היכי דבביר בניך מצונו לאחר שלשים,
 25 כדכתיב (במדרב יח): "ופדויו מכן חדש
 26 תפדה" - אף כבוד צאן לאחר שלשים.
 27 "מלאכת דמעך", והיינו כבירים - כן
 28 לשורך. דכי היכי דכבירים לאחר חמישי,
 29 תהרי בפסח התבואה מתבשלת. ואין
 30 מביאין כבורים עד שיביאו שתי הלחם
 31 בעצרת, כדאמרינן בפרק "רבי שמעאל"
 32 (מנחות סחב). ודפקים לדפקים - "מלאך
 33 ודמעך" קרוינן בפסוק ראשון, ולכך דרשנין
 34 להו "אשרוך" הקודם בפסוק שני. ודמאריך
 35 - "כבוד בניך" דמאריך בפסוק ראשון.
 36 דרשנין ליה א'צאנך" דמאריך בפסוק שני.
 37 דסמך ליה לדסמך - ורביביר בניך" סמך
 38 אל "שורך" - דעשייה אחרת - דומיא
 39 דרך "כבוד בניך" בעינן. לא מסך התבואה
 40 אלא לעשייה. והאילו ולא גילה לך
 41 שיעור בעשייה. תוסיף, דאי לחכמים מסך
 42 שפרש לך הטעם. ואררייהו תלי. ביפולא
 43 = סרחה. ששיניה קרות - ואינה יכולה
 44 אככול עשב, ואם לא תהא עם האם -
 45 מותר. שריאה כבתן המסיעה בבת
 46 הגרנות - לפי שבזמן הזה אין כבוד ראי
 47 כללם עד שיפול בו מום. ובין העל
 48 ישראל רמיא ליטפל בו חמישי יום, ואמר
 49 ליה חכמי בתוך הזמן: "תתנו לי וואונג,
 50 ואף על פי שלא אתנה" - דומה כמי
 51 ששוכרו ומצילו מן הגזירה. ובלבד שחינו
 52 לו ולא לבתן אחר. ודומה לבתן המסיעה
 53 בבית הגרנות לרדש ולזרות כדי שיתנו לו התרומות. אבל אם היה בעל מום, ואמר: "תן לי שאולכו", הואיל וחזי ליה - לא הוי כבתן המסיעה בבית הרועים - אכתיים קאי, כדי ליתן להם בכבורות. בבית הגרנות - אכולו קאי. כדכתיב - מפני תרומות. ולוי - משום משער ראשון. ועינים - משום משער שני. בבית המטבחים - אכתיים קאי, משום זרוע לחיים וקבה. לוקוסן - את הבעלי בתים. מן הפטור על החיוב - דשמא יהו להם שני סאין אחד של טבל גמור, ואחד ופרש ממנה לבתן המסיע. ואי אמרת ליה דהראי ופרוש מינה משום קמא - כרב בעל הבית: טבל גמור הוא. ומפרש ממנה עלה דאיך, ואידי פטורה משלש. ומפני מה לא קנסום - דלמא אחי לאפרישי מן הפטור על החיוב. ובבבולין יש בהן מוב

1 כדקה שלשים יום - כי כך פלוגתא איכא לענין טיפול אבהו (בבא מעיעא כחא).
 2 מלאך דמעך לא תאחר בן תעשה לשורך - דהיינו חמישים ימים מיום הבאת
 3 העומר בפסח. שגמר זמן ביטול התבואה עד העצרת, שמביאין שתי הלחם
 4 לחתיר חדש במוקדש. ואם תאמר: האי ביים חמישי הוא. ולי דחי כיען "כבוד בניך"
 5 רצאנך תתן לוי דלאחר שלשים וכו' תבא
 6 מיתה לא תלמוד לומר וכו' - לאו דוקא. דלא
 7 חשיב ליה בפרק "אלו הן דשפירין" (סנהדרין)
 8 פגא. כדחי אלו שלשים. אלא קרוב הוא ולעון
 9 במיתה.
 10 דלמא אחי לאפרישי מן הפטור על החיוב כו'
 11 - בכמה מקומות אמרינן: תרומה,
 12 רחזור הרובם, ולא גורנין להם כיון שהתרומה
 13 ראשונה לבן. מיעד ידע דשני דרבנן
 14 ואפילו נתן הראשונה כבר לבתן קודם שאמר לו
 15 חכם לחזור ולתרום, מכל מקום מדאין הבין
 16 מחזיר לו את הראשונה - מיעד ידע דשני
 17 דרבנן הוא. אבל כאן סבור הוא שנתן לבתן
 18 בתורת שכר סיעה, ומעכבא בתן. ובכמה
 19 מקומות
 20 עם הגויזה. וריש לקיש מאי טעמא לא אמר כרב נתן פר אושעיא אמר רבי אילעא, קסבר
 21 ריש לקיש: לפי שאי אפשר לגיזה בלא גימין המורחלות.

הדרן עלך הלוקח בהמה

15 עד כמה ישראל ליטפל בכבוד בדיקה - שלשים יום, ובגפה - חמישים יום. רבי
 16 יוסי אומר: בדיקה - שלשה חדשים. אמר לו הכהן בתוך הזמן: "תהו לו" - הרי
 17 זה לא ותננו לו. ואם בעל מום הוא, ואמר לו: "תהו לו שאוכלנו" - מותר. ובשעת
 18 המוקדש, אם היה תמים, אמר לו: "תן ואקריבנו" - מותר. הכבוד נאכל שנה בשנה, בין
 19 הם בין בעל מום, שצאנך: "לפני ה' אלהיך תאכלנו שנה בשנה". ונולד לו מום בתוך
 20 שנתו - רשאי לקיימו כל שנים עשר חדש. לאחר שנים עשר חדש - אינו רשאי לקיימו
 21 אלא שלשים יום. גמרא מנהגי מילי אמר רב כהנא, דאמר קרא: "כבוד בניך תתן
 22 לו" - "בן תעשה לצאנך". "מלאכת דמעך לא תאחר" - "בן תעשה לשורך" - אפוק
 23 אגאי - מסתפרא: דמקדם למקדם, דמאחר - לְמֵאָחֵר. אדרבה: דסמך ליה - לְדֹסְמֵךְ
 24 ליה! אלא אמר רבא: אמר קרא: "תעשה" - הוסיף לך הפתוב עשייה אחרת בשורך. -
 25 ואימא: שיתין! - לא מסךך הפתוב אלא לחכמים. תניא נמי הכי: "כבוד בניך תתן לו" -
 26 "בן תעשה לצאנך". יכול אף לשורך תלמוד לומר "תעשה" - הוסיף לך הפתוב עשייה
 27 אחרת בשורך. לא מסךך הפתוב אלא לחכמים, מפאן אמרו: עד כמה ישראל תיביב
 28 להטפל בכבוד בבהמה דקה - שלשים יום, חמישי יום, רבי יוסי אומר: בדיקה
 29 - שלשה חדשים, מפני שפסולה מרובה. תנא: מפני ששיניה קרות. ואם אמר לו הכהן
 30 בתוך הזמן "תהו לו" - הרי זה לא יתן לו. מאי טעמא אמר רב ששת: מפני שארעה
 31 כלהו המסיע בבית הגרנות. תנו רבנן: הפהנים והלויים והעניים, המסיעים בבית הרועים
 32 ובבית הגרנות ובבית המטבחים - אין גוזנין להם תרומה ומעשר בשכרן, ואם עושיין פן
 33 חיללו. ועליהן הפתוב אומר: "שחתם בריית הלוי", ואומר: "ואת קדשי בני ישראל לא
 34 תחללו ולא תמותו". מאי "ואומר" - וכי תיקא: מיתה לא - תא שמע: "ואת קדשי
 35 בני ישראל לא תחללו ולא תמותו". ובקישו חכמים לקונן ולהיות מפרשין עליהן תריקה
 36 משלש. ומפני מה לא קנסום - דלמא אחי לאפרישי מן הפטור על החיוב. ובבבולין יש בהן

1 מובת הנאה - דבר מועט. ואם היה כהן נותן סלע כדי שיתנו לכהן אחר קרובו
2 - אסור. כיון לדלידיה חזיא הוי - טראה בכהן המסייע. הכי רסנין. ותנא מאי
3 מעמא לא אבד מנותו בהונת - ולא גרס 'ותנא קמא'. בבבלי יש בהן טובת
4 הנאה. ומפרש כהן ישראל שהפריש תרומה מכרובו. מאי טעמא לא אמר נמי. אי
5 טבח שהפריש מנותיו. ורועה שהיו לו

6 בברות אמר לך תרומה - היינו טעמא
7 דשריית טובת הנאה ירדה - וקדושת הנותן
8 היא. דכילי עלמא ידעי דלא נפקא לחולין.
9 ולא אתי היא כהן ירדה. וקמא אבי אמו הטעם
10 בגינה למטיעי ולמנהג בה ענין חול
11 ולמינו: איתחלא לה הנאי סלע ירדה ליה
12 אבי אמו. אבל הני מנות כבוד קדושת
13 דמיס נעוה - דא רעה כהן למכור שיה
14 כבוד הורע ולחיס וקובה. מוכרין לשראל
15 ותו לא בעי ליה לשראל למכילניהו בעלי
16 ובתורלי וב הוי רעבי כהן. והלכי כהן.
17 האי כהן למטיעי בהון. וסברי. כיון דבני קהן
18 נעוה. תיתלי קדושתיהו אפריעה ווי -
19 דלויב אבי אמו. דהיינו ארבעה זחי. ואתי
20 למינהו אבי אמו. דהיינו חולין. שלא יאכלם
21 בעלי ובתורלי ברינם המפורש בפרק 'ההורג'
22 החללים והקדיש' (תולק קלבב). ומשום זה
23 לא נתניהו. ואין הלכה 'ובבבלי' - הכי
24 קאמר: ובבבלי. התרומות המעשרות. יש
25 בהן טובת הנאה. תרומת חוצה לאיין -
26 דרנן כהן. וכו'. כיון ליתנם לכהן המסייע.
27 לשמיעיה - כהן. כבליה בריב - לאוכל
28 ליה. ולא בעינן אחד ומתא. ולאחר שיעריה
29 ברוב חולין - יכול לאכול זו. או כהן בימי
30 טומאה לאחר שבטלה. רב - כהן היה.
31 דמדיבת עלי קאתי וראש השנה יתא.
32 חמיא תרומה. דהוציא לארץ. והטבל
33 ושייר כדי תרומה. ופרישנה באחרונה.
34 טומאה יצאת מעיט - ובבן נוח ובהו נוח.
35 ובעל קרי. אבל לעמא מת שריא. כנעיה
36 לית לה פה - ואף על פי ששטמאה -
37 איתפח לה. דאינו מוחזר עליה לשומרה שלא
38 שטמאה. הילכך - בדגייעה אינו מוחזר.
39 נדה קוצה לה חלה ואכיל לה. בהן קמן -
40 ולא גדול. מפני שהטומאה יצאה עליו
41 מגופו. ואם טבל לקריזו היה רואה כקטן. לישנא אפרישא: להכי נקט בהן קטן - שלא
42 ראה קרי ולא יצאה טומאה מגופו. ובשאלות דרב אחאי מפרש הכי. בריש מסא
43 פורגין. דכמה דאפריש ליה אידוהורי מהדורא מליגע בה. מחו שפירא לה שם.
44 כהן גדול - כהן שהגיע לכלל מנות. [לאפניו] מחו ששיבול ואכיל
45 תרומת חוצה לאיין - בלא עקרב משמו.

1 מובת הנאה למעלים. כיצד ישראל שהפריש תרומה
2 מקריבו. ומצאו ישראל אחר ואמר לו: "הא לך סלע זה,
3 ותנהו לכן בתי כהן" - מותר. אם היה כהן לכהן -
4 אסור. - ותנא. מאי טעמא לא קאמר מתנות קהונה -
5 אמר לך: תרומה. וקדושת הגוף היא. כיצד הלא
6 מתחלה - לא אתי למטיעי בה. הני. כיצד קדושת
7 דמים נהוה - אתי למטיעי בהון דכהן מיהת
8 קדושתיהו אפריעה ווי. וקמא למינהו בהן מנהג
9 דחולין. אמר רבא: תרומת חוצה לאיין - אין בה משום
10 כהן המסייע בבית התרומה. רב קמא ורבי ליה
11 לשמיעיה. אמר שמואל: תרומת חוצה לאיין - במילה
12 ברוב. רבה כמפלה ברוב ואוכל לה בימי טומאתו. רב
13 הנאן בריה דרב הושע. כי מתרמי ליה חמרא
14 דתרומה. היה רמי תרי ומלי דחולין. והרא נמלי
15 דתרומה. ושקול חרי. מיפן ואילך - רמי תרא ושקול
16 תרא. ואמר שמואל: תרומת חוצה לאיין - אוכל
17 הולך ואחר קד מפרשי. ואמר שמואל: אין תרומת
18 חוצה לאיין אסורה אלא כמי שהטומאה יצאה עליו
19 מגופו. והני מילי - פאכילה אבל כנעיה - לית לה פה.
20 אמר רבנא: הילכך. נדה קוצה חלה. ואיכיל לה פה.
21 קטן. ואי ליכא פה קמן - שקלה לה בריש מסא.
22 ושקיא פתגוריא. והדר מפרשא חלה אחריתי. כי מי
23 הלא השתפח תורת חלה. ואוכל לה כהן גדול. רב
24 נהמן ורב עמרם ורמי בר קמא הוו קאולי בארפא.
25 סליק רב עמרם לאפניו. אתאי תריא איתחיא עלת
26 קמיהו. אמרה להו: טמא מת מהו ששטמול ואוכל
27 תרומת חוצה לאיין אמר ליה רב נהמן לרמי בר קמא:
28 וכו'

1 מקומות צריך לחלק בדברים. כי היא דפסחים בריש 'מקום שנתנו' (נא.) גבי נהרו
2 דמפרשי חלתא מארזא. דאמרנן דאי רובא לאו ארזא אבלי - וניכלה זו באפרישי. ולמא
3 אתו לאפרשי מן הפטור על החיוב. ובפרק קמא דיומא (א.) גבי סוכת חג. בהן חיבת
4 וענינו. ובמזוזה ובנעשה. וקאמר רבא דמאורייתא קאמר. דאי מירבא - ולמא תנא
5 לאפרשי: מן הפטור על החיוב. ובבבלי הלוקח
6 מן גוי. למאן דאמר יש קנין - דייבוי בחבימי.
7 ולא חשו לכך. ואתי למינהו בהו מנהג הדרך
8 ועינן (ובחס כהא.) למשהו לגדולה הדרך
9 שהלמישי: ובבבלי בעלי ובתורלי. ובכל מנות
10 כתיב 'למשהו'. אפילו ברוע ובלחיס ובקביה
11 כדמשמע הבא. וגי תרומה לא מעיט שיצרך
12 בשום אפילה בגדלה. ושטמא לא שייך גדולה
13 אלא בששה. תרומת חוצה לארץ גמלה
14 ברוב - להחירה לכהן טמא קאמר. בדקאמא
15 רבא במטל לה ברוב (אפילו) בימי טומאתו.
16 ולא כמו שפירש המפרש. ואיכיל לה. ולא
17 בעיא אחד ומתא. דבהדיא מוכח במנחת
18 בפרק 'רבי שארץ' (סא.) דאסרות ליה.
19 גבי חלת גי בארץ ותרומתו בחוצה לארץ
20 מדרעין אותו שזאת פטור. לחתו נאכלת
21 לחיסי. ותרומתו אינה מדמעט. ודייק התם
22 הא לשראל - מדמעט. מאי טעמא דאינה עלת
23 לאוכל לחיסי אלא בשטמא וכו'.
24 רבה מנטל לה ברוב כי - 'רבה' גרס. שהיה
25 כהן. דאמרנן רבה מדביט עלי קאתי.
26 אבל רבא לא היה כהן. כדמוכח בפרק 'הרוע'
27 (תולק קלגא.) דאמר ליה רבא למינהו: וכי לו
28 מנות כה. אוכל הולך ואחר כך מפרשי -
29 משמע עלת בעי מוקף. והני הייתי יכול לפרשי.
30 באחרונה לאחר שפירש התרומה שאר
31 מקריזו שתיקיי בן מוקף. אבל בקונטרס פירש
32 דאוכל חולין. ושייר כדי תרומה. ופרישנה
33 באחרונה. הילכך נדה קוצה לה חלה ואכיל
34 לה כהן קטן - שי קטן היתה חלה ואכיל
35 כהן קטן והלא אפילו גדול יכול לאוכלה אחר
36 שטמול הדרו מקריזו. ואי ששום שורח בטילה
37 והלא גם בארץ ישראל חולין לתרומה.
38 וגם בטבל היו שטמול לתרומת חוצה לארץ.
39 כדמשמע לעיל. דלא אכיל לה רבה ברוב אלא
40 בימי טומאתו. ובריש 'בנות חותים' (גדה לבא.)
41 השטמול קדם לאמה לטובה שמן לא בתרומה - פירש בקונטרס. דכמה דאפרש לאוודוהורי מליגע בה מאחר
42 לחלה זו שיעור. ולפי שרוב מועט הוא נותנה לכהן קטן. והכי משמע לישנא דשקילה
43 בריש מסא. שהרוב מועט הוא. ואף על פי דלא מוכיח ליה אלא גבי שריפה. כמל
44 'מקום משמע דההיא נה נותנה לקטן רב מועט. וגם אותה שנפרשת הוצרך לחוכי
45 בריש מסא' לפי שנה משלימה בתור. אבל תרומה שלום שיהיה מן התנאה -
46 היתה ארזיה כל כך לנתן לכהן קטן. אפילו לא היה לה שיעור. שקטן היה מאבדה
47 וכו' ורש"י מסא ושרי לה בתרומה - פירש בקונטרס. דכמה דאפרש לאוודוהורי מליגע בה מאחר
48 הלחה זו שיעור. ולפי שרוב מועט הוא נותנה לכהן קטן. והכי משמע לישנא דשקילה
49 בריש מסא. שהרוב מועט הוא. ואף על פי דלא מוכיח ליה אלא גבי שריפה. כמל
50 'מקום משמע דההיא נה נותנה לקטן רב מועט. וגם אותה שנפרשת הוצרך לחוכי
51 בריש מסא' לפי שנה משלימה בתור. אבל תרומה שלום שיהיה מן התנאה -
52 היתה ארזיה כל כך לנתן לכהן קטן. אפילו לא היה לה שיעור. שקטן היה מאבדה
53 וכו' ורש"י מסא ושרי לה בתרומה - פירש בקונטרס. דכמה דאפרש לאוודוהורי מליגע בה מאחר
54 הלחה זו שיעור. ולפי שרוב מועט הוא נותנה לכהן קטן. והכי משמע לישנא דשקילה
55 בריש מסא. שהרוב מועט הוא. ואף על פי דלא מוכיח ליה אלא גבי שריפה. כמל
56 'מקום משמע דההיא נה נותנה לקטן רב מועט. וגם אותה שנפרשת הוצרך לחוכי
57 בריש מסא' לפי שנה משלימה בתור. אבל תרומה שלום שיהיה מן התנאה -
58 היתה ארזיה כל כך לנתן לכהן קטן. אפילו לא היה לה שיעור. שקטן היה מאבדה
59 וכו' ורש"י מסא ושרי לה בתרומה - פירש בקונטרס. דכמה דאפרש לאוודוהורי מליגע בה מאחר
60 הלחה זו שיעור. ולפי שרוב מועט הוא נותנה לכהן קטן. והכי משמע לישנא דשקילה
61 בריש מסא. שהרוב מועט הוא. ואף על פי דלא מוכיח ליה אלא גבי שריפה. כמל
62 'מקום משמע דההיא נה נותנה לקטן רב מועט. וגם אותה שנפרשת הוצרך לחוכי
63 בריש מסא' לפי שנה משלימה בתור. אבל תרומה שלום שיהיה מן התנאה -
64 היתה ארזיה כל כך לנתן לכהן קטן. אפילו לא היה לה שיעור. שקטן היה מאבדה
65 וכו' ורש"י מסא ושרי לה בתרומה - פירש בקונטרס. דכמה דאפרש לאוודוהורי מליגע בה מאחר
66 הלחה זו שיעור. ולפי שרוב מועט הוא נותנה לכהן קטן. והכי משמע לישנא דשקילה
67 בריש מסא. שהרוב מועט הוא. ואף על פי דלא מוכיח ליה אלא גבי שריפה. כמל
68 'מקום משמע דההיא נה נותנה לקטן רב מועט. וגם אותה שנפרשת הוצרך לחוכי
69 בריש מסא' לפי שנה משלימה בתור. אבל תרומה שלום שיהיה מן התנאה -
70 היתה ארזיה כל כך לנתן לכהן קטן. אפילו לא היה לה שיעור. שקטן היה מאבדה
71 וכו' ורש"י מסא ושרי לה בתרומה - פירש בקונטרס. דכמה דאפרש לאוודוהורי מליגע בה מאחר
72 הלחה זו שיעור. ולפי שרוב מועט הוא נותנה לכהן קטן. והכי משמע לישנא דשקילה
73 בריש מסא. שהרוב מועט הוא. ואף על פי דלא מוכיח ליה אלא גבי שריפה. כמל
74 'מקום משמע דההיא נה נותנה לקטן רב מועט. וגם אותה שנפרשת הוצרך לחוכי
75 בריש מסא' לפי שנה משלימה בתור. אבל תרומה שלום שיהיה מן התנאה -
76 היתה ארזיה כל כך לנתן לכהן קטן. אפילו לא היה לה שיעור. שקטן היה מאבדה
77 וכו' ורש"י מסא ושרי לה בתרומה - פירש בקונטרס. דכמה דאפרש לאוודוהורי מליגע בה מאחר
78 הלחה זו שיעור. ולפי שרוב מועט הוא נותנה לכהן קטן. והכי משמע לישנא דשקילה
79 בריש מסא. שהרוב מועט הוא. ואף על פי דלא מוכיח ליה אלא גבי שריפה. כמל
80 'מקום משמע דההיא נה נותנה לקטן רב מועט. וגם אותה שנפרשת הוצרך לחוכי
81 בריש מסא' לפי שנה משלימה בתור. אבל תרומה שלום שיהיה מן התנאה -
82 היתה ארזיה כל כך לנתן לכהן קטן. אפילו לא היה לה שיעור. שקטן היה מאבדה
83 וכו' ורש"י מסא ושרי לה בתרומה - פירש בקונטרס. דכמה דאפרש לאוודוהורי מליגע בה מאחר
84 הלחה זו שיעור. ולפי שרוב מועט הוא נותנה לכהן קטן. והכי משמע לישנא דשקילה
85 בריש מסא. שהרוב מועט הוא. ואף על פי דלא מוכיח ליה אלא גבי שריפה. כמל
86 'מקום משמע דההיא נה נותנה לקטן רב מועט. וגם אותה שנפרשת הוצרך לחוכי
87 בריש מסא' לפי שנה משלימה בתור. אבל תרומה שלום שיהיה מן התנאה -
88 היתה ארזיה כל כך לנתן לכהן קטן. אפילו לא היה לה שיעור. שקטן היה מאבדה
89 וכו' ורש"י מסא ושרי לה בתרומה - פירש בקונטרס. דכמה דאפרש לאוודוהורי מליגע בה מאחר
90 הלחה זו שיעור. ולפי שרוב מועט הוא נותנה לכהן קטן. והכי משמע לישנא דשקילה
91 בריש מסא. שהרוב מועט הוא. ואף על פי דלא מוכיח ליה אלא גבי שריפה. כמל
92 'מקום משמע דההיא נה נותנה לקטן רב מועט. וגם אותה שנפרשת הוצרך לחוכי
93 בריש מסא' לפי שנה משלימה בתור. אבל תרומה שלום שיהיה מן התנאה -
94 היתה ארזיה כל כך לנתן לכהן קטן. אפילו לא היה לה שיעור. שקטן היה מאבדה
95 וכו' ורש"י מסא ושרי לה בתרומה - פירש בקונטרס. דכמה דאפרש לאוודוהורי מליגע בה מאחר
96 הלחה זו שיעור. ולפי שרוב מועט הוא נותנה לכהן קטן. והכי משמע לישנא דשקילה
97 בריש מסא. שהרוב מועט הוא. ואף על פי דלא מוכיח ליה אלא גבי שריפה. כמל
98 'מקום משמע דההיא נה נותנה לקטן רב מועט. וגם אותה שנפרשת הוצרך לחוכי
99 בריש מסא' לפי שנה משלימה בתור. אבל תרומה שלום שיהיה מן התנאה -
100 היתה ארזיה כל כך לנתן לכהן קטן. אפילו לא היה לה שיעור. שקטן היה מאבדה

בבורות. פרק רביעי - עד כמה דף כז עמוד ב - מתוך מהדורת 'אבן ישראל' (שטיינזליץ)

תוספות

1 מודעת, דאף על גב תרומת חצה לארץ מודעת, כותבא במנחות בפרק 'רבי
2 ישענאלי' (דף קסו), ושנא אפילו שהיה במקומות השונים במשנה אינה מודעת.
3 ונראה לרבי, דכן דבא וכן הנהא, אף במוקם שהחזירו להפריש חלה שניה - לא
4 החזירו להפריש שתי תרומות, דהא לא מצריך במשנה להפריש שתיים אלא בחלות, ויש
5 ליתן טעם, שבהלכה יש להחזיר אלוהים ואלה שחשב

6 משום דשייכא בכל אדם הנמלגל עסותו, אבל
7 תרומה - אין גריליה בה אלא בעלי קרקעות
8 ומצדדי תבותא. ו**כ**י הוא יש לנו - ולא
9 היה נראה לומר ששנמנמנאן במת דיו וחילקין
10 ומזן בארץ וחוררו ואוכלים בתרומה, דמשום
11 שנתאית חצה לארץ לא היה חשב חצה לארץ.
12 אבל כלל התרומה ואוכליה אסור כל זמן
13 שלא טבל, כיון דמת תורה אפילו לחלוץ, כי אין
14 לטובא שתקן חלת כן ביה בחצה לארץ, שאין יכול
15 לאכלא אלא אם כן יזה בארץ ישראל.
16 ובמנחתא המת אי אפשר להחזיר, דאף על
17 גב דצריך לזווד ממת כדונתם, מכל מקום
18 שמוטאת דבר שהיא כחלה אפילו על ידי אהל,
19 בדומה כיוצא ביה ב'כח דגול' (ג.ב.ב) שמוטדי
20 על דרב כמאדיל על המת, ובריש אהלות מוכח
21 שהשופד נעשה כחלה על ידי אהל המת -
22 מאותם כל דיו יבילים לזווד, וגם אין צריך
23 לפריש ממא, כדתיבא בריש תוספתא אהלות,
24 כל שמוטאת המת שאין נזווד מגלה עליה - אין
25 כח מזורע עליה, ולרבי שמתברא שבלא הוא
26 ותבילה היה אוכלין אותה. וצריך לפרש מתוך
27 הדלה, זו דהא נתון במסכת פרק ח' משנה
28 ח' מת דהרע עז אבנן ולפיכך שתי חלות, אחת
29 לאור אותה אחת לבן כהן, ויטבל יום אכלה, רבי
30 יוסי ונראה אף כן טבילה, ואסור לזכור, כי

1 **וְכִי הָיָה יֵשׁ לָנוּ אֶמְרוּ לִיְהוָה רָמְנוּ בַּר הַמָּא: אֵל**
2 **לְהוֹשֵׁה לִיְהוָה לִסְבָּא אֲדֹהְכִי אֲחָא רַב עַרְפָּם, אֶמְרוּ**
3 **לְהוּ, הֲכִי אֶמְרוּ רַב: מָמָא מַת טוֹבֵל וְאוֹכֵל בְּתַרְוֵיהּ**
4 **חֲצֵהָ לְאַרְיָ: וְלִית הַלְבָּתָא קְוֵיתֵיהּ; דְּאִמְרוּ מַר**
5 **וּמְרָא מִשְׁמֵיהּ דְּרַב שֵׁשֶׁת: מָמָא שְׂרִיץ טוֹבֵל וְאוֹכֵל**
6 **בְּתַרְוֵיהּ חֲצֵהָ לְאַרְיָ, וְלִית הַלְבָּתָא קְוֵיתֵיהּ. "כְּבוֹד**
7 **נֶאֱכָל שֵׁנָה בְּשֵׁנָה" כו'. מְדֻקְדָּמָר "נִלְדָּה בּוּ מוֹם**
8 **בְּתוֹךְ שֵׁנָתָה" - לִמְיֹרָא דְּלִשְׁנָה דְּיִדְיָה בְּיָמֵי, מָנָא**
9 **הֵי מוֹלֵי דְּאִמְרוּ רַב וְיִהְיֶה אֶמְרוּ רַב, דְּאִמְרוּ קְרָא:**
10 **"לִמְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ תֹּאכְלֵנּוּ שֵׁנָה בְּשֵׁנָה" אִיזִיזֵיהּ שֵׁנָה**
11 **שְׁנִמְנַסָּת בְּחִבְרָתָהּ - הוּא אִמְרוּ: שֵׁנָה שַׁל כְּבוֹד. דְּבִי**
12 **רַב תָּנָא: "שֵׁנָה בְּשֵׁנָה" - יוֹם אֶחָד בְּשֵׁנָה וְ יוֹם**
13 **אֶחָד בְּשֵׁנָה וְ, לְיִמְדָּה עַל הַכְּבוֹד שְׁנַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים**
14 **וְלִילָה אֶחָד. דְּבִי רַב מְנָא לְהוּ - וְלִפֵּי מְדֻקְדָּשִׁים -**
15 **וְקִרְשִׁים נְפִיזֵיהּ מְנָלָה אֶמְרוּ רַב אֲחָא בַר יַעֲקֹב: אֶמְרוּ קְרָא "כְּבֵשׁ בֶּן שָׁנָתָה" - שְׁנָתָה**
16 **שְׁלֹ, וְלֹא שֵׁנָה שַׁל מְנָלָה עוֹלָם. וְרַב, נֶאֱכָל לִשְׁנֵי יָמִים וְלִילָה אֶחָד, מְנָא לִיְהוָה - נֶאֱמָרָא**
17 **לִיְהוָה מְ"בִישְׁרֵים יְהִיָּה לָךְ בְּהוּהָה הַתְּנֻפָּה וּבִשְׁוֹךְ הַיָּמִין" - הַקִּישׁוּ הַתְּנֻפָּה לְהוּהָה וְשׁוֹךְ**
18 **שַׁל שְׁלֵמִים, מַה לְהִלָּן - שְׁנֵי יָמִים וְלִילָה אֶחָד, אַף פָּאָן - שְׁנֵי יָמִים וְלִילָה אֶחָד.**
19 **וְאִדְרִי:**

1 **וְכִי הָיָה יֵשׁ לָנוּ אֶמְרוּ לִיְהוָה רָמְנוּ בַּר הַמָּא: אֵל**
2 **לְהוֹשֵׁה לִיְהוָה לִסְבָּא אֲדֹהְכִי אֲחָא רַב עַרְפָּם, אֶמְרוּ**
3 **לְהוּ, הֲכִי אֶמְרוּ רַב: מָמָא מַת טוֹבֵל וְאוֹכֵל בְּתַרְוֵיהּ**
4 **חֲצֵהָ לְאַרְיָ: וְלִית הַלְבָּתָא קְוֵיתֵיהּ; דְּאִמְרוּ מַר**
5 **וּמְרָא מִשְׁמֵיהּ דְּרַב שֵׁשֶׁת: מָמָא שְׂרִיץ טוֹבֵל וְאוֹכֵל**
6 **בְּתַרְוֵיהּ חֲצֵהָ לְאַרְיָ, וְלִית הַלְבָּתָא קְוֵיתֵיהּ. "כְּבוֹד**
7 **נֶאֱכָל שֵׁנָה בְּשֵׁנָה" כו'. מְדֻקְדָּמָר "נִלְדָּה בּוּ מוֹם**
8 **בְּתוֹךְ שֵׁנָתָה" - לִמְיֹרָא דְּלִשְׁנָה דְּיִדְיָה בְּיָמֵי, מָנָא**
9 **הֵי מוֹלֵי דְּאִמְרוּ רַב וְיִהְיֶה אֶמְרוּ רַב, דְּאִמְרוּ קְרָא:**
10 **"לִמְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ תֹּאכְלֵנּוּ שֵׁנָה בְּשֵׁנָה" אִיזִיזֵיהּ שֵׁנָה**
11 **שְׁנִמְנַסָּת בְּחִבְרָתָהּ - הוּא אִמְרוּ: שֵׁנָה שַׁל כְּבוֹד. דְּבִי**
12 **רַב תָּנָא: "שֵׁנָה בְּשֵׁנָה" - יוֹם אֶחָד בְּשֵׁנָה וְ יוֹם**
13 **אֶחָד בְּשֵׁנָה וְ, לְיִמְדָּה עַל הַכְּבוֹד שְׁנַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים**
14 **וְלִילָה אֶחָד. דְּבִי רַב מְנָא לְהוּ - וְלִפֵּי מְדֻקְדָּשִׁים -**
15 **וְקִרְשִׁים נְפִיזֵיהּ מְנָלָה אֶמְרוּ רַב אֲחָא בַר יַעֲקֹב: אֶמְרוּ קְרָא "כְּבֵשׁ בֶּן שָׁנָתָה" - שְׁנָתָה**
16 **שְׁלֹ, וְלֹא שֵׁנָה שַׁל מְנָלָה עוֹלָם. וְרַב, נֶאֱכָל לִשְׁנֵי יָמִים וְלִילָה אֶחָד, מְנָא לִיְהוָה - נֶאֱמָרָא**
17 **לִיְהוָה מְ"בִישְׁרֵים יְהִיָּה לָךְ בְּהוּהָה הַתְּנֻפָּה וּבִשְׁוֹךְ הַיָּמִין" - הַקִּישׁוּ הַתְּנֻפָּה לְהוּהָה וְשׁוֹךְ**
18 **שַׁל שְׁלֵמִים, מַה לְהִלָּן - שְׁנֵי יָמִים וְלִילָה אֶחָד, אַף פָּאָן - שְׁנֵי יָמִים וְלִילָה אֶחָד.**
19 **וְאִדְרִי:**

1 וְכִי הָיָה יֵשׁ לָנוּ אֶמְרוּ לִיְהוָה רָמְנוּ בַּר הַמָּא: אֵל
2 לְהוֹשֵׁה לִיְהוָה לִסְבָּא אֲדֹהְכִי אֲחָא רַב עַרְפָּם, אֶמְרוּ
3 לְהוּ, הֲכִי אֶמְרוּ רַב: מָמָא מַת טוֹבֵל וְאוֹכֵל בְּתַרְוֵיהּ
4 חֲצֵהָ לְאַרְיָ: וְלִית הַלְבָּתָא קְוֵיתֵיהּ; דְּאִמְרוּ מַר
5 וּמְרָא מִשְׁמֵיהּ דְּרַב שֵׁשֶׁת: מָמָא שְׂרִיץ טוֹבֵל וְאוֹכֵל
6 בְּתַרְוֵיהּ חֲצֵהָ לְאַרְיָ, וְלִית הַלְבָּתָא קְוֵיתֵיהּ. "כְּבוֹד
7 נֶאֱכָל שֵׁנָה בְּשֵׁנָה" כו'. מְדֻקְדָּמָר "נִלְדָּה בּוּ מוֹם
8 בְּתוֹךְ שֵׁנָתָה" - לִמְיֹרָא דְּלִשְׁנָה דְּיִדְיָה בְּיָמֵי, מָנָא
9 הֵי מוֹלֵי דְּאִמְרוּ רַב וְיִהְיֶה אֶמְרוּ רַב, דְּאִמְרוּ קְרָא:
10 "לִמְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ תֹּאכְלֵנּוּ שֵׁנָה בְּשֵׁנָה" אִיזִיזֵיהּ שֵׁנָה
11 שְׁנִמְנַסָּת בְּחִבְרָתָהּ - הוּא אִמְרוּ: שֵׁנָה שַׁל כְּבוֹד. דְּבִי
12 רַב תָּנָא: "שֵׁנָה בְּשֵׁנָה" - יוֹם אֶחָד בְּשֵׁנָה וְ יוֹם
13 אֶחָד בְּשֵׁנָה וְ, לְיִמְדָּה עַל הַכְּבוֹד שְׁנַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים
14 וְלִילָה אֶחָד. דְּבִי רַב מְנָא לְהוּ - וְלִפֵּי מְדֻקְדָּשִׁים -
15 וְקִרְשִׁים נְפִיזֵיהּ מְנָלָה אֶמְרוּ רַב אֲחָא בַר יַעֲקֹב: אֶמְרוּ קְרָא "כְּבֵשׁ בֶּן שָׁנָתָה" - שְׁנָתָה
16 שְׁלֹ, וְלֹא שֵׁנָה שַׁל מְנָלָה עוֹלָם. וְרַב, נֶאֱכָל לִשְׁנֵי יָמִים וְלִילָה אֶחָד, מְנָא לִיְהוָה - נֶאֱמָרָא
17 לִיְהוָה מְ"בִישְׁרֵים יְהִיָּה לָךְ בְּהוּהָה הַתְּנֻפָּה וּבִשְׁוֹךְ הַיָּמִין" - הַקִּישׁוּ הַתְּנֻפָּה לְהוּהָה וְשׁוֹךְ
18 שַׁל שְׁלֵמִים, מַה לְהִלָּן - שְׁנֵי יָמִים וְלִילָה אֶחָד, אַף פָּאָן - שְׁנֵי יָמִים וְלִילָה אֶחָד.
19 וְאִדְרִי:

1 וְכִי הָיָה יֵשׁ לָנוּ אֶמְרוּ לִיְהוָה רָמְנוּ בַּר הַמָּא: אֵל
2 לְהוֹשֵׁה לִיְהוָה לִסְבָּא אֲדֹהְכִי אֲחָא רַב עַרְפָּם, אֶמְרוּ
3 לְהוּ, הֲכִי אֶמְרוּ רַב: מָמָא מַת טוֹבֵל וְאוֹכֵל בְּתַרְוֵיהּ
4 חֲצֵהָ לְאַרְיָ: וְלִית הַלְבָּתָא קְוֵיתֵיהּ; דְּאִמְרוּ מַר
5 וּמְרָא מִשְׁמֵיהּ דְּרַב שֵׁשֶׁת: מָמָא שְׂרִיץ טוֹבֵל וְאוֹכֵל
6 בְּתַרְוֵיהּ חֲצֵהָ לְאַרְיָ, וְלִית הַלְבָּתָא קְוֵיתֵיהּ. "כְּבוֹד
7 נֶאֱכָל שֵׁנָה בְּשֵׁנָה" כו'. מְדֻקְדָּמָר "נִלְדָּה בּוּ מוֹם
8 בְּתוֹךְ שֵׁנָתָה" - לִמְיֹרָא דְּלִשְׁנָה דְּיִדְיָה בְּיָמֵי, מָנָא
9 הֵי מוֹלֵי דְּאִמְרוּ רַב וְיִהְיֶה אֶמְרוּ רַב, דְּאִמְרוּ קְרָא:
10 "לִמְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ תֹּאכְלֵנּוּ שֵׁנָה בְּשֵׁנָה" אִיזִיזֵיהּ שֵׁנָה
11 שְׁנִמְנַסָּת בְּחִבְרָתָהּ - הוּא אִמְרוּ: שֵׁנָה שַׁל כְּבוֹד. דְּבִי
12 רַב תָּנָא: "שֵׁנָה בְּשֵׁנָה" - יוֹם אֶחָד בְּשֵׁנָה וְ יוֹם
13 אֶחָד בְּשֵׁנָה וְ, לְיִמְדָּה עַל הַכְּבוֹד שְׁנַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים
14 וְלִילָה אֶחָד. דְּבִי רַב מְנָא לְהוּ - וְלִפֵּי מְדֻקְדָּשִׁים -
15 וְקִרְשִׁים נְפִיזֵיהּ מְנָלָה אֶמְרוּ רַב אֲחָא בַר יַעֲקֹב: אֶמְרוּ קְרָא "כְּבֵשׁ בֶּן שָׁנָתָה" - שְׁנָתָה
16 שְׁלֹ, וְלֹא שֵׁנָה שַׁל מְנָלָה עוֹלָם. וְרַב, נֶאֱכָל לִשְׁנֵי יָמִים וְלִילָה אֶחָד, מְנָא לִיְהוָה - נֶאֱמָרָא
17 לִיְהוָה מְ"בִישְׁרֵים יְהִיָּה לָךְ בְּהוּהָה הַתְּנֻפָּה וּבִשְׁוֹךְ הַיָּמִין" - הַקִּישׁוּ הַתְּנֻפָּה לְהוּהָה וְשׁוֹךְ
18 שַׁל שְׁלֵמִים, מַה לְהִלָּן - שְׁנֵי יָמִים וְלִילָה אֶחָד, אַף פָּאָן - שְׁנֵי יָמִים וְלִילָה אֶחָד.
19 וְאִדְרִי:

שלא מציעו לו בכל התורה כולה - פירש בקונטרס: שיתנו לבקו, אלא מרביא.

לפירושו כן יכול לומר בכל דרשותיו ומפרש רבנו יצחק הדובי קאמר שלא מציעו לו בכל התורה כולה שיתנו כולה ביצא בזה. ודמעת ואשם. שום לבקו בשקריבין לזבוח. את הומו, שהומוהו פספדי חלקו - מפסיד גם לבקו. אבל כן - אפילו בעל מום דרבק הוא. וכן הדיא דפרקי "שתי שורות" (פגמא. צא.א).

גבי נסכים: "לכבש האחד" - זה אחד עשר של מעשה, שלא מציעו לו בכל התורה כולה שיא טפל המור מן העיקר. דהוה מצו למימר: אחד עשר של מעשה ויבטיח, כדמצינן אמורו מוסת. וכן בשבת בפרק "אמר רבי עקיבא" (פג.א). זה היטט של זה. שלא מציעו בטל התורה כולה דטומאה מוטבא.

ואיך ובשרם ידבר בברות בדלוהו ישראל קאמר - בסוף "אידוהו מוקינן" (הבס) ג'ו.א. משני רבי שמעאל מבישר' הדתן (בכורות) קאמר. מנעמיה דלמד רביא אבדור שור וכבש וכו' דכתיב לעיל מיניה. ושניא אחריתא הוא. ואם תאמר: הוא התא לא דריש מדי מיבושרם לשון כרים. ובסוגיא דהתם לעיל (שם ג'ו.א) דריש רבי יוסי הלגלי' "זומר לא נאמר לאמר דמים", ולחבר לא נאמר אלא "הלכב" - לילד עד בכור ומעשר שטענין מתן דמים ואמורין למזבח ויש לומר: תפלתא דהא בריש פרק "בית שמאי" בובחם (ז'א). ורבי שמעאל נפקא ליה מירם ובחך פשי'. ע"ז שלא נראה לדעתו לחכב - פירש בקונטרס: שלא נפל בו מום. ושקיה מאי רשאי לקימו שתיים ושעל עובדי על ברחוק יקימנה ורוחק לפרש "רש"א לשון חיבה. כי הדיא דערכי (מנח.א) דמדיקשיך אותו תוקמי עילוי. כמח אחר ורעה לתן בקרבן זה לעשותו עולה אף על פי שאינו רשאי, לפירושו כמו אף על פי שאינו חיב. וזהו מציען לפרש דנקט: רשאי לקימו. כלומר - ואין חוק כלבוסו לכיפה. אף על גב דאמר ורעה שדוקיש והחרים בזמן הזה. אמרין בפרק קמא דערבנה (ז'א.ב) במדנה תעק. ונדע ליה תפיה היא וזהו חתא מאלית. אבל דיה משמע דאם היה רוצה כלבוסו לכיפה - כנסו. ומעשיש בכל יום ששומרים אותם עד שיפלו בהם מום. ונראה לפרש: עד שלא נראה לדעתו לחכב - שלא נדון לו חכב אחר שפלו בו. שאין חוק להוליכו במקום דרוק למקום שהחכם שם.

מפני השבת אבידה לבעלים - פירש בקונטרס: הדיינו כן. ודינמין דלא משבח כותן למיחבת ליה. ואם שישתני מדי יסרה. לפיכך רשאי לקימו מושבין אף אר שנתו. ואומר רבי: דיימי בידן. ואין ערך בעשי לבעש. ותנונו לו מבוסס מום שלשים יום. אבל ישראל לעולם מתנתין עדי שימצא כותן רבי מאיר סבר גורנין מומין שבחין כו' - ואומר רבי: דאף על גב דאמרין בריש ש"א על פני" (בבבא ג'ו.א) הליכב כרבי מאיר בגיורתי, וזהו דהבא קיי ליה בסמוך "קנסא", דקא קסי רבי מאיר. ובשאלותיו דרב אחאי פירש הליכב כמותו דקא בגיורתי, וזהו דהבא קנסא. ופסק דאין הליכב כמותו בהדיא דמערבת חביו ומיעקת חביו. דקאמר רבי מאיר: יוציא ולא יחזיר עולמית. וסוגיא דשמעתין ברבי יוחזיר (בבבא ג'ו.א) דלא כרבי מאיר. וכן סוגיא דשמעתין כרבי יהודה, ודלכיו מאיר קסינן כבולוחו מפני המשתתין. ובסמוך דקאמר: לימא תנו סתמא כרבי מאיר - זה אשכנזי. דלא

ואיך - דמפיק מרובשם ידה לך וגו' - ההוא ודאי בחוה ושוק תורה משתעי. אלא שני ימים נפקא ליה מיידה לך. דמשמע וזיה אחרת כבר מוז. שלא מציעו בכל התורה כולה - שיתנו לבקו. אלא מרביא ודאי "יזהר לך" נפקא. ואיך - דמפיק מיידיה לך. שני ימים ולילה אחת. בכור בכל שנתו לבקו - ומרובשם ידה לך" לשון רביס. ומשני: אחד הם

ואחד בעל מום. ואיך - "ובשרם" לא משמע אלא תמימים. והא דנקט לשון רביס - דאבכרותו בדלוהו ישראל קאי. ולאחר שנתו נמי שלשים יום - אף על גב דמוס בתוך שנתו נולד טובא. כל שנים עשר חדש עד שיהיו לו שנים עשר חדש משגלו. היבא דנולד בו מום - לאחר שנתו - רשאי לקימו שלשים יום משגלו המום. ד"לאחר שנתו" דמותרין יבוי קאמר. ואם לאחר שנתו נולד המום - יקימנה שלשים יום. בזמן שנתו - שאין הם רואי לעולם. עד שלא נראה להראותו לחכב - שלא נפל בו מום. אחר שנתו. אינו רשאי לקימו אפילו יום אחד - וקא סלקא דעתך אגודל בו מום בתוך שנתו קאי. וקתני: אבל מפני השבת אבידה לבעלים. הדיינו כן. דטמא אם בדי ישראל דזי האי בכור לא משבח כותן למיחבי ליה. ואי שחית ליה יסירה הבער - אמר: רשאי לקימו שלשים יום. ואי לא משבח כותן - שחיתו ומולחו עד שימצא כותן. אלמא: שלשים יום דקאמר - אגודל מום בתוך שנתו קאי. יקימין יתבי' - דבריייתא גופה אינו לספוקא. דאיכא למימר. הא דקתני: לאחר שנתו אין רשאי לקימו כו' - הכי קאמר: נולד בו לאחר שנתו אין רשאי לקימו כו'. וזהו ודעא קאי: אבל מפני השבת אבידה כו'. או דלמא קודם שנתו - כלומר, אם נולד מום קודם שנתו נמי קאמר דלאחר שנתו שלשים יום. מפנישתיא - כי השבת עשר אחת - אלמא, שלשים יום דקתני מתנתין - אגודל בו מום לאחר שנתו קאי. דאי נולד המום בתוך שנתו אפילו יום אחד - ליכא תיבא דניבוח ליה דהוה שנתו שלשים יום. ולית ליה אלא השלמה דקתני בברייתא. וממעין מנה דאף בתוך שנתו נולד המום חדש או חדשים - רשאי לקימו עד שנתו. ודאך כתיב "שנה", ואי לאחר שנה נולד מום, או קרוב לסיום שנתו - והיבין ליה שלשים יום משגלו המום. מתנתין לו שלשים יום - אם נולד מום אחר שנתו. שנה בשנה - שתי שנים משמע. שלשים יום בשנה משחוב שנה לדברי הכל, בדיקא קראא דשנה השנה (יב.ב). השלמה אין מביאה לא - מביאה בשלשים יום שלמים לא יביעין. משנה והראיה מומו - לאחר שחיתה ומנצא קבוע. גמלא דוקין - ש"ילא. כמו "הנוטה ברוק משמים" (שעיריזו מו). משנתין - מפני צער מיתה משתנה הוא. ואף על גב דהשתא מתוחי' קבועי. אי היה חיי ליה אחיה חיה מתוחי' עבר. שבגוף - בגון נסדקה. אחיה מפני המשתתין - כלומר. מפני דוקין שבעין. מששתתין. גיורה למומין שבגוף אף על פי שאין משתתין.

מתנתין
כותן, מפני שאין משתתין. רבי מאיר אומר: אחר זה ואחר זה אסור, מפני שהן משתתין. מפני שהן משתתין סלקא דעתך! מומין שבגוף מי משתתין אלא: מפני המשתתין. אמי רב נתן בר יצחק: מתנתין

1 מתנתיו נמי דיקא - בדבמון שבגוף פליגי, אבל ברקין לא פליגי. הואיל ונתשתו
2 שלא על פי מומחה - דלא משבח ביה רבי מאיר שום ריעותא. אלא קנסו שדשטו
3 שלא על פי מומחה. ואי בדוקן שבעק - הוה ליה למתני רבי מאיר אוסר הואיל
4 ומשתני. אלא ודאי ליכא ריעותא. בדבמוי הגוף פליגי, וקנסא קטיל גזירה משום
5 דוקן, דכולווי מישתני - וקנסא על דוקין שבעק

6 **מתנתיו נמי דיקא; רבי מאיר אומר: הואיל ונתשתו**
7 **שלא על פי מומחה - אסור שמע מינה; קנסא קא קנים**
8 **רבי מאיר, שמע מינה, איבעיא להו: "מפני המשתני?"**
9 **וכהוילוי משתני, או דלמא - איכא דמשתני ואיכא דלא**
10 **משתני למאי נפקא מינה - לאכחושיה קתרי; אי אמרת:**
11 **כוהוילוי משתני - שקרי גזירה, ואי אמרת: איכא דמשתני**
12 **ואיכא דלא משתני - סמיכנין גליהו. מאי תא שמע,**
13 **דאמר רבא בר רב חנה: שח לי רבי אישא דבין אבא**
14 **בא ארזאך בדוקין שיתן משתנים. ומקדמך ליה "בא**
15 **ארזאך" - מכלל איכא דמשתני ואיכא דלא משתני.**
16 **"מאי שנינו מומחה רואה את הנכסו ונתשתו על פיו -**
17 **תרי זה וקבר וישלם מביטו". למיא תנן סתמא קרבי**
18 **מאיר - דלמא בדוקין שבעין, ודברי הכל. תנא: כשהוא**
19 **משלם - משלם רביעי דרקה, ומכזה לנפש. מאי שקמא**
20 **אמר רב פפא: זה הכסף מרובה זה הכסף מועט.**
21 **אי הכי, לכוס פסידא לישלם? אמר רב הונא בר מנחם**
22 **משמיה דרב אחא בר איקא: משום גזירת מגדלי בהמה**
23 **דרקה נבעו בה. משנה דן את הדין; זוכה את החייב**
24 **והיבי את הנפאי, טימא את הפהור וטיהר את הנפא**
25 **מה שעשהו עשוי, וישלם מביטו. ואם היה מומחה**
26 **לביט דין - פטור מלשלם. גמרא ואם תנן סתמא**
27 **קרבי מאיר, דרזיאן דרזאן דגרמי אמר רבי אישא אמר**
28 **רבי: גגון שנישא ונתן בידו - בשלמא חייב את הנפאי**
29 **גגון שנישא ונתן בידו. אלא זוכה את החייב, היכי**
30 **דמי או דאמר ליה "פטור אתה" - והא לא נשא ונתן**
31 **בידי? אמר רבינא: גגון שניהו לו משפון ונטלו הימנו.**
32 **טימא את הפהור - דאנעו בהו שרין, וטיהר את הנפא**
33 **שעירבן עם פירותיו. משנה ובעשהו פפרא שנישאל**
34 **האם שלהו, והאיכילה רבי מרשן לכלבים, ובא מעשהו**
35 **לפני חכמים בכנהו והתירוהו, ואמר תודום הרופא:**
36 **אין פרה וחזירה יצאה מאלפסנדראי ושני צמחים שאין**
37 **חורבניה האם שלהו בשביל שלא תלד. אמר רבי מרשן:**
38 **הלכה המוקד, שרפון! אמר לו רבי עקיבא: רבי שרפון, אתה מומחה לביט דין - וכל**
39 **המומחה לביט דין פטור מלשלם. גמרא ותפיק ליה דטעה בדבר משנהו, וטעה בדבר**
40 **משנה - חזרו! תרא ועוד קאמר: תרא - דטעה בדבר משנה חזרו, ועוד, אי נמי בשיקול**
41 **הדעת מעיתה - מומחה לביט דין אתה, וכל המומחה לביט דין פטור מלשלם. משנה**
42 **הנטל שקר להיות רואה את הנכסות - אין שותמין על פיו, אלא אם כן היה מומחה**

1 לרקה מוצה לגסה - ואף על פי שפירש בקונטרס: משום דהוי ממון המוטל
2 בספק, שמא יתירו וכן על מום, ושטמא לא יתירו - לא משום דהיתו
3 כסומבס, אלא תקנת חכמים בעלמא הוא. ואף על גב דאיידי בכל מום, אפילו ידוע
4 שיתירו ממוחה על ידי - הוה מוקם חטיב ליה ספק קטא, דשטמא לא מוקיף ליה ממוחה.
5 וגם לא פליגי בן מום, אבל גדול מיהוי דרבי בריהיא

6 בדוקן שבעין דוקא - הוה נידא טפי, דהכי נמי
7 קיימא לן רבי יהודה דברפשיה, ולדידהו טאי
8 נקבר אלא בדוקן שבעין, ועוד יש לפרש: דהיינו
9 טעמא דמשלם מחצה - שיעירו רבבכמס דרניו
10 שיה יתר כל זמן שעומד בספק, שעדיין לא
11 הוציא, וברוחמו נמי אשבתו שאניו שיה אלא
12 בתורה. וכתב דבארמון בפרק 'אף על פי'
13 (בבורות נ.א.) כל מקום שחבור פורת נמוך - ניתן
14 לה כפלים בחולק, ומורה, לא דמי ממש
15 לתרומה, דאסורה לזרים אסורה בטומאה. אבל
16 כבוד - מומין שרי לגמרי כבוד וכו'.
17 **משום** גזירת מגדלי בהמה דקה - פירוש:
18 שהחמירו עליהם חכמים שלא לגרס כל אם
19 בחורשין חוץ ליעשוב, ועוד בה טורח גדול, והנה
20 שהו אלא רביעי, דהיינו חמשה פורת נמוך - גסול
21 וגם בקונטרס פירש כן - מפני טורח גורו לה.
22 אבל לא לקיף לרשע לשון גזירה. דן את הדין
23 כו - בפרק קמא דסנהדרין (א.א.) פרק נגון.
24 לרבי אבהו שאמר: שנים שדנו אין דנינן דין,
25 ויתמהו מנא ליה דמיידי יחידא: אי משום דקמי'
26 דן את הדין' לשון יחיד - הר הוי בטעמי' אלו
27 טריפת' (חולק מ.ה.) קמינן דן את הדין, אלו
28 מיידי בידיה, כדקמינן: וכולן רשאין לקיף ויש
29 למטר הדתם קמינו וכויהו רעים. אבל מומחתין
30 דבבא מיידי כולה חיובא, דקמינן סיפא: אמר היה
31 מומחה לביט דין כו, ומעשה קרבי שרפון כו,
32 ורישא נמי: מי שאינו מומחה רואה את הנכסו -
33 **לימא תנן סתמא קרבי מאיר כו - תימה**
34 **דלא ריקו הכא מושטא, דמי שאניו**
35 **מומחה ורואה את הנכסו ונתשתו על פיו הרי זה**
36 **יקבר אשתא מביטו.** דההיא דלא מושטא קרבי
37 מאיר אישילם, כדאמר רבי ערמיה. והא פתחיה
38 בשא נותן כדי - דהא דרשמי על פיו קמינ'.
39 וב'גהול קמא' (בבא קמא ק.א.) לא משבח החכם
40 משהול דראקו ביה אמר דינא דגרמי, אבל
41 מבייתא מדיחתי הכרם, והנה ליה לאתרויהו
42 מוקד. וב'גהול תרוא' (שם ק.ב.) גבי הואו
43 דאיתוי אחרי, דסבר למיחהיבא ממתניתין דין
44 את הדין, וקודדי - אמאי לא חייביבא מוקד'
45 **הרי**
46 **הלכה המוקד, שרפון! אמר לו רבי עקיבא:**
47 **המומחה לביט דין פטור מלשלם. גמרא**
48 **משנה - חזרו! תרא ועוד קאמר: תרא -**
49 **הדעת מעיתה - מומחה לביט דין אתה,**
50 **הנטל שקר להיות רואה את הנכסות - אין**
51 **שותמין על פיו, אלא אם כן היה מומחה**
52 **משבחט נשא ונתן ביד - שנטל הוא המענה ממנו בידו ופרעו ליה דמי - בעל כרחך לא משבחתי לא תיעביד מידא, אלא "פטור אתה" קאמר**
53 **לית שיה לן משפון - לגמלוהו, והוה חסר את הלואה, ונטל את המשבחין מן המלוה והחזירו ללותה. דאנעו בחו שרין - בינא טרתוהו לפני לישאל עלין, אמר: "סתמא דין,**
54 **ונטל שרין אחד ונגע בדי בשלא היא עד ספק בוקן, ויעמיד דבריו. שעירבן עם פירותיו - שהביא טרתוהו לפני לישאל עליון, ואמר: "שהורוהו", ונטלן הוא עצמו ועירבן**
55 **עם פירותיו של נשאל. לישאן הוא הכס מומחה' "טמאית הך", וטימא את השאר שנתערבו שלה - רחם שלהו, והאיכילה רבי מרשן לכלבים - שצרכו**
56 **לו עליה אם טריפה היא, והאיכילה לכלבים. שלא תלד - מפני שחלות וחיזיות שלחן מעלין מאד, ומוכרחין אותו יוקד, ורזין שלא ילדו מכלותא אחת, דמי שיהו שצרכו**
57 **לתם, וחורבניה ואם שלהו, ואתחמה - לחיבך ראו טריפה היה - הפסדת חמור, והפסדת חמור, ששלמנו כעלע הפירה. גמרא ותפיק ליה - דא דמינא לא מומחה**
58 **הוא - פטור, דטועה בדבר משנה הוא, דחנן באלו טריפת' (חולק נ.א.) נטילה האם - כשירה, וטעה בדבר משנה - חזרו בדיבורך, בסנהדרין (ל.גא.) וכיון דאי קיימא**
59 **פרה והוה מצי למיהדרי ביה ולמישריה, ואשתבוח דמה שאמר לאו כלום הוא זה, והוה שהאיכילה כלכלים - אידיה הוא דאפסידא אנשטיה" ונמי בשיקול הדעת מעית - ואפילו**
60 **הוה קיימא - לא מצי למיהדרו ביה ולמישריה, ואשתבוח דמה שאמר לאו כלום הוא זה, והוה שהאיכילה כלכלים - אידיה הוא דאפסידא אנשטיה" ונמי בשיקול הדעת מעית - ואפילו**
61 **הוה קיימא - לא מצי למיהדרו ביה ולמישריה, ואשתבוח דמה שאמר לאו כלום הוא זה, והוה שהאיכילה כלכלים - אידיה הוא דאפסידא אנשטיה" ונמי בשיקול הדעת מעית - ואפילו**
62 **קמא קיימא (סנהדרין ל.א.) כגון חרי תנאי או חרי מאורא דפליגי, ולא אמריתו ליתבא לא כמר ולא כמר, וטועיני דעלמא בחי מייניהו, והואיל ואינו ועבד כאידך, שטעמה עשוי**
63 **ומשלם מביטו. משנה אין שותמין - דלמא משום אנרא קשרי ליה. אלא אם כן היה מומחה**

בכבוד. פרק רביעי - עד כמה דף כט עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)"
רבי

באילא - הדי ביבנה, חסיד הוא ולא חשד בכך. בין אמר להם מום קבוע -
והיה הוא רגיל לטולל כל שכרו. **גמרא מאי טעמא** - לזקה ארבעה איסורות
ולגסה ששה נפש מידות - להשליכו לארץ. לפחות, ולראות מומא. **אלא**
הם - כי אמר ליה דאם מום עובר הוא, אמאי שקיל אגרא הא לא מהני ליה מידא,
דמימי קאסר ליה! **ומן** - ולא שקיל

אגרא. אתי למחשדיה כי אמר בעל מום
הוא. **תרי זימני לא תקני ליה רבנן** - וכי
היה אמר תם הוא - הוה שקיל אגריה, וכי
מיהו ליה לקמיה במה זמנין לא שקיל מדי.
הלכך ליכא חשדא. **משנה** לחוות - מי
הטאת. לקדש - לערב באי טהא במים
חיים כל. **לא אפר בקלה** - באפר אפר
בעלמא. כל אפר קרי "אפר מקלה". אבל
אחור הוא בבורות, או הדיין או הער, או
המזה ומקדש, כהן, וזה המוליכו עמו
מעבירי במקום שמומא, שאין דרך אחו.
פממאהו מתרומתו - ומפסדו, שצריך
לקנות חילוף לאכול. דמי חילוף קריים מדי
תרומה, שהחילוף ראוי לכל. ותרומה אינה
ראיה אלא להכניס. **מאכילו** - זה
המוליכו, ומשקו וסכו. ונתון לו שכיב פועל
הבגמרא מפרש מאי היא, שלפי מה שהוא
מפסידו נתון לו. **גמרא מאי טעמא תני מילי** -
דאין גנטלין שכר על הוראה ותלמוד תורה
שלימה. **אבת** - תורה. **היר** זו פקידות -
אלמא יכול ליה ליהן שכר, דאלי כן, במוא מקדש
לו **אף על פי** שיהוה ישראל - ואפילו זה
ישראל, דכתיב רגילין בהואה ובקדוש.
שכר הבאת האפר - שילך ממקום הרוח
לירושלים להביא האפר. **ושכר מילי חיים**
- מצי למישקל, דאגר טירודיה שקיל, ולא
הכשר המעודה. **כאן שכר הואה וקידוש** -
שכר היא הכשר מעזה - לא שקיל **כמי**
הטאת - דמשמע מילי חיים, ובאפר -
איכא לאוקמא בהבאת אפר. **היכי אויל** -
אף קטני אלפינא לא יטמא" (ירקא בא)
בבית אפר - דאני מוחרד מליך בן
ברבי יהודה מנפ אית ביה הפרס וחולך
- דעצם שעתידה מממא מנבע ובנשא, ולא
באהל. וכי מנפ ליה - מרדייא מקמיה ולא
גנע ביה, ומיהו, תלמודא לא מצי אכיל
דאמרין בחגיגה בפרק "חומר בקדש"
הכא: **בדיקן** פירוש פסח און בדיקן
לכלכלי תרומה. **ההוא** "בדיקן" מפרש

דחמ, ובדיקן בדיקה דבית הפרס קאמר. ומכאן שייך לעמוד ב" בית הפרס שנשדש
- שירשוהו בני אדם ברגילין. **תורה**, שאי אפשר לעצם כשעורה שלא היא
נידש ברגל. ובית הפרס אינו שום פסח אלא משה כשעורה, דבית הפרס
הדינן שש עשרה שן קרי. **אי נמי שפחא מושאם** - עצם כשעורה, כגון נבלות
ושרצים שאינו מוחרד עליהן מליגע.

כופעל
כ' ומילתא באפי נפשה היא, ומועיל נפח לכל דבר. אבל בדיקה של משנה לא מהניא בשום מקום
הדינן שהולך בלא נפח. והכי קאמר. היכי אוילי מנשני: בבית הפרס רבנן, דאמר רב יודיה כ' מרבי
דבר נפוחין. כן פירש ר"ש" (וכן בסוף פרק שני דכתובות (כהב). אל בלא נאנעין להדיע בגדלן מה שראו
בפרק "מי שחוציאדו" (עירובין מזא). מדנקט: למדוד תורה, ולישא אשה, ולדון לערער בין הגויים מפני
למדוד תורה ולישא אשה שאני. דאמר דרזל תלמוד תורה נמי, לישא אשה - לא לתור בדבריה, ולא משום
לכל תמצות, והא דנקט למדוד תורה - משום פרילגי דתום היכא דמוצא ממי למדוד, ולישא אשה נקט - אף על
הפרס לכל תמצות. וכל לאצא לטמא מליכס. והפרשיה מה חולק בין נידו ועשה ספח לישאר מצות, לעשות ספח
דלכל רבין בעינן נפוח. ומכל מקום (שקא) (טמא) לכל דבר רבין חזן מפסח. ובר תישה הוא בהדיא דברכות
וירץ והכל להמתין כל פסעה: ושמו דרזל תלמוד תורה נמי, לישא אשה - לא לתור בדבריה, ולא משום
אלא לדבר מעזה - מיירי אפילו בלא נפח. ולפירוש רבינו חם, קשיא לרבי מהדיא רחגיגה פרק בתרא (כהב).
אמר רב יודיה כ' מרבי אדם כ', לעישי פסח אל העמידו דבריהם במקום כרת, לאכילי תרומה העמידו דבריהם במקום כרת. משמע אל מונח כלל בדריא בהסתיק לו פספסי, במליחה
דבר יודיה קרי אמנונין, דאי לא גרסינן מאי "בדיקן" - אל היה לו להפסיק במליחה דרב יודיה. ונראה לרבי, דגרסינן "מאי בדיקן", ובדיקה המפורשת לאחר שנער - לכל דבר.
אבל

ר"א
הטוספות

תרי זמני לא תקני ליה רבנן - ואם תאמר, אבתי אמרי האי תם הוא, והאי דשרי
ליה - לפי שאינו רוצה לטרוח פעם אחתו ויש לומר: שלא חיבדו הבנים
לראות פעם אחת, אלא דאם ראוהו - דאין יכול לטולל עליו שכר. ועד. דבזה אל
חשדוהו לעולם, שיתיר את האיסור כדי להנצל מטורח של פעם שנה.

הנמול
שכרו ליה דיעי מטיילין - ואם תאמר: מכוער הדיין שנטול שכר לזון אלא
שריעו דין, פריש בפרק בתרא דכתובות (קהא).
באגר בטלה המוכח שרי.

מזה אני בחנם כו' - ואם תאמר: תקח' דכתב רתמאן (שמות כג) למה לי
ולאו פריכא היא. דתרי מילי ניהו, דבמזבח
ברש פרק בתרא, וכתובות (קהא). ובתורת
אגרא - היינו שכר טרחה, ובתורת שחר - היינו
להתשרול לזנוי יפה ולחפך בזכותה, דכאמר
החם: אפילו לכותא לא חזיא וליכא תיבילת את החייב.
ואן לתמוה על דיני הונאה שבידועים שיש
נטולין שכרן מתרומת הלשכה, דבאלו טעמא
דאגר בטלה המוכח שרי החם, כגון דכל שקל
היה על זה, ולא היו עסקין שום מלאכה, שעל
כרחם צריכין לתפרנס. ומה שהנזין בעשו
למנוח תרד בשכר, אף אין לו מזה לתפרנס -
שרי. ואפילו יש לו, אם הוא שכר בטלה דמזבח,
שנתיב לו נספיק ומשא ומתן שלי - כמתבאר
דהשיב מוכח יותר מהדי תגרא ושקיל
זווא, ועוד, בקטנים שרי מטעם שימור ושב
סיקוק טעמיים, דבמזבח פרק אין בין המוחרד
(גדרים ל"א).

המקדש בני הטאת ואפר טהא תרי זו
מקודשת שאף על פי שהוא ישראלי
פירוש הקמטור דרוק, שפירש נזקט יאף על
פי שהוא ישראלי - דכתיב גרילים בהואה
ובקידוש. ואומר רבינו יצחק: דמקדשה נקט משום
ירשא, דקתני בירשא פרק שני דקידושין (מחא).
המקדש בתרומה ומעשרות במבנות בני הטאת
ואפר טהא כו'. **היכי** אויל לבית הפרס
רבנן דאמר רב יודיה כ' - משמע על ידי
נפשו שרי ליהך להעדי, אבל ככל מקום טעם
הוא, כדקתני: טעמאהו מתרומתו. וקשיא מבאן
דבר, משום דקשיא ליה איה אדמרין נפח לכל
בפרק "האשה" בסוף (בבא). בית הפרס אל
העמידו דבריהם במקום כרת, כדנתן במסכת
אחלתה בפרק אין משנה ד"א ושיתן לזקאי לעישי
פסח ואין בדיקן לאכילי תרומה. מאי "בדיקן"
אמר רב יודיה: מנפח כו'. והשתיא, מאי קאמר ר' יודיה?
במנשה, דקתני סיפא: ולגוד - בית שמאי אמריהם בדיקן, ובית הלל אמריהם: אין בדיקן.
כיצד הוא בדיקן? מביאה את העפר שאו הכול להחיות, ונתון לתוך נפח שנקביה און בדיקן.
מנא צם עצם משנה - אמאי ותרד, משמע: דוקא לעישי פסח מתי יפחת. והא אפילו
לשאר מילי נמי מהני, דכאמר בפרק "בבל מערבין" (עירובין ל"ב). לכך בבית הקברות,
דאמר רב יודיה כ' רבנן, ואומר רבינו חם: דל"א גריס "מאי בדיקן", אלא גריס: "אמר רב יודיה"
מקום ואין בדיקן לאכילי תרומה. ודשמעתי לפירוש רבינו חם, דמשמעוהו מתרומתו

כ' ומילתא באפי נפשה היא, ומועיל נפח לכל דבר. אבל בדיקה של משנה לא מהניא בשום מקום
הדינן שהולך בלא נפח. והכי קאמר. היכי אוילי מנשני: בבית הפרס רבנן, דאמר רב יודיה כ' מרבי
דבר נפוחין. כן פירש ר"ש" (וכן בסוף פרק שני דכתובות (כהב). אל בלא נאנעין להדיע בגדלן מה שראו
בפרק "מי שחוציאדו" (עירובין מזא). מדנקט: למדוד תורה, ולישא אשה, ולדון לערער בין הגויים מפני
למדוד תורה ולישא אשה שאני. דאמר דרזל תלמוד תורה נמי, לישא אשה - לא לתור בדבריה, ולא משום
לכל תמצות, והא דנקט למדוד תורה - משום פרילגי דתום היכא דמוצא ממי למדוד, ולישא אשה נקט - אף על
הפרס לכל תמצות. וכל לאצא לטמא מליכס. והפרשיה מה חולק בין נידו ועשה ספח לישאר מצות, לעשות ספח
דלכל רבין בעינן נפוח. ומכל מקום (שקא) (טמא) לכל דבר רבין חזן מפסח. ובר תישה הוא בהדיא דברכות
וירץ והכל להמתין כל פסעה: ושמו דרזל תלמוד תורה נמי, לישא אשה - לא לתור בדבריה, ולא משום
אלא לדבר מעזה - מיירי אפילו בלא נפח. ולפירוש רבינו חם, קשיא לרבי מהדיא רחגיגה פרק בתרא (כהב).
אמר רב יודיה כ' מרבי אדם כ', לעישי פסח אל העמידו דבריהם במקום כרת, לאכילי תרומה העמידו דבריהם במקום כרת. משמע אל מונח כלל בדריא בהסתיק לו פספסי, במליחה
דבר יודיה קרי אמנונין, דאי לא גרסינן מאי "בדיקן" - אל היה לו להפסיק במליחה דרב יודיה. ונראה לרבי, דגרסינן "מאי בדיקן", ובדיקה המפורשת לאחר שנער - לכל דבר.
אבל

בבורות. פרק רביעי – עד כמה דף כט עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" תוספות

1 אבל לשון "בדוקך" משמעו לפתחה, כדי לעבור ולעשות פסה, ולחכי בעי: "מאי בדוקך"
2 — דמה היא אותה בדיקה. והשתא שי שלשה ענינים הפסידו: לעשות פסה לכולי
3 עלמא, ולגזרי לבית שמוא — מנפח וטהרו. וללמוד תורה, ולישא אשה, ולדון, ולעשר,
4 ולעבור הבריות — שרי לטימא כל ביה ניפוח, ולעבור מצוה, כגון ערות הדעה — שרי על
5 ידי ניופה, וטמא, וכן בעירוב, אומה אין וטמאן

6 אלא לדבר מצוה — שרי לטימא על ידי ניופה
7 (וטמא). ואי מטיבין אף לדבר הטהור, שי
8 ללמוד משם דעל ידי ניופה שרי אפילו בלא
9 מצוה אלא בדבריהם, וטמא. אי נמי, מטעם
10 לדבר הטהור — איכא לאוקומי המשנה
11 לדבר לדבר מצוה. והשינוי הוא לער
12 לער מצוה. כדקתינו ברש"י לביבית משתחפין
13 (עירובין פבא). וכל מי שילך לבית האהל או
14 לבית המשטה, וקאמר להם: הודארו אדמילתא
15 קתי. היה דבעי בחימוה: הבודק לפסוד
16 מזה שישאל בתוניה — אברקה דרב יהודה
17 קאי, ולא אמתניתין. ולפירוש רבינו הם —
18 איפכא. ועד הינו תיולין לפרש, דכל הבדיקה
19 לעשי פסה, אלא בבדיקה המושגה — לאיר
20 שכבר, לדבר יהודה בא לרשמינו מאי בדיק
21 — כדי לעבור, ויפסוד מנא אמר רב יהודה מאי
22 בדוקך. כהדוא דרביש"י אילו מציאות! (בבא
23 מציעא אא, כא). ובמה אמר רב יוחנן בן אבהו
24 אמוה. ובפרק "לא יחפור" (בבא בתרא כבב),
25 ובמה אמר רב יבא חמיה דאשיאן: כמלא
26 חלוץ.

27 **ורב** יהודה רב אמי שמימי דרב יהודה אמר
28 בית הפרס שנידש טהור — בפרק בתרא
29 הדיניה (מהא, כה). רס. רב אייא ברבי אמי שמועיה
30 דעלמא.

31 **כפועל** בטל של אותה מלאכה — פירש
32 בקנטרס: מאותה מלאכה בדטל
33 מינה. דאם היה נוקב מרגליות, שעבודתה נוחה
34 לעשות ושכר מרובה, לא אומרם כל שולי
35 וכן ובטל חיום ממלאכה — אינו פוחת משכרו
36 אלא בר מינטע, שהיה נוחה ואין בה טורח, ואם
37 מלאכה קשה ועייש, כגון נגה, לא אומרם כל
38 אותה טעם בשעשוי חזוים. טול וחזבל
39 חיום מאותה מלאכה לעסוק במלאכה קלה —
40 נראה לו להבטל לטולו זה. עד כאן לישן
41 הקונטרס. ולא היה לו לפרש שטיל שבר בטלה

ורב יהודה בר אמי משמייה דרב יהודה אמר: בית הפרס שנידש — טהור. אי נמי: בשארו מומאוא, דלא מוהיר עליהו. "אם היה זקן מרביבו על הקבור". תנא: כפועל בטל. אמר אביי: כפועל בטל של אותה מלאכה. משנה החשוד על הבכורות - אין לוקחין ממנו בשר צבאים, ולא עורות שאין עובדים. רבי אליעזר אומר: לוקחין ממנו עורות של נקבה ואין לוקחין ממנו צמר מלובן וצואי, אבל לוקחין ממנו צמר ובגדים. גמרא "בשר צבאים". דמיחלק בדיעבד, ולא עורות שאין עובדים" — הא עבדים רבנן? אם איתא דבכור תהו - לא היה טרח ביה, סבר: אי שמעו ביה רבנן, מפסדו לי מינאי. רבי אליעזר אומר: לוקחין ממנו עורות של נקבה. מאי מטקא מידע ידעי, ותנא קמא: אם גן זכר נמי - חייב לכרותיה, ואמר: עקברים אכלותי - ואירד: בי עקברים מידע ידעי. ואין לוקחין ממנו צמר מלובן וצואי". השתא צמר מלובן לא רבנן? רבנן מלובן לא רבנן? רבנן מלובן לא רבנן? רבנן מלובן לא רבנן? רבנן מלובן לא רבנן? רבנן מלובן לא רבנן? רבנן מלובן לא רבנן? רבנן מלובן לא רבנן? רבנן מלובן לא רבנן? רבנן מלובן לא רבנן?

42 מאותה מלאכה לעסוק במלאכה קלה כזה, דאם כי היה נוטל (שכר) לחן ולהעדיף לחוות ולקדש. אלא היה לו לפרש — שנתנו לו שבר בטלה מאותה מלאכה ובטל לגמרי, ואינו
43 עושה שיה מלאכה. ובענין זה יצ"ל בפרש"י: (בבא מציעא א, א.) גבי השבת אבדה. דתתן. תתן גבי מטלע — לא יאמר לך לו טלע, אלא נתן לו שבר כפועל
44 בטל מאותה מלאכה, וגם שם פירש בקנטרס בסוף פירוש כאן, ואי אפשר לומר כן, דאם כי היה נוטל שבר על השבת אבדה. ואפילו לדבר דאמי: טענה בשכר, אבל אמרי אלא
45 משום דאם כי בתכוח רומנא טענה ולא בעי פריקה, ורבי "חוכים" (בבא קמא ג, ה.) אמרין: שומרי אבדה בשומר בנהו, דאמי איתיה אהל ליה. אלא יצ"ל יומי כמי לפרש לישב בטלה
46 לגמרי. ורבינו זננאל פירש שם: מנא בשבאר ימות השנה אין נוחתן בחפזיה בנד אלא חצי טלע, והוא נהנה בשעת אבדה ותרופ נגד מטלע — ואין אומרם כל שבר כמה שתחמ
47 למלאכה זו שהתה מקבל עליה טלע, (אלא) כאותו שבר שאתה היה נוטל כמותה בשאר ימות השנה, של היה נוטל עליה אהל חצי מניי השבת אבדה. ופירשו תמה,
48 דאך הלשון משנה, ולא היה לו לפרש שטיל שבר בטלה
49 והשוכר את הפועלים והשטו את בעל הבית כו', אבל הלכו המרים ולא מצאו בתוואה, והלכו פועלים ומצאו שדה שחיה לזה — נתון להם שרם משלם, אבל אינו הומה הבא
50 טען להבא ירקם עשה מלאכה לישב ובטל, וקאמר להם. וני תנא קמיה דרב: נתון שבר כשר משלם. אמר ליה: חכבי אמר, אי הואי הם זה דיהנמי ליה כפועל בטל. אלמא
51 קרי ליה פועל בטל, ומשמע לגמרי כמו שפירש, ולא כמו שפירש רש"י ורבינו זננאל כלל. ומיהו קשיא מזה דתנא בפרק "איהונו נשך" (ס.ה.א.) אין מטיבין חזוים למציאת
52 שבר, אבל אם כן נתון לו שבר כפועל בטל, ומפשי שפירש בטל של אותה מלאכה בדטל מינה, וריבאי. דאי אשמעתינן רישא תנוני — משום דלית ליה טורח, אבל
53 סיפא דאית ליה טורחא. אימיה. לא סגי ליה כפועל בטל, ואמאי סלקא דעתך דלא חסני ליה כפועל בטל? הלא כל זה כרעו, שנתנו לו יתור לפי מה שהוא טורח ותע, ובע
54 דברייאנו פליגי בהם: הוה שבור בין מרובה בין מועט, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: אפילו לא טבל עמו אלא בציר. כו' רבי שמעון אומר: נתון לו שבר ומלבי
55 והשתא, ומתיקין פליגי בהם. הוה שבור בין מרובה בין מאיר, דקתני: ומתיקין תיבוי כותות למצותיה שבר. כו' רבי יוחנן אומר: נתון לו שבר כפועל בטל, ורבי
56 מאיר. ותיקני תפיא. ורבי שמעון אומר: נתון לו שבר משלם, אינו הומה עושה מלאכה לישב ובטל, וישב בחמה לישב בעל. ולפירוש הקונטרס דשמעתין ורבי, ורבי אביי
57 קשיא. אבל לא מה שפירשתי: כפועל בטל חיום יושב ובטל לגמרי — נהוא, ולא קשה מדי דא קאמר צריכא. רבינו מרובה בין מועט" הקאמר רבי מאיר — הינו בין היה
58 עסק במלאכה מרובה, בין היה עסק במלאכה מועט. ורבי שמעון אומר: נתון לו שבר משלם — שאומדים כמה היה רצה לישב ולבטל מלאכה כפועל בטל. שהיה עסק בה
59 ועסוק במלאכה בזה, והיינו עמ' מרובי נמי. וקיים בטל וחסותפא — לאו טבל לגמרי, אלא מאותה מלאכה החומרה. ורבינו זננאל פירש שם: כפועל בטל — כל אדם
60 בטל שאינו מוצא מי ישיכירו, והולך ובטל, והיה משתכר בקל. ואל יתן לו כמו שפועלים חולכים עכשיו, שהם ביוזק דרבה משכירין, כגון שהיה נשכר עכשיו בשתי סלעים,
61 ובאותה עשה היה בטל — לא היה חיה אלא טלע.

כפועל בטל של אותה מלאכה — רב, רבסל דיהמנה. דאם היה נוקב מרגליות, שעבודתה נוחה לעשות, ושכרו מרובה, אם אומרם לו טול כן וכך והבטל חיום ממלאכה — אינו פוחת משכרו אלא דבר מועט, שהיה נוחה ואין בה טורח. ואי מלאכה קשה והיה זקן, אם אומר לו: אה נתול עכשיו ולעשה חזוים, טול וזו הבטל חיום מאותה מלאכה. ורבינו זננאל קלה זו — נוח לו להבטל ולטול זה. והבא נמי — כי הואו אנראי יתיב ליה, שהיה מבטלו ממלאכה, ומוליה אנראי לא יתיב ליה, שהיה אינו עסוק במלאכה קשה אצלו. משנה החשוד על הכבור — כגון החשוד לחטיל מוח בכבור. בשר צבאים — שאדם הוא, מיחלק בשר שגל, דהוינו דמובין עלל כבור הם, ואומר שמינו ענין זה הוא. גמרא בשמי רבנן — דבכור הם הוא וטעון בקורה, ומפסדי ליה מינאי. ומקפיד על טרוח, ואינו מעבדי, של גמרא — דאין לחוש בבכורה, מידע ידעי — בין עור זכר לעור נקבה. חייק חותך ולכרותיה, ועושה כעין נקבות, וכי משיליה: מה חתוך זה שמכמוס נקבות ואומר: עקברים אכלותי. צואי — צמר שאינו מלובן ומצוהו. השתא מלובן — דאיכא למימר: לא מפסדי ורחה ולא מלבין לה, דסברי: שמעי רבנן ומפסדי ליה מינאי. אפילו הכי, כיון דטירחא וזוטא היא — לא קפיד עליה ולא ובנין, צואי מיבעיא אבל לוקחין ממנו בני גברים — דאי מבכור — לא היה טרח לתו, ומקפיד אטירחיה. גברים מיבעיא — דא משנה שנוטא אשטראי לחא נפש — פירשט"ש, ולא עמי מלשום, והלכתי איצטריך לאשמועינן השחיד על השביתות — לזרוע, או לעשות סחורה בספיחים. סרק בחוש ומתוקן בכטרל. גמרא איתי מיבעיא — הא באי נטל טווי קודם לכן, ומזהאי שעתא אשטראי תיבי — ששרות שקורין טרציריט"ש, ועושין אותן מפשתן עד שלא נטלה. משנה אפילו מים ומהל — משום קנס, ויקת תרומה — לכת לרב שנתנו מננו מערבין בהן שפן וית — וכן דאית בהו ויקת תרומה — לא ובנין מיניה.

כפועל בטל של אותה מלאכה בדטל

מאותה מלאכה לעסוק במלאכה קלה כזה, דאם כי היה נוטל (שכר) לחן ולהעדיף לחוות ולקדש. אלא היה לו לפרש — שנתנו לו שבר בטלה מאותה מלאכה ובטל לגמרי, ואינו עושה שיה מלאכה. ובענין זה יצ"ל בפרש"י: (בבא מציעא א, א.) גבי השבת אבדה. דתתן. תתן גבי מטלע — לא יאמר לך לו טלע, אלא נתן לו שבר כפועל בטל מאותה מלאכה, וגם שם פירש בקנטרס בסוף פירוש כאן, ואי אפשר לומר כן, דאם כי היה נוטל שבר על השבת אבדה. ואפילו לדבר דאמי: טענה בשכר, אבל אמרי אלא משום דאם כי בתכוח רומנא טענה ולא בעי פריקה, ורבי "חוכים" (בבא קמא ג, ה.) אמרין: שומרי אבדה בשומר בנהו, דאמי איתיה אהל ליה. אלא יצ"ל יומי כמי לפרש לישב בטלה לגמרי. ורבינו זננאל פירש שם: מנא בשבאר ימות השנה אין נוחתן בחפזיה בנד אלא חצי טלע, והוא נהנה בשעת אבדה ותרופ נגד מטלע — ואין אומרם כל שבר כמה שתחמ למלאכה זו שהתה מקבל עליה טלע, (אלא) כאותו שבר שאתה היה נוטל כמותה בשאר ימות השנה, של היה נוטל עליה אהל חצי מניי השבת אבדה. ופירשו תמה, דאך הלשון משנה, ולא היה לו לפרש שטיל שבר בטלה והשוכר את הפועלים והשטו את בעל הבית כו', אבל הלכו המרים ולא מצאו בתוואה, והלכו פועלים ומצאו שדה שחיה לזה — נתון להם שרם משלם, אבל אינו הומה הבא טען להבא ירקם עשה מלאכה לישב ובטל, וקאמר להם. וני תנא קמיה דרב: נתון שבר כשר משלם. אמר ליה: חכבי אמר, אי הואי הם זה דיהנמי ליה כפועל בטל. אלמא קרי ליה פועל בטל, ומשמע לגמרי כמו שפירש, ולא כמו שפירש רש"י ורבינו זננאל כלל. ומיהו קשיא מזה דתנא בפרק "איהונו נשך" (ס.ה.א.) אין מטיבין חזוים למציאת שבר, אבל אם כן נתון לו שבר כפועל בטל, ומפשי שפירש בטל של אותה מלאכה בדטל מינה, וריבאי. דאי אשמעתינן רישא תנוני — משום דלית ליה טורח, אבל סיפא דאית ליה טורחא. אימיה. לא סגי ליה כפועל בטל, ואמאי סלקא דעתך דלא חסני ליה כפועל בטל? הלא כל זה כרעו, שנתנו לו יתור לפי מה שהוא טורח ותע, ובעברייאנו פליגי בהם: הוה שבור בין מרובה בין מועט, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: אפילו לא טבל עמו אלא בציר. כו' רבי שמעון אומר: נתון לו שבר ומלבי והשתא, ומתיקין פליגי בהם. הוה שבור בין מרובה בין מאיר, דקתני: ומתיקין תיבוי כותות למצותיה שבר. כו' רבי יוחנן אומר: נתון לו שבר כפועל בטל, ורבי מאיר. ותיקני תפיא. ורבי שמעון אומר: נתון לו שבר משלם, אינו הומה עושה מלאכה לישב ובטל, וישב בחמה לישב בעל. ולפירוש הקונטרס דשמעתין ורבי, ורבי אביי קשיא. אבל לא מה שפירשתי: כפועל בטל חיום יושב ובטל לגמרי — נהוא, ולא קשה מדי דא קאמר צריכא. רבינו מרובה בין מועט" הקאמר רבי מאיר — הינו בין היה עסק במלאכה מרובה, בין היה עסק במלאכה מועט. ורבי שמעון אומר: נתון לו שבר משלם — שאומדים כמה היה רצה לישב ולבטל מלאכה כפועל בטל. שהיה עסק בה ועסוק במלאכה בזה, והיינו עמ' מרובי נמי. וקיים בטל וחסותפא — לאו טבל לגמרי, אלא מאותה מלאכה החומרה. ורבינו זננאל פירש שם: כפועל בטל — כל אדם בטל שאינו מוצא מי ישיכירו, והולך ובטל, והיה משתכר בקל. ואל יתן לו כמו שפועלים חולכים עכשיו, שהם ביוזק דרבה משכירין, כגון שהיה נשכר עכשיו בשתי סלעים, ובאותה עשה היה בטל — לא היה חיה אלא טלע.

כפועל בטל של אותה מלאכה בדטל

מאותה מלאכה לעסוק במלאכה קלה כזה, דאם כי היה נוטל (שכר) לחן ולהעדיף לחוות ולקדש. אלא היה לו לפרש — שנתנו לו שבר בטלה מאותה מלאכה ובטל לגמרי, ואינו עושה שיה מלאכה. ובענין זה יצ"ל בפרש"י: (בבא מציעא א, א.) גבי השבת אבדה. דתתן. תתן גבי מטלע — לא יאמר לך לו טלע, אלא נתן לו שבר כפועל בטל מאותה מלאכה, וגם שם פירש בקנטרס בסוף פירוש כאן, ואי אפשר לומר כן, דאם כי היה נוטל שבר על השבת אבדה. ואפילו לדבר דאמי: טענה בשכר, אבל אמרי אלא משום דאם כי בתכוח רומנא טענה ולא בעי פריקה, ורבי "חוכים" (בבא קמא ג, ה.) אמרין: שומרי אבדה בשומר בנהו, דאמי איתיה אהל ליה. אלא יצ"ל יומי כמי לפרש לישב בטלה לגמרי. ורבינו זננאל פירש שם: מנא בשבאר ימות השנה אין נוחתן בחפזיה בנד אלא חצי טלע, והוא נהנה בשעת אבדה ותרופ נגד מטלע — ואין אומרם כל שבר כמה שתחמ למלאכה זו שהתה מקבל עליה טלע, (אלא) כאותו שבר שאתה היה נוטל כמותה בשאר ימות השנה, של היה נוטל עליה אהל חצי מניי השבת אבדה. ופירשו תמה, דאך הלשון משנה, ולא היה לו לפרש שטיל שבר בטלה והשוכר את הפועלים והשטו את בעל הבית כו', אבל הלכו המרים ולא מצאו בתוואה, והלכו פועלים ומצאו שדה שחיה לזה — נתון להם שרם משלם, אבל אינו הומה הבא טען להבא ירקם עשה מלאכה לישב ובטל, וקאמר להם. וני תנא קמיה דרב: נתון שבר כשר משלם. אמר ליה: חכבי אמר, אי הואי הם זה דיהנמי ליה כפועל בטל. אלמא קרי ליה פועל בטל, ומשמע לגמרי כמו שפירש, ולא כמו שפירש רש"י ורבינו זננאל כלל. ומיהו קשיא מזה דתנא בפרק "איהונו נשך" (ס.ה.א.) אין מטיבין חזוים למציאת שבר, אבל אם כן נתון לו שבר כפועל בטל, ומפשי שפירש בטל של אותה מלאכה בדטל מינה, וריבאי. דאי אשמעתינן רישא תנוני — משום דלית ליה טורח, אבל סיפא דאית ליה טורחא. אימיה. לא סגי ליה כפועל בטל, ואמאי סלקא דעתך דלא חסני ליה כפועל בטל? הלא כל זה כרעו, שנתנו לו יתור לפי מה שהוא טורח ותע, ובעברייאנו פליגי בהם: הוה שבור בין מרובה בין מועט, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: אפילו לא טבל עמו אלא בציר. כו' רבי שמעון אומר: נתון לו שבר ומלבי והשתא, ומתיקין פליגי בהם. הוה שבור בין מרובה בין מאיר, דקתני: ומתיקין תיבוי כותות למצותיה שבר. כו' רבי יוחנן אומר: נתון לו שבר כפועל בטל, ורבי מאיר. ותיקני תפיא. ורבי שמעון אומר: נתון לו שבר משלם, אינו הומה עושה מלאכה לישב ובטל, וישב בחמה לישב בעל. ולפירוש הקונטרס דשמעתין ורבי, ורבי אביי קשיא. אבל לא מה שפירשתי: כפועל בטל חיום יושב ובטל לגמרי — נהוא, ולא קשה מדי דא קאמר צריכא. רבינו מרובה בין מועט" הקאמר רבי מאיר — הינו בין היה עסק במלאכה מרובה, בין היה עסק במלאכה מועט. ורבי שמעון אומר: נתון לו שבר משלם — שאומדים כמה היה רצה לישב ולבטל מלאכה כפועל בטל. שהיה עסק בה ועסוק במלאכה בזה, והיינו עמ' מרובי נמי. וקיים בטל וחסותפא — לאו טבל לגמרי, אלא מאותה מלאכה החומרה. ורבינו זננאל פירש שם: כפועל בטל — כל אדם בטל שאינו מוצא מי ישיכירו, והולך ובטל, והיה משתכר בקל. ואל יתן לו כמו שפועלים חולכים עכשיו, שהם ביוזק דרבה משכירין, כגון שהיה נשכר עכשיו בשתי סלעים, ובאותה עשה היה בטל — לא היה חיה אלא טלע.

בכורות. פרק רביעי – עד כמה דף על עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינליץ)"
 רטו תוספות

1 **הרמב"ד** – הלך בכילותי שלע הירך. כמר דכנתא – בחוקת חלב טהור
 2 הנקרא "כנתא", ובלעז אנטיגרייל, כמו "הורא וכנתא" ואמרין בשחיטת חולין
 3 (מזב). לעולם רביעי שמעון – ולא קיס אלא במיד דרמי לאיסורא, ובאיסורא
 4 גופיה, במיד דעביד איסורא, דהיינו אמגוד. גרי אמגודי – גורמים ומשוכים אחר
 5 אגודים. ומשכש לכני מבחים – מטה

6 אותם באגודים, ושוכרן לכני הטבחים,
 7 ומביאין לו החלב שנובנן אתו מאביקו.
 8 הוא ומכורו כמר דכנתא. **משנה** אתו
 9 חשוד על המעשיות – ולחוקן ממנו
 10 הכואב בשאר שני שבעה, ואן צריכים
 11 לעשר דהיא, אלא דמאי. וטעמא כדכולה
 12 מנתנין מפרש בגמרא. **גמרא** בעי הוה?
 13 – דאינו יכול לאכול מעשר שני אלא לפנים
 14 ממומת ירושלים, רבתי (הרבים יד)
 15 "ואכלת לפני ה' אלוהיך" וגו'. המהרות –
 16 דרבנן גינהו, שיהא אדם אוכל חולין
 17 כטרה. את חשוד – על הטהרות – חשוד
 18 על השביעית. מתנין – דקתן אין חשוד
 19 – כגון שראינוהו שנהוג דתן מעשרות
 20 ושביעית בעיננא בתוך ביתו. דליכא למימר
 21 לפנים הוא ערשה, כיון דבעיננא קא עביד.
 22 רבי ינאי אמר ברייתא דהיידיקן מינה הוה
 23 חשוד כגון הוה חשוד איתריהו –
 24 אשביעית ואטהרות. וקבל איתריהו שיהוה
 25 על שניהם. זו דברי רבי יקנבא – חשוד
 26 על השביעית – וברו חשוד על המעשר.
 27 שביעית חמיא לחו – וכוין דחשוד
 28 אשביעית – כל שכן אמעשרות, דההוא
 29 הוהו קרי לחביה – באחריה דרבי יהודה.
 30 דיימא בר יודייתא – גר בן יודתא, יתוה.
 31 – שכר טוב, שלא אכלתי פירות שביעית
 32 כחוקך. שן מפרשים רבי יקנבא סתימטאה
 33 – דאמרין שנתרחקן ביאלו חן הנחנקין
 34 (פ.א.) סתם משנה – רבי מאיר, סתם
 35 יקנבא – רבי נתן, ובלולה אליבא דרבי
 36 יקנבא. ולא מילתא איהא, דהא כבמה
 37 דוכתן אמרין "רבי מנחם סתימטאה" רבי
 38 שמעון סתימטאה. אלא, רוב משניות איבא
 39 בתלמוד סתומות אליבא דרבי יקנבא.
 חשוד

1 **הרמב"ד** דאטנא כמר דכנתא – כן גריס רביעי – בחלוף של כנתא.
 2 כמו "כמר דשחיטה" דבפרק "עז תבשר" (תולין עז.א.) וכמו "כמר דפרולא"
 3 דכבא קמא (ק.א.ג.).

4 **מעשרות** דבעו חזמה חמיר ליה – מבאן למ מדוקדק רביעי הם, בכל מקום שהוכיז מעשר
 5 אלא בשביעית – דמיידי בנותן מעשר שני שלם
 6 חולין. כגון הרי אלו בחוקתן למעשר
 7 ולשביעית, בפרק "הנוקד" (גיטין סא.ב.) וכן אינו
 8 חושש לתכלין שבה לא מעשר בשביעית ולא
 9 משום מעשר, בפרק קמא דחולין (ו.א.) ולשון
 10 "מעשר" נמי מוכיח כן, דהיבא דיידי כחששא
 11 דאינו מתוקן נטיק "טבל" או "דמאי". **הא** חשוד
 12 חשוד – דמשמע לא יכל לטעם לא אימטרי.
 13 דרפשיטא דכי נאמן על הטהרות דנאמן על
 14 השביעית, כיון דנהוג מנהג פרושים שאוכל
 15 חולין כטרה.

16 **מתניתין** כשראינוהו נהוג בצעא בתוך
 17 ביתו – שנהוג מן השביעית
 18 משמע דעם הארץ סתמא חשוד אשביעית, כמו
 19 אטהרות. ותימה: דבסוף "הנוקד" (גיטין סא.א.)
 20 קאמר: מאי שניא רישא ומאי שניא ספא. דמיכל
 21 באשת עם הארץ ומתמיד על החשודה על
 22 השביעית? וקאמר רבא: איבא עסקין –
 23 בעם הארץ דרבי מאיר, וטומאה הוהיה דרבנן.
 24 ומדקתני גבי טומאה וטהרה "עם הארץ" סתם,
 25 וגבי שביעית קתני "החשודה", משמע דסתם
 26 רבנן חשודי אטהרות ולא חשודי
 27 אשביעית. ומיהו, מדאי שרי לברו לטוחן גבי
 28 עם הארץ דחשדי אטומאה וטהרה, ולא אסיקין
 29 מטעם שביעית – אין לדיקדק כלום, דלמלא
 30 בשאר שני שבעה איירי דהא, ולא בשביעית. או
 31 בפרות הידועים שאינם של שביעית. דהכי נמי
 32 איירי בפרות הידועים שרוב מתוקנים, לרבא
 33 דלית לי שנייא דאבי רוב עמי הארץ
 34 מעשרין. ועוד קשיא מבאי לפרושי רבינו הם
 35 דמפרש בפרק שני דבתכות (ד.א.) גבי ישיל
 36 חשד שני חברי ישן, דסתם עם הארץ אף על
 37 דא דחשדי ארמאי – לא חשדי אשביעית.
 38 וסותר פירוש רבינו שמואל, דמפרש דרדש"ר
 39 וישן דנקט – משום שביעית, וכי כשני התיב
 40 רוב עמי הארץ מעשרין – רוצה לומר דהא
 41 דרין שביעית. וכמה עשרות נמקשה רבינו הם
 42 על פירוש רבינו שמואל, כמו שפירש בתבוחות.
 43 ומפרש: חדש ישן – לחשיבוי המקם בעלמא
 44 קאמר. ולא לעבן איסור יהודה. והשתא, רבי
 45 אילעא דחשוד אטהרות דרבנן חשוד אשביעית
 46 – כל שכן סתם עמי הארץ, וכי הכי דחשדי
 47 ארמאי דאורייתא – חשדי נמי אשביעית.
 48 דוחק לחמדי סתם עם הארץ בכל מקום דלא
 49 חשדי אשביעית – כשראינוהו נהוג בעיננא
 50 בנותן ביתו. וכי קשיא מהכא דמאי (פרק א מגעה ד) ומיתנין לן נמי ב"הנוקד" (גיטין סא.ב.)
 51 מתוך רוב ולא משום שביעית. משמע דסתם עמי הארץ חשדי אשביעית ויש לומר: משום כותי לומר: משום כותי שביעית. אי נמי, כדאי חשוד איירי. וכן הדיא דלחוקתן אלו כותי שביעית,
 52 דקאמר עלה בפרק "לולב הגזול" (סוכה ט.א.) דאין מוסרין דעו פירות שביעית לעם הארץ. וכן את דמיידי פרק קמא דחולין (ו.א.) ונתון לשבועתי איפה לכות וקרייהו לכולש – אינו
 53 חושש לשאור ולתכלין שבה, לא משום שביעית ולא משום מעשר, ואם אמר "ישע לי משליכי" חשוד כן – כל בני מירי כדאי חשוד. ואם אמר: יכתי מוכח מינה בחולין דהוה
 54 על עטרותו דמאי? דלמא חשוד גרע סתם עם הארץ לגבי מעשר ראשון, כדמוכח בשילהי "הנוקד" (גיטין סא.א.) דאבינו ויש לומר: דלרבא פריך שפיר, דלא דמיר ליה. **באתריה**
 55 דרבי יהודה אמראי לוח שביעית – ותלך חשוד אשביעית. ותימה: דהיא בפרק קמא דרשב (דף יז.) אמרין: דברומה. כיון דאפשר למעבד כרשואל דחשה אחת עשרות את רבתי
 56 – לא חשדי. והכי נמי גבי מעשר שני – לא היה לו ללמחשדיה, כיון דאפשר למעבד כרשואל, דהקדש שוה מנה שחללו על שוה פורטה – שחללו, דהוא הדין מעשר שני.
 57 ובשאלות דרב אחאי: הוה הדיא על כסר רביעי שחללו אותו על דבר מעט, ומעשר שני נותן אחר ליהם בכל מקום. "ריקש" – וישן גמירין לוח מרדי, כדאייתא פירק
 58 שני דקדושין (ד.ב.) ואפילו לכתלוא כל מעשר דשרי, כמו גבי חשוד מעשר ערכין (מטא) דשרי כותי חוה, בני הוהא גברא דאורייתיהו ונכנסיהו דלא דמויק פריש "החקבל" (גיטין
 59 סה.א.) הדיא ארביע מעריקין על מעשר שני. מעשר כותי חוה דרבנן – היה יכול לחשוד. כותי חוה אמר הערמה צריך לפטור חומותיה והלא יכול לחלל לשני מנה על שוה פורטה
 60 אלא מסלק ליה בפירכא איתריה: ואמה הערבה כותי חוה נמי איבא: וכן מעשים בכל יום, שנא ממלכין כרם רביעי שוה מנה על שוה פורטה ויש לומר: דלא דמי מעשר לתרומה,
 61 דפנימם שאין לו פורטה מוזנמת לחלל עליה. וגם אין לו כי אם מעט מעשר כנגד שוה פורטה, ואינו רוצה ליתן פורטה כנגד.

בבורות. פרק רביעי - עד כמה דף ל עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)" תוספות

1 ושיך לעמוד הקודם חשוד על הפעטר חשוד על השביעית - וכל שכן חשוד אשביעית חשוד אפעטר. ומאן הבכנים רבי מאיר - דאמר לקמן חשוד לדבר אחד
 2 חשוד לכל תורה. ועד כאן שיך לעמוד הקודם. הרי הוא בישראל משומר - ולא אמרין דליתו גוי גמור כאילו לא נטגיה. ר"א קריש - אשה לארש שנשומד
 3 קידושו קידושין. דברי חבירות - מפרש בתוספתא במסכת רמא: שלא יתן תרומה ומעשה לעם הארץ, ושלא יעשה טהרות אצל עם הארץ, ושיאכל חליץ בטוהרה
 4 ושיעשר את שהוא אוכל ואת שהוא מוכר ואת שהוא לוקח. דקרוין סופרים - חומרא דרבנן. דברי לויח - לשרור ולשרת ולדחות שוער. מבני אהרן - שממע
 5 שהוא נהוג לה דין בני אהרן. כל תורה שוק
 6 הימין למנה. שנותן בצניעה - קודם שקיבל
 7 לפניה היה נהוג עליו דין תביעות שאין
 8 לחשודו ולומר לפניה הוא עשה. מקבלין
 9 אותו - שנחויקטו בחברו ובאנאן לכל דבריו.
 10 לבגדים - שישול דיוו קודם אבילה וקודם
 11 שיגע ובאכלין תרומהו. דידים גניות חן.
 12 לפירות - לחומר שאר טהרות ונחיק
 13 טהרותיו כטהרות גמורות, לאכול תרומתו
 14 כתרומת טהרה. מקבלין אותו - דאינו
 15 משירר דבר שלם, שהרי מקבל עליו גטילה
 16 דים. והוה עיקר אבילות חליץ מטהרה. אף
 17 לפירות לא קבל - דכיון דברין נטילת
 18 דים. שדבר קל הוא לעשות, אינו יכול
 19 לעמוד - כל של שפאה. עד כמה מקבל
 20 אותו - דברי חבירות, שנקבלנו לאלתר
 21 ונחויקטו בחברו. למשקין שלשים יום -
 22 שאם קיבל עליו דברי תביעות עד שלשים
 23 יום - מהמגנני ליה מבאן ואילך בטוהרה
 24 משקין, שטומאתן קלה. דטומאת משקין
 25 מדרבנן, בפרק קמא דפסחים (ט"ו. ט"ז). לבמות
 26 להחייק כסותו חבר, דאמר משכב
 27 חנהה (ת"ב). בגיז עשר הארץ מרסס
 28 לפורשים. שנים עשר חודש - אם קיבל
 29 דברי תביעות לשנים עשר חודש. הוה
 30 ליה מקבילי בית שמאי ומחומרי בית הלל
 31 - וליתניגביה שן קולי בית שמאי וחומרי בית
 32 הלל במסכת עדיות (פרק א קא משנה א'
 33 דאמרין: ששה דברים מקולין בית שמאי
 34 ומחומרי בית הלל, אלא כו' - ליתניג הא.
 35 לישנא אחרינא עד כמה מקבלין אותו -
 36 דאמרין לעיל: אם נתג מתחלה בצניעה בתוך
 37 ביתו מקבלין אותו ועד כמה נתג
 38 מתחלה שנקבלנו מיד לפי שאינו דומה חבר
 39 שקיבל - הוא עצמו, כן חבר מתנה קבלת
 40 אביו, שאין לו שום קבלה אלא סרך אביו,
 41 דודאי אביו מיוחדר טפי. לישנא אחרינא:
 42 האי "לפי שאינו דומה" תנא קמא קאמר ליה
 43 לפי טעם בניו ובני ביתו ארין מקבלין -
 44 מה שאינו דומה חברו שנקיבל לכל חבר
 45 שקיבל אביו, כן חבר לא חשיד. ובתוספתא
 46 גרסינן: שאין דומה חבר שקלקל לבן חבר
 47 שקלקל, במסכת דמאי. נשנית משנה זו -
 48 דאפילו תלמיד תכם עריך לקבל. בתורות
 49 - "בסדר טהרות" לא גרסינן. וטהרות עצמן
 50 אירע לון מעשה ונסתפקה הלכה. שהיו
 51 רבנן - שדרו זוג דרבנן. אותיב שרין
 52 מוריה - מתלמידיהו שנקבלו עליון דברי
 53 חבירות אותיב הביד הגד שולחום, וקאי
 54 אידו לעיניו בשאילתם. אבא של חו"ב -
 55 גאב ריהודא קאמר, ולא אית דא. כבוד וכו' -
 56 האבן, סיליסול - מעלה. רבי חנינא בן
 57 אנטיגנוס כון היה. בחוקתה עד שתיפסל -
 58 שימכרו בה קלא אילן לשם תבלת. "צריכין
 59 לקבל דברי חבירות מתחלה" גרסינן, ולא
 60 גרסינן "בתחלה". ובתוספתא גרסינן הכי. בתחלה - כלומר, מתחלה, קודם שנחויקטו בחבירות. ואף על גב דאמרין לעיל: בניו ובני ביתו ארין צריכין לקבל - הבא שאני,
 61 הואיל ובשעת קבלה לא הוה גביה, ואיכא למימר דרסיכיהו קמא נקטי. אין צריכין לקבל - אם חזרו תחת די חבר. קומעת - קושרת. קשרי טובב - שיש תחומת
 62 למוכסים, וכשנתונן לון המכס - הם נתנן לון חותם, כדי שלא יתבענו מוכס שני.

1 **והבכנים** אומרים אינו נחשד אלא על אותו
 2 דבר בלבד - לרבי אילעאי דלעיל
 3 דחשוד על הטהרות חשוד על השביעית אלא
 4 היכא שראינוהו נוהג בצניעה, הא דקאמא רבא
 5 אינו נאסר אלא לאותו דבר - לאו דוקא, אלא
 6 לאותו דבר וביחוד בו, ולא אלא אלא לאסוף
 7 בכל התורה הבל.
 8 **אביו** של זה היה תלמידים שלנו - על
 9 הטהרות, כמו שעשה בנו,
 10 וכולן
 11 **מיתה**, דאי קדיש - קידושוין קידושוין. תנו רבנן: תנא
 12 לקבל דברי חבירות חוץ מקדבר אחד - רבי יוסי
 13 ברכי יהודה אומר: אפילו דקדוק אחד מדברי סופרים.
 14 וכן פן לוי שפא לקבל דברי ליה,
 15 וכהן שפא לקבל דברי כהונה, חוץ מקדבר אחד - אין
 16 מקבלין אותו, שפאמר: "למקריב את
 17 דם השלמים", וגו'. העבודה המסורה לבני אהרן,
 18 כל פהן שאינו מורה בה - אין לו חלק
 19 בכהונה. תנו רבנן: תנא לקבל דברי חבירות,
 20 אם ראינוהו שפנהו צניעה בתוך ביתו -
 21 מקבלין אותו, ואחר כך מלמדו אותו. ואם לאו -
 22 מלמדו אותו, ואחר כך מקבלין אותו.
 23 רבי שמעון בן יוחי אומר: בין כך ובין כך -
 24 מקבלין אותו, רבנן: תנא לקבל דברי חבירות,
 25 ואם לאו - מלמדו אותו, ואחר כך מקבלין אותו.
 26 רבנן: מקבלין לבגדים ואחר כך מקבלין לטהרות,
 27 ואם אמר "איני מקבל אלא לבגדים" -
 28 מקבלין אותו. קיבל לטהרות ולא קיבל לבגדים -
 29 אף לטהרות לא קיבל. תנו רבנן: עד כמה
 30 מקבלין אותו בית שמאי אומרים: למשקין -
 31 שלשים יום, לבמות - שנים עשר חודש. ובית
 32 הלל אומרים: אחד לו ואחד זה - אם בן,
 33 לשנים עשר חודש. אם בן, הוה ליה מקבילי בית שמאי
 34 ומחומרי בית הלל! אלא, בית הלל אומרים:
 35 אחד זה ואחד זה - לשלשים. (מימין) תב"ד
 36 תלמי"ד הכל"ת מ"כס חז"ר גבא" בעצמ"ו). תנו רבנן:
 37 תנא לקבל דברי חבירות - צריך לקבל בפני שלשה חבירים,
 38 ובני ובני ביתו - אינן צריכין לקבל בפני שלשה חבירים.
 39 רבן שמעון בן גמליאל אומר: אף בניו ובני ביתו
 40 צריכין לקבל בפני שאינו דומה חבר שקיבל
 41 לכן חבר שקיבל. תנו רבנן: תנא לקבל דברי חבירות -
 42 צריך לקבל בפני שלשה חבירים, ואפילו תלמיד
 43 חכם צריך לקבל בפני שלשה חבירים. וכן יושב
 44 בשיבה - אינו צריך לקבל בפני שלשה חבירים,
 45 שמכר קיבל עליו משעה שישב. אבא שאול אומר: אף
 46 תלמיד חכם אינו צריך לקבל בפני שלשה חבירים,
 47 ולא עוד אלא שאחרים מקבלין לפניו. אומר רבי
 48 יוחנן: בימי בנו של רבי חנינא בן אנטיגנוס
 49 נשנית משנה זו: רבי יהודה ורבי יוסי
 50 איסתפק להו מילתא בטהרות, שדרו רבנן
 51 לבני בנו של רבי חנינא בן אנטיגנוס, אילו אומר
 52 ליה: לא עמינה גה. אשפוחיה גמנין טהרות,
 53 אותיב רבי לנבייה, וקאי איהו ליעיניו גה. איתניג ליה לרבי יהודה ורבי יוסי.
 54 אמר להו רבי יהודה: אבוי של זה ביהו תלמידי
 55 חכמים, אף הוא מכהה תלמידי חכמים!
 56 אמר לו רבי יוסי: פבור וכן יהא מוחה במקומו.
 57 אלא, מיזם שחרב בית המקדש - נתגו כהנים
 58 סיליסול בעצמן, שאין מוסרין את הטהרות
 59 לכל אדם. תנו רבנן: חבר שמת - אשתו
 60 ובניו ובני ביתו הן בחוקתה עד שתיפסלו.
 61 תנו רבנן: אשת עם הארץ ששגשגת לחבר,
 62 וכן בתו של עם הארץ ששגשגת לחבר, וכן
 63 עבדו של עם הארץ ששגשג לחבר - פוקין צריכין
 64 לקבל דברי חבירות בתחלה. אכל אשת חבר
 65 ששגשגת לעם הארץ, וכן חבר ששגשגת לעם הארץ,
 66 וכן חבר ששגשגת לעם הארץ, וכן חבר ששגשגת לעם הארץ,
 67 וכן חבר ששגשגת לעם הארץ, וכן חבר ששגשגת לעם הארץ,
 68 וכן חבר ששגשגת לעם הארץ, וכן חבר ששגשגת לעם הארץ,
 69 וכן חבר ששגשגת לעם הארץ, וכן חבר ששגשגת לעם הארץ,
 70 וכן חבר ששגשגת לעם הארץ, וכן חבר ששגשגת לעם הארץ,
 71 וכן חבר ששגשגת לעם הארץ, וכן חבר ששגשגת לעם הארץ,
 72 וכן חבר ששגשגת לעם הארץ, וכן חבר ששגשגת לעם הארץ.

כבודות. פרק רביעי – עד כמה דף לא עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"

ר"ט תוספות

1 וכולן – שחורו בחו"ב – פירש הקונטרס בפרק קמא דעבודה זרה (זא; ו) עיני
2 הארץ קא; שחורו מרשעו למוטב. וזהו תימה: למה אין מקבלין אותם? דממעט
3 דאין תהנה לעשות עם הארץ וחרב; שמקבל עליו דברי חבירות כו'. ועד, דלשון
4 'עולמית' משמע שכבר קבלו פעם אחרת. ועוד, דאמר רבי יהודה: תורו בהן במשמעות
5 ואין מקבלין אותן, שאם חורו למוטב במשמעות
6 ולא בפרהסיא – אין מקבלין אותן. וכו' וזו היא
7 שמיים בסתרי ואומר רבינו תם. דקאי אירשאי,
8 דקתני בתוספתא דבבא פירש שני: עם הארץ
9 שקבל עליו דברי חבירות כו'. (גוי שקבל עליו
10 דברי חבירות כו') גר שקבל עליו דברי תורה
11 כו'. כן שקבל עליו כהונה כו', לוי שקבל
12 עבדת ליה כו'. והדר קתני: וכולן שחורו בהן,
13 כלומר, שחורו לסורם וקלקלו מעמיהם – אין
14 מקבלין אותן עולמית, כיון דלא יכלו לעמוד
15 בה. רבי יהודה אומר: במשמעות, כלומר,
16 שחורו לסורם במשמעות. ובגלוי נהדרו על
17 דברי חבירות – אין מקבלין אותן, שנזכר דעת
18 הדבורות ואין עושין אלא לפנים. אבל אם לא למדו
19 לקלו מעשיהם, אף בפרהסיא – אין מקבלין אותן
20 כשישבו, ובשחרין – חזרה למגרי.

21 **איכא** דאמר עשו דבריהם במשמעות –
22 שחורו בהם ומחלה קודם שחורו
23 לסורם, שחורו נהנין דברי חבירות אף בסתר
24 – מקבלין אותם בפרהסיא, אבל אם לא
25 הדבר בהם מעולם עשו דברי חבירות. כו'
26 אם בפרהסיא, ובבעצה לא היו נהדרו העוב
27 אין מקבלין אותם. שנזכר דעת דבריות
28 הם. **דחא** חזו ליה בימי טומאת – תימה
29 ותומנה מטאה ללא חזיא ליה, וכי לא היה
30 נאמן; וכן בשאר כל איסורי דיתרי. ובהדיא
31 אמרין ברין 'הדר' (עירובין סז.א): התי אצרבא
32 דרבנן חזי ליה לפשיה.

הדרן עלך עד כמה

33 **חזין** מן הכבוד דמעשר שהתאם לבעלים –
34 אף על פי שמפירש טעם, משום הדאנתן
35 לבעלים – על כרחן מוארייתא היא, ברמבם
36 בפרק קמא דתרומה (תא) ובסוף 'חלק'
37 (סנהדרין קיב). גבי עיר הניתת. דרדשי:
38 "בתקוני" – מי שנאכלין תורת בתומך, ינא
39 כבוד מעשר שאין נאכלין תורת בהמתו,
40 דתנן כל פסולי המוקדשין נמכרין באיטלו חזין
41 מן הכבוד דמעשר. ושמא משום קרא נפקא,
42 דאין נהנין ביוני ברב שאין תאנתן להקדש.
במעשר

1 וכולן – סיפא דרך ברייתא דלעיל היא, דקתני: הבא לקבל דברי חבירות חזין
2 מדבר אחד, וכן כון שקבל עליו דברי כהונה חזין מדבר אחד, וכן כלו שקבל
3 עליו דברי ליה חזין מדבר אחד – אין מקבלין אותן, שנאמר: 'המקריב את דם
4 השולמים' וגו'. בזמן שחובתם עושין רצונו של מוקם מן כתיב בהם – 'חלקם'
5 נהתי אותם מבית, וכסאין ערשן רצונו של
6 מוקם מה כתיב בהם – 'מי גם בבם ויסגור'
7 דלמית'. וכולן שחורו בהן אין מקבלין אותם
8 עולמית כו'. בתוספתא ומסכת דבאי בפרק
9 'אדארבו מוקמו מותר בהלת אנטוביא'. עשו
10 דברים במשמעות – שלא חיללו שם
11 שמים בפרהסיא – מקבלין אותם. באורו
12 הוון – רב שמעון ורבי יהושע בן קרחה.
13 **נבאי** – מנחה למלך לגבות מס מירשאל,
14 **פירש** – מן הגבאות. איצטריבא ליה שעתא
15 שהיו חבמים צריכין לו, לשאלו הימנ
16 הלבנות. תפיס ליה – קטר ותקו לום ארבע
17 מאות. תבתי – כסאות. ויל לחשיבותיה –
18 ילך לחשיבותיה, אחר החשיבות שברו לו
19 להיות מוכס, ואנו לא נלך אצלו. הדירי בני –
20 מנבאת. ורואה את קדשיו – אם ש' לו
21 שלמים בביתו ונפל בום מום – יראה אם
22 קבעו עמו, ויפסו ויגראם לחול. מעשרותיו
23 – מעשר בהמה שפול בהם מום. ונשאל על
24 מחרותיו – היה עצמו, אם בקי בחלכות,
25 נשאל לעצמו על טהרותיו אם אירע בהן
26 ספק, ואינו צריך ללך אצלו חכם אחר. חזין
27 משל עצמו – שאין כון רשאי לראות מום
28 של כבודותיו ולהתירו. וחד מי מהימן –
29 להתירו בבור, ואפילו של אחרים והאגן תן
30 לקמן בפרק 'כל פסולי המוקדשין' (ל"ב).
31 כבוד מעשר שאין עול ונטעיה דוד. הדירי תו
32 שיטת על פי שלשה בני הבסנת. אלא
33 בחלוא – וכן כון בעבור אחד מן. ופי
34 חשדיו – כולו כן בעליו. והתנן – ובגמרות.

35 **מיאנה** או שחלצה – אשה לפני החכם,
36 מותר להשגתו. ואינו נחשב, לומר על מנת
37 כן התידה. מעשר שהוא בית דין – כלומר,
38 שלא היה בפני שם אלא בית דין כלשהו
39 היו שם. בדאמר רב חסדא אמר רבי יוחנן
40 ביודי מומחה – מנסכת נדרים, בפרק
41 'עגרה המוארסה' (תמא). ורואה את
42 קדשיו – ואינו נחשב עלמא על מום עובר
43 שהוא קבוע. דמה לו לשקר הא אם היה
44 רוצה להוציאן לחול, יכול לעשות בהתיר,
45 ולישאל לחכם, ולפתוח בתרסה להקדש
46 טעה. ולומר: בטעת כן קדשתיו. אבל
47 בכבוד, דאיהו לא אקדשה, דהא מרסם
48 קדוש – ליכא למינר הכי ונתחד.
49 ועשיותיו – דאין נחשב לומר על עובר
50 שהוא קבוע. ידאי הנה כעי מעיקרא. הנה
51 עבדי בהיתירא, קודם שיש ערו. שדי מומס
52 (ויקרא כז) 'לא יקרב בין טוב לרע' הילכך אינו נחשב. ונשאל על מומס
53 ובחולין קמירי, דתרומה טמאה לא חזיא ליה אפילו בימי טומאת.

הדרן עלך עד כמה ישראל חייבין

34 **כל פסולי המוקדשין הנאנתן להקדש**, נמכרין באיטלו
35 ונשחטין באיטלו ונשקלין בליטרא, חזין מן
36 הכבוד והמעשר שהיתיותן לבעלים. פסולי המוקדשין – הניתנת להקדש.
37 וישקלו מנה כנגד מנה בכבוד. נמא

38 **כמו** כולו – דעריין אינן קודשים דליהו כמטיל מום בקדשים, ואחר כך יעשר. דמעשר בהמה חל על המום, ובתמי
39 (ויקרא כז) 'לא יקרב בין טוב לרע' הילכך אינו נחשב. ונשאל על מומס
40 ובחולין קמירי, דתרומה טמאה לא חזיא ליה אפילו בימי טומאת.

הדרן עלך עד כמה

54 **כל פסולי המוקדשין** – קדשים שפול בהם מום. הנאנתן להקדש – אם מוכרין אותן ביוקר, הנאתן הקדש היא. הנאתן מפרשא כולה. באיטלי – בשוק. שלוקחין הרבה,
55 ומכרי ביוקר. ונשקלין בליטרא – כדרך שהקצבין מוכרין בשר חולין. כבוד ומעשר – אם נמכרין ביוקר. הנאתן לבעלים – כבוד – הנאתן לכהן. ולומר: הבשר
56 לכל מי שירצה, דבשר כבוד נאכל לכל אדם, והכון נטל מוכר. ולכתוב קרע בעלים של כבוד. ומעשר – הנאת מרתו ביוקר לבעלי ישראל היא. ומשום אלת הדיוטות
57 לא מוזלתינן בקדשים לנהוג בהן מנהג חולין למוכרו באיטלו, אלא בביתו, ואף על פי שלא יקפצו עליהם בני אדם כל כך, ואין נשקלין בליטרא. אלא באומר, ואם יפסד
58 לית להן. וישקלין מנה כנגד מנה בכבוד. – שאם יש לו חתיכה בשר חולין שנשקלה בליטרא, יכול לשקול בשר כבוד כנגדו.

בכורות. פרק חמישי - כל פסולי דף לא עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"

תוספות

1 במעשר המהם לא יתמינם כי - אפילו לרבא דשרי להבדלה, הוצרך רב ששה
2 להעמיד בשל יתומים. ומשמע ליה מנוחין בלא הבלעה, דמיא דפסולי
3 המוקדשין באיטליה.

מבליעו

4 בחבלי - דאסור למכור הבשר, אלא החלב והעור והגידין. ויש לדרוק
5 מכאן, דאפילו מאן דאסר לקמן
6 (לכב.) להמתניו עי' על הכבוד - חלבו מיאא
7 שרי, וכעור חשיב ליה, כיון דאסור באכילה
8 לישראל, ומיהו, שמעו של גיד, ולא אסור
9 מדאורייתא, ואיפשר דאסור. אבל הלכה כרבי
10 עקיבא, דשרי לגוי אפילו הבשר, כמו שמפרש
11 לקמן.

אם כן

12 כן מעשר בתמא מעשר בהמה חרי זמיני
13 למי לה - שי מקומות דרייקי בן האי גונא
14 בריש בבא מציעא (כ"א.) גבי "זה אומר אני
15 מצאתיה", דפרקי "חרי חזי קוני", ובריש
16 נדרים (ד"ב.) דאסור "אסור" למי לה. ו
17 וברש סנהדרין (ג"א.) פרקי "שלשה" "שלשה"
18 למי לה. עי' בהדוא פירקא (ח"א.) וכי תימא
19 פרשי קא מפרש, מאי "זמון" - ברכת זמון.
20 דתניא: זמון שלשה וברית זמון בשלשה.
21 ובפרק בתרא דמועד קטן (כ"ב.) דמפרש:
22 לשמוח ולמרימא שלשים יום, פרקי דתניא
23 "לשמחה שלשים ולמרימא שלשים יום".
24 ובפרק "בית כור" (בבא בתרא ק"א.) פרקי "אני
25 מוכר לך" "אני מוכר לך חרי זמיני למי לה.
26 ותימה דבכמה דוכתי לא פריך כי האי גונא
27 בפרק קמא דהולין (ט"א.) גבי נעין סבין בבבלי
28 ושחטו כהן שחיטתו כשירה, דקאמר תתם: פרשי
29 קא מפרש, מאי מנחות: לקרקע - סבין ולא
30 מבטל ליה, ולא פריך "שחיטתו שלשים יום".
31 זמיני למי לה. וברפא "עיר תבש" (חולין תר"א.)
32 גבי ביצים טהורות ששלקן עם ביצים טמאות,
33 דקאמר: פרשי קא מפרש, לא פריך: "אסורות"
34 "אסורות" למי לה. וברפא "כל דבשר" (שם)
35 ק"גא.) גבי דג טהור שמלחו עם דג טמא,
36 דקאמר: פרשי קא מפרש, ולא פריך "ומור"
37 (מותר) למי לה. ו"בהגוזל קטא" (בבא מציעא)
38 "אמר" גבי נתן פולקלוק, ופרשי קאמר: פרשי
39 קמפרש, ולא קאמר: "דייבין שלש" חרי זמיני
40 למי לה. וביטוי פירק "הושיל" (מ"ב.) גבי "כל
41 נכסי חטאים לפלוני ופלוני עבדי, אקאמי
42 פרשי קמפרש, ולא פריך: "ולא קני" ו"לא קני"
43 למי לה! ושי' למה: דבבבא הני דוכתי דפרקי "חרי
44 זמיני למי לה" - לא שייך לומר כל כן "פרשי"
45 קמפרש, ולא מנחן דוכתי ולא פריך.
46 ושי' לעמוד הבא) וא"ר רב שמואל בר רב
47 יצחק סבר לה לאח דרבא - פירוש: מקרא
48 אדריגא, וט"א טמא.

דלא

1 **גמרא** אלא לפני פריזונו - ורמיש להקדש. נשחטין - בתמיא, והביא יכול
2 למוכרו להוציא לחולין לאור שחיטה **הא בני הקדש והקדש** - דבהמת הקדש
3 אינה נפירת אלא מחיים, דכתיב (ויקרא כו.) וזהעמיד את הבהמה לפני הכהן
4 והצריך אותה הכהן וגו'. **הניחא למאן דאמר** - בפרק בתרא דתמורה (ל"ב.);
5 קדשי מנחה לא היו בכלל הערמה והערבה,
6 איכא לאוקמי דנפין ומכרין לאחר
7 שחיטה. **דאימקריא** - שבהעלים פרוץ
8 אותן מתחלה מיד ההקדש איכא תנאה
9 להקדש. **אי שריה ליה** לחבונזי באיטלו
10 לאחר פרוץ - טפי ופריק. **שחנתון** לבעלים
11 ושאינו נתניש שום דמיא להקדש על כבוד
12 ומעשר בהמה. **לא תפרה** - א"ר כבוד שור
13 או כבוד על לא תפדה וגו' (מכר דבר י"ז)
14 משמע: בעלים אין פרוץ אותן, אבל נמכר
15 הוא לאחרים ומיביא להם כחן. **לא ינאל** -
16 "וזהו הוא שחנתון וזהו קדש לא ינאל".
17 ואין נמכר - דגמרין "לא ינאל" דהבא
18 מ"לא ינאל" ודחרימין, כדמפרש לקמן
19 בשמעתין. ושניה בקדמותא **מברייתא** -
20 ופירקה בהשכמות דהבך מברייתא. ולקמן
21 מפרש מאי ברייתא. ושני לה הכי הבא
22 מתיניחן במעשר בהמה כו'. **השב אבידה** -
23 שאין יוכלו לאכול כולה. וסריח. ומעשר
24 בעל זמון קמריי. נענו בה - להחזיר. כסריח
25 = שמעיה. אפרה בני מרששא - להאי
26 פירוקא. **מאן דקעין** - מי הוא שעקבי
27 ועכבי, שלא אמרה משמי - דתקעיה
28 עקרבא. שמתא. דוכבבת - נעות. והנאה
29 הוא על שדומה לה. **כומר עניים** -
30 שאוספין ביה אחד שבעה ימים או שמנה
31 ימים. שדדוקו תבשלו. **מאי ברייתא** -
32 דאמרין לעיל "ושניה מברייתא". מבליעו
33 בחבלי - דאסור למכור ביה. אלא החלב
34 והעור והגידין ימכרו. ובעל דין לון דמי
35 הבשר - שימכרו לו העור והגידין ביוקר,
36 כמה ששה הוא, ויקון לו הבשר במחנה.
37 **מאי קאמר** - משקל חני ומכרין אותה,
38 דמשמע דאמרין, הודו ונח "מבליעו". ונזיל
39 - שאינו יתום. הלוקח לולב - לוקח אדם
40 בשביעת מעם הארץ פירות שגולטו
41 בשביעתו, משום דבן דשית שנכנסת
42 לשביעת היא, וכל האילנות הולכין אחר
43 זנתה חוץ מתארתו. ואחרתא אינו רשאי
44 ליקח בשביעתו את, וכל דהנשא בשתי,
45 משום דארתונ בתר לקטתא וליקט, ופירות
46 שביעת להם. ואין מוסרין דמי פירות
47 שביעת להם ארץ, שירשה בהם חסור,
48 ואינו מנצחן בזמן הבעור שכללה לחיה
49 שבידה. **הם לא מוכחא מילתא** - משום
50 דמיני קלים, ואינו ניכר שהכלים נולדו.
51 אבל הבא - אפילו דבהבלעה נמי מוכחא
52 מילתא דמכר הבשר. דהדריב ידוע שאין
53 עור נמכר כולי האי בדמים קרים. **אם כן** -
54 בדולה דרא קניי. **חרי זמיני** - מעשר
55 בדמיה דתני בברייתא למי לה ויהיה הוא
56 ותמורתו - במעשר בהמה כתיב, ומזאי
57 "לא ינאל" נפק אן דאני נמכר. דהלכך, כי
58 אסריה קרא למכור - דומיא דעשית
59 המורה הוא דאסר ליה. **אימתי עושה**
60 תמורה מחיים - הכי נמי, אימתי אינו ננאל
61 - לא אמרה תורה אלא מחיים, אבל לאחר
62 שחיטה נמכר. ורבינו נזיר לאחר שחיטה אצו
63 ושאי

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63

ואינו אומר משום תלפיון? אומר רבי שימי: אין לו תלפיון, שלא נתכווין האיז הזה אלא להגם את לבו שיאכל.

"צא ולקוט לך עשרים תאנים משלי" – אוכל בדרבו והוא פטור. "צא ומלא את הכלכלה" לא יאכל עד שיעשר. במה דברים אמורים? בעם הארץ. אבל בחבר – אוכל ואינו צריך לעשר; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: במה דברים אמורים? בעם הארץ. אבל בחבר – מתקן ודאי, שלא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף.

אמר רבי: רואה אני את דברי מדברי רבן שמעון בן גמליאל. מוטב שיתרמו שלא מן המוקף, ולא להאכיל לעמי הארץ טבלים!

אמר רבי ועירא: מדברי שניהם, אפילו חבר ששילח לחבר – צריך לעשר.

הוון בעיני מימר: מאן דאמר שלא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף, וזה חבר – צריך

[דף ח' ע"א]

הוא לעשר. ומאן דאמר: מוטב שיתרמו שלא מן המוקף ולא להאכיל לעמי הארץ טבלים, וזה חבר – צריך הוא לעשר.

רבי יונה בעי: הכא את עביד ליה חבר, והכא את עביד ליה עם הארץ? אומר רבי יוסי: כאן וכאן – עם הארץ הוא, אלא בשביל אחד שהוא מתקן, הוא נקרא חבר.

רבי יוסי בשם רבי ששת, רבי לעזר בי רבי יוסי בשם רבי אבין: האומר לחבירו: "אני מעשר על ידך" – אינו צריך לעמוד עמו. תמן תנינן: נתנו באלין, למעלה מעשרה טפחים – אינו עירוב. למטה מעשרה טפחים – הרי זה עירוב. אומר רבי לעזר: וצריך לעמוד עמו. והכא את אמר הכין? אומר רבי יהיה בר אדא: כאן – בגדול, כאן – בקטן.

רבי חנניה בשם רבי חנינא: אפילו תימר: כאן וכאן בגדול, כאן וכאן בקטן, תמן – באומר לו: "אני (מערב) מעשר על ידך". ברם הכא – באומר לו: (עשר) ערב על ידי.

הדא ילפא מן הדיא, והדיא ילפא מן הדא. הדא ילפא מן הדיא, באומר לו: "אני מערב על ידך" – שאינו צריך לעמוד עמו. והדיא ילפא מן הדא באומר לו: "עשר על ידי" – שהוא צריך לעמוד עמו.

"צא ולקוט לך עשרים תאנים משלי" – אוכל והולך והוא פטור. "צא ומלא את הכלכלה" – רבי אומר: אומר אני, שהוא צריך לתראות לו את הכלכלה. וכמה הוא שיעור הכלכלה? רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן: סתם כלכלה

[דף ח' ע"ב] ארבעת קבין, וגדולה – סאה. וקטנה – שלושת קבין.

רבי יונה בעי: למעשרות איתאמרת, או למדת הדין? אין תימר: למעשרות איתאמרת – כל שכן למידת הדין! אין תימר: למידת הדין איתאמרת, הא למעשרות – לא. רבי יוסי, פשיטא ליה, למעשרות איתאמרת, כל שכן למידת הדין!

[דף ט' ע"א]

הדא אמרה: שביתו מוכל לו, אכל לא לאהרים.

אמר רבי לעזר: רבי יודה ורבי נחמיה – שניהם אמרו דבר אחד! דתנינן תמן: רבי נחמיה אומר: כל שאין אדם בוש מלוכל בתוכה – חייבת.

אמר רבי יוסי: הוינן סברין מימר: מה פליגין רבי נחמיה ורבינן? בהצצר שהוא בוש לוכל בכולה, הא מקצתה בוש, ומקצתה לא בוש – לא. מן מה דאמר רבי לעזר: רבי יהודה ורבי נחמיה שניהם אמרו דבר אחד: הדא אמרה: מקום שהוא בוש – פטור, מקום שאינו בוש – חייב.

אמר רבי יוחנן: דברי רבי יהודה, עשו אותו פיהור שהוא נאטה להצצר.

על דעתיה דרבי יוחנן – באוכל אחת אחת, ובאוכל ברשות הכל, ובמשייר. על דעתיה דרבי לעזר – אפילו אינו אוכל אחת אחת, אפילו אינו אוכל ברשות הכל, ולא שייר.

הַלְכָה ב'

מתני' הפעלה פירות מן הגליל ליהודה, או עולה לירושלים – אוכל עד שהוא מגיע למקום שהוא הולך, וכן בחזרה.

רבי מאיר אומר: עד שהוא מגיע למקום השכיבה.

הרוכלין הפחזרין בעירות – אוכלין עד שמוגיעין למקום הלינה. רבי יהודה אומר: הבית הראשון – הוא ביתו.

גמרא פירות שלקטן שלא לצורך השבת, וקדשה עליהן השבת – רבי יוחנן אומר: השבת מובלת. רבי שמעון בן לקיש אומר: אין השבת מובלת.

מתביב רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן: על דעתך דתימר: השבת מובלת, והתנינן: הפעלה פירות מן הגליל ליהודה, או עולה

[דף ט' ע"ב] לירושלים, אוכל עד שהוא מגיע למקום שהוא הולך, וכן בחזרה. ותני עלה: אפילו לן, אפילו שבת!

אמר ליה: ברוצה לשבות. תדע לך שהוא כן, דתני עלה: אפילו שבת בשני. ויש שכיתה בשני? אלא ברוצה לשבות, אף הכא ברוצה לשבות.

הכל מודים בלינה שאינה טובלת. מה בין לינה מה בין שבייתה? אדם מוגלג בלינה, ואין אדם מוגלג בשבייתה. בכל מקום אדם לו, ואין אדם שובת בכל מקום.

תני: מעשה ברבי יהושע שהיה מהלך אחר רבן יוחנן בן זכאי לבני חיל, והיו בני אותן העיירות מביאין להם פירות. אמר להן רבי יהושע: אם לנו כהן – אנו תיבין לעשר, ואם לאו – אין אנו תיבין לעשר. אמר רבי זעירא: רבי יהושע – דעתו נקיה.

אמר ליה רבי מנא: וכל עמא שמייה? אלא רבי יהושע דלוויייתה שכיחא ליה, הוי דו אמר: הלינה טובלת. ושאר בני אדם דלית אלוויייתה שכיחא לון – אין לינה טובלת.

והתנינן: רוכלים המחזירין בעיירות – אוכלין עד שהן מוגיעין למקום הלינה! מהו מקום הלינה? ביתו.

רבי שמעון בן לקיש אמר בשם רבי הושעיה: כגון אילין דכפר חנניה, דנפקין וסחרין ארבע וחמש קורין ועילין דמיבין בבתיהון.

תני רבי הלפתא בן שאול: רוצה הוא אדם לפלח עסקיו בבית הראשון שהוא פוגע בו וללון שם.

הלכה ג'

מתני' פירות שתומן עד שלא נגמרה מלאכתו, רבי ליעזר אוסר מלוכל מהן עראי. והכמים מתירין. הויז מכללת התאנים.

כללת תאנים שתומה, רבי שמעון מתיר. והכמים אוסרים.

האומר לחבירו: "הילך איסר זה ותן לי בו חמש תאנים" – לא יאכל עד שיעשר; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: אוכל אחת אחת ופטור. ואם צירף – חייב.

אמר רבי יהודה: מעשה בגינת וורדים שהיתה בירושלים, והיו תאיניה נמכרות משלש ומארבע באיסר, ולא הפרישו ממנה תרומה ומעשר מעולם.

גמרא מה נן קיימין? אם בכלללה של תאנים – דברי הכל אמור! אם בזיתים על השמן, וענבים על היין – דברי הכל מותר! אלא פי נן קיימין, בתמרים והוא עתיד לדורסן, ובגרוגרות והוא עתיד לדושן. רבי ליעזר אומר: תרומה טובלת בפירות שלא נגמרו מלאכתן, ורבנן אמרין: אין תרומה טובלת בפירות שלא

[דף י' ע"א]

נגמרו מלאכתן.

ראשון מהו שַׁיטְבוֹל? מה נזן קַיִמִיּוֹן? אם בְּכַדֵי שְׁנַתְמָרָה – דְּבָרֵי הַכֵּל אָסוּר! אם בְּמַעֲשֵׂר רֵאשֹׁן שְׁהַקְדִּימוֹ בְּשַׁבָּלִין – דְּבָרֵי הַכֵּל מוֹתֵר! אֲלֵא כִּי נזן קַיִמִיּוֹן, בְּתַמָּרִים וְהוּא עֵתִיד לְדוֹרְסָן, בְּגִרְזָנוֹת וְהוּא עֵתִיד לְדוֹשֵׁן, וְהַפְרִישׁ מִהֶן תְּרוּמָה גְדוּלָה, וְנִמְלָךְ לְהַנְיָחֻן כְּמוֹת שֶׁהוּן, וְעֵבֶר וְהַפְרִישׁ מִהֶן רֵאשֹׁן, אֵינן תֵּימֵר לְמַפְרַע נִטְבְּלוּ – תְּרוּמָה שֶׁהִיא טוֹבְלָתָהּ. וְאֵינן תֵּימֵר מִיָּבֵן וְלָבֵא – רֵאשֹׁן הוּא שֶׁהוּא טוֹבֵל.

הַלּוֹקָה תַּמָּרִים וְהוּא עֵתִיד לְדוֹרְסָן, גִּרְזָנוֹת וְהוּא עֵתִיד לְדוֹשֵׁן – אָסוּר לֹכֵל מִהֶן עָרָא, וּמִתְקַנָּן דְּמָאֵי, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אוֹכֵל מִהֶן עָרָא, וּמִתְקַנָּן וּדְאֵי, דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי.

רַבִּי הִילָא, רַבִּי לְעֹזֵר בְּשֵׁם הִילְפִי, אָמַר רַבִּי יוֹנָה: אֲשַׁכְּחוּן כְּתוּב בְּפִינְקֻסְיָה דְּהִילְפִי, אוֹכֵל מִהֶן עָרָא, וּמִתְקַנָּן דְּמָאֵי. וְקָשְׁיָא, אִם אוֹכֵל מִהֶן עָרָא – מִתְקַנָּן וּדְאֵי! אִם מִתְקַנָּן דְּמָאֵי –

[דף י' ע"ב]

יְהֵא אָסוּר לֹכֵל מִהֶן עָרָאִי! רַבִּי יוֹסִי בְּשֵׁם רַבִּי הִילָא: אוֹכֵל מִהֶן עָרָא – מִשּׁוּם דְּכָר שְׁלֵא נִגְמְרָה מְלֻאכְתָּו. וּמִתְקַנָּן דְּמָאֵי – מִתּוֹךְ שִׁידוּעַ שְׁבִיתוֹ טוֹבֵל, אִף הוּא מַפְרִישׁ תְּרוּמָה מִשְׁעָה רֵאשֹׁנָה.

אָמַר רַבִּי לְעֹזֵר: בְּכֻלְבָּלָה שֶׁל כָּל דְּבָר – הִיא מִתְנִיתָא.

רַבִּי שְׁמַעוֹן מִתִּיר מִקַּל וְחוֹמֵר, וְיָמָּה אִם בְּשִׁעָה שִׁישׁ עָלֶיהָ זִיקַת שְׁלִשָּׁה מַעֲשָׂרוֹת – אֵת אָמַר מוֹתֵר. בְּשִׁעָה שֶׁאֵין עָלֶיהָ אֲלֵא זִיקַת שְׁנַיִם מַעֲשָׂרוֹת – לֹא כָּל שֶׁבִין!

רֵאשֹׁן מִהוּ שַׁיטְבוֹל לְשַׁנִּי? מַה אִם בְּשִׁעָה שִׁישׁ עָלֶיהָ זִיקַת שְׁנַיִם מַעֲשָׂרוֹת – אֵת אָמַר מוֹתֵר. בְּשִׁעָה שֶׁאֵין עָלֶיהָ אֲלֵא זִיקַת מַעֲשֵׂר אֶחָד – לֹא בֵּל שֶׁבִין!

רַבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן, רַבִּי הִילָא בְּשֵׁם רַבִּי לְעֹזֵר: מַה פְּלִיגִינִי? בְּלֻקָּט וְנִתְּנָן לוֹ. אֲכָל בְּלֻקָּט וְאוֹכֵל, כָּל עָמָא מוֹדֵי שֶׁהוּא אוֹכֵל אֶחָת וְאֶחָת וּפְטוּר.

וְאִם צִירַף – חַיִּיב. רַבִּי הִילָא בְּשֵׁם רַבִּי לְעֹזֵר: בְּשֵׁם שֶׁהוּן חֲלוּקִין בְּאֵן, כִּד חֲלוּקִין בְּחֻצֵר בֵּית שְׁמִירָה. דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מִקַּח וְחֻצֵר וְשֶׁבֶת – אֵינָה תוֹרָה.

רַבִּי אִימִי בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ: הַמְחֻזָּר מְכוּזָּן – זוֹ חֻצֵר בֵּית שְׁמִירָה.

חֲבֵרִיאָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: כִּד מְשִׁיב רַבִּי יוֹדָה אֵת רַבִּי מֵאִיר. אֵינן אֵת מוֹדָה לִי בְּנִתְּנָן לְבָנֵינוּ – שֶׁהוּא פְטוּר! מַה לִּי הַלּוֹקָט וְנִתְּנָן לְבָנֵינוּ, מַה לִּי הַלּוֹקָט וְנִתְּנָן לְאֶחָד?

רַבִּי יוֹדֵן בְּעֵי: מַה חֻמֵּי מִימֵר: בְּלֻקָּט וְנִתְּנָן לוֹ, אוֹ נִימֵר: בְּלֻקָּט וְאוֹכֵל!

אָמַר רַבִּי מְנָא: לִית כְּאֵן בְּלֻקָּט וְאוֹכֵל, אֲלֵא בְּלֻקָּט וְנִתְּנָן לוֹ!

מִן הַדָּא: גִּינַת וְוָרְדִין. אֵית לָךְ מִימַר: גִּינַת וְוָרְדִין בְּלוֹקַט וְאוֹכֵל? לֹא! בְּלוֹקַט וְנֹתֵן לוֹ. אוּף הָכָא – בְּלוֹקַט וְנֹתֵן לוֹ.

דו אָמַר לִיה: אֵין אַתָּה עֲלִיל אַתָּה מְקַלְקֵל וְוָרְדִייה. מִתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל הוּוּיָה דְרַבִּי מְנַא:

[דף י"א ע"א]

"בְּרִמָּא אָנִי מוֹכֵר לָךְ" – אַף עַל פִּי שְׂאִין בּוֹ גְּפָנִים, הָרִי זֶה מְכּוּר, שְׂלֵא מְכַר לוֹ אֱלָא שְׂמוּ. "פְּרָדִיסָא אָנִי מוֹכֵר לָךְ" – אַף עַל פִּי שְׂאִין בּוֹ אֵילָנוֹת, הָרִי זֶה מְכּוּר, שְׂלֵא מְכַר לוֹ אֱלָא שְׂמוּ.

הַלְבָּה ד'

מִתְנִי' הָאוּמַר לְחֲבִירוֹ: "הִילָךְ אֵיפֶר זֶה בְּעֵשְׂרִים תְּאָנִים שְׂאָבוֹר לִי" – בּוֹרֵר וְאוֹכֵל. "בְּאֶשְׁכּוֹל שְׂאָבוֹר לִי" – מְגַרְגֵר וְאוֹכֵל. "בְּרִימוֹן שְׂאָבוֹר לִי" – פֹּרֵט וְאוֹכֵל. "בְּאֶבְטִיחַ שְׂאָבוֹר לִי" – סוֹפֵת וְאוֹכֵל.

אָבֵל אִם אָמַר לוֹ: "בְּעֵשְׂרִים תְּאָנִים אֵלוֹ" "בְּשֵׁנֵי אֶשְׁכּוֹלוֹת אֵלוֹ" "בְּשֵׁנֵי רְמוֹנִים אֵלוֹ" "בְּשֵׁנֵי אֶבְטִיחִים אֵלוֹ" – אוֹכֵל בְּדַרְכּוֹ וּפְטוֹר, מִפְּנֵי שֶׁקֵּנָה בְּמַהוּבֵר לְקַרְקַע.

הַשׁוֹכֵר אֵת הַפּוֹעֵל לְקִצּוֹת בְּתֵאָנִים, אָמַר לוֹ: "עַל מְנַת שְׂאוֹכֵל תְּאָנִים" – הוּא אוֹכֵל וּפְטוֹר. "עַל מְנַת שְׂאוֹכֵל אָנִי וּבְנִי" אוֹ "שְׂיֵאכֵל בְּנֵי בְּשָׁכְרִי" – הוּא אוֹכֵל וּפְטוֹר. וּבְנֵי אוֹכֵל וְחַיִּיב.

"עַל מְנַת שְׂאוֹכֵל בְּשַׁעַת הַקְּצִיעָה וְלֹאֲחַר הַקְּצִיעָה", בְּשַׁעַת הַקְּצִיעָה – אוֹכֵל וּפְטוֹר. וְלֹאֲחַר הַקְּצִיעָה – אוֹכֵל וְחַיִּיב, שְׂאִינוֹ אוֹכֵל מִן הַתּוֹרָה. זֶה הַכֹּל: כָּל הָאוֹכֵל מִן הַתּוֹרָה – פְּטוֹר. וְשְׂאִינוֹ אוֹכֵל מִן הַתּוֹרָה – חַיִּיב.

הֵיחָהּ הַפּוֹעֵל עוֹשֶׂה בְּלֶכְסִים – לֹא יֵאכֵל בְּבָנוֹת שְׂבַע. בְּבָנוֹת שְׂבַע – לֹא יֵאכֵל בְּלֶכְסִים. אָבֵל מוֹנֵעַ הוּא אֵת עֲצָמוֹ עַד שֶׁמוֹנֵעַ לְמָקוֹם הַיְפוֹת וְאוֹכֵל.

הַפּוֹחֲלִיף עִם חֲבִירוֹ, זֶה לֹכֵל וְזֶה לֹכֵל, זֶה לְקִצּוֹת וְזֶה לְקִצּוֹת, זֶה לֹכֵל וְזֶה לְקִצּוֹת – חַיִּיב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: הַפּוֹחֲלִיף לֹכֵל – חַיִּיב. לְקִצּוֹת – פְּטוֹר.

גְּמָרָא רַבִּי יוֹסִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: מְגַרְגֵר אַחַת וְהוֹלֵךְ וְאוֹכֵל. אָמַר לִיה רַבִּי חֲטִיבָא בְּרַ וּוּא: וְכֵן רַבִּי הִדָּה עֲבִיד. תְּנִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסִי: אֶבְטִיחַ שְׂסַפְתָּ בּוֹ אֶפִּילוֹ כֹּל שֶׁהוּא – קִנְיוֹ.

רַבִּי יוֹנָה בְּעֵי: אַף בְּרִימוֹן בְּזַ?

לְמָה לִי "עַל מְנַת"? אֶפִּילוֹ שְׂלֵא עַל מְנַת! רַבִּי אֲבִין בְּשֵׁם רַבִּי שְׂמוּי: לְכֵן צְרִיכָה, אֶפִּילוֹ אָמַר לוֹ "עַל מְנַת".

תָּמֹן תְּנִינָן: הִיָּה עוֹשֶׂה בְּיָדוֹ אֶבֶל לֹא בְּרַגְלָיו, בְּרַגְלָיו אֶבֶל לֹא בְּיָדוֹ, אֲפִילוּ עַל כְּתִיפוֹ – תְּרִי זֶה יֵאָכֵל. וְתַנִּי בָּן: בְּיָדוֹ אוֹגֵד, בְּרַגְלָיו מִסְמוּד, אֲפִילוּ עַל כְּתִיפוֹ מוֹעֵן.

רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי יְהוּדָא אוֹמֵר: עַד שִׁיעֲשֶׂה בְּיָדוֹ וּבְרַגְלָיו וּבְגוּפוֹ, בְּדוּיִשׁ, מַה דְּוִישׁ – שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּיָדוֹ וּבְרַגְלָיו וּבְגוּפוֹ, אִם כָּל דְּבָר שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּיָדוֹ וּבְרַגְלָיו וּבְגוּפוֹ.

דְּוִישׁ, מַה דְּוִישׁ מְיוּחָד שֶׁהוּא בְּתַלוּשׁ, אִם כָּל שֶׁהוּא בְּתַלוּשׁ. יֵצֵא הַמִּנְכֵּשׁ בְּשׁוּם וּבְכַצְלִים, וְהַמְסָמֵן בְּנִפְנֵים, וְהַעוֹדֵר תַּחַת הַזֵּיתִים.

דְּוִישׁ, מַה דְּוִישׁ מְיוּחָד שֶׁגִּידוּלָיו מִן הָאָרֶץ, אִם כָּל דְּבָר שֶׁגִּידוּלָיו מִן הָאָרֶץ. יֵצֵא הַחוּלֵב וְהַמְגֹבֵן וְהַמְחַבֵּץ.

דְּוִישׁ, מַה דְּוִישׁ מְיוּחָד דְּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלֹאכְתּוֹ. אִם כָּל דְּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלֹאכְתּוֹ. יֵצֵא הַבוּדֵל בְּתַמְרִים, וְהַמְפָּרֵד בְּגִרוּגְרוֹת, וְהַיִּיז מִשְׂיָקָה, וְהַשְּׂמֹן מִשְׂיָרֵד לְעוֹקָה.

דְּוִישׁ, מַה דְּוִישׁ מְיוּחָד דְּבָר שֶׁלֹּא בָּא לְזִיקַת הַמַּעֲשָׂרוֹת, אִם כָּל דְּבָר שֶׁלֹּא בָּא לְזִיקַת הַמַּעֲשָׂרוֹת. יֵצֵא הַלֵּשׁ וְהַמְקַטֵּף וְהַאֹפָה.

כְּתִיב (דְּבָרִים כג, טו): **כִּי תִבֵּא בְּקִמַת רֵעֶךָ**. יְכוּל בְּשָׂאֵר כָּל אָדָם הַכְּתוּב מְדַבֵּר? תְּלִמּוּד לוֹמֵר: וְחֶרֶם לֹא תִנִּיף עַל קִמַת רֵעֶךָ – אֵת שֵׁשׁ לוֹ רְשׁוֹת לְהִנִּיף. וְאֵי זֶה זֶה? זֶה הַפּוֹעֵל.

[דף י"א ע"ב]

אִיִּס בֶּן עֲקִיבָא אוֹמֵר: בְּשָׂאֵר כָּל אָדָם הַכְּתוּב מְדַבֵּר. מַה תְּלִמּוּד לוֹמֵר וְחֶרֶם לֹא תִנִּיף? מִכָּאֵן שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוֹת לְאָכֹל אֶלָּא בְּשַׁעַת הַנִּפְתּוֹ מִגֹּל.

תְּנִי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחִי אוֹמֵר: עַד אֵיכּוֹן דִּיקְדָּקָה הַתּוֹרָה בְּגוּל, שֶׁצְּרִיכָה לְדוֹן בֵּין אָדָם לְחִבְרִיו עַד כְּדֵי תִנְפֹת מִגֹּל. בְּתוֹךְ בֶּן, גְּדוּלָה מְלֹאכָה, שֶׁלֹּא תֵרַב דוֹר הַמַּבּוּל אֶלָּא (עַד) מִפְּנֵי הַגֹּל. וּפּוֹעֵל עוֹשֶׂה בְּמִלְאכְתּוֹ וְאוֹכֵל, וּפְטוּר מִן הַגֹּל.

כְּתִיב (דְּבָרִים כה, ד): **לֹא תַחֲסֹם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ**. אֵינן לִי אֶלָּא שׁוֹר בְּתַלוּשׁ, וְאָדָם בְּמַחוּבֵּר. אָדָם מַהוּ שִׂיאֵכֵל בְּתַלוּשׁ? מַה אִם הַשׁוֹר שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל בְּמַחוּבֵּר – אוֹכֵל בְּתַלוּשׁ, אָדָם שֶׁאוֹכֵל בְּמַחוּבֵּר – אֵינוֹ דִּין שִׂיאֵכֵל בְּתַלוּשׁ! תְּלִמּוּד לוֹמֵר: **לֹא תַחֲסֹם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ**. שׁוֹר בְּלֹא תַחֲסוּם, וְאֵין אָדָם בְּלֹא תַחֲסוּם.

שׁוֹר מַהוּ שִׂיאֵכֵל בְּמַחוּבֵּר? מַה אָדָם שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל בְּתַלוּשׁ – אוֹכֵל בְּמַחוּבֵּר, שׁוֹר שֶׁאוֹכֵל בְּתַלוּשׁ – אֵינוֹ דִּין שִׂיאֵכֵל בְּמַחוּבֵּר! אוֹ, מַה כָּאֵן בְּלֹא תַחֲסוּם, אִם כָּאֵן בְּלֹא תַחֲסוּם? תְּלִמּוּד לוֹמֵר: **לֹא תַחֲסוּם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ**. בְּדִישׁוֹ אֵין אֵת הוֹסְמוֹ, אֶבֶל הוֹסְמוֹ אֵת בְּמַחוּבֵּר לְקַרְקַע.

מִיֶּזֶן אָמְרוּ: קוֹצֵץ הוּא אָדָם עַל יְדֵי עֲצוּמוֹ, עַל יְדֵי בְנוֹ וּבְתוֹ הַגְּדוֹלִים, וְעַל יְדֵי עֲבָדוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַגְּדוֹלִים, וְעַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ, מִפְּנֵי שׁוֹשׁ בְּהֵן דַּעַת. אָכַל אֵינּוּ קוֹצֵץ עַל יְדֵי בְנוֹ וּבְתוֹ הַקְּטַנִּים, וְלֹא עַל יְדֵי עֲבָדוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַקְּטַנִּים, וְלֹא עַל יְדֵי בְהֵמָתוֹ, מִפְּנֵי שֶׁאֵין בְּהֵן דַּעַת.

לֹא צָרִיכָה, הַאוֹכֵל מִן הַתּוֹרָה – יְהֵא תֵיב! אָמַר רַבִּי יוֹנָה: הַתּוֹרָה פְּטָרָה אוֹתוֹ.

תַּמָּן תְּנִינָן: הִיָּה עוֹשֶׂה בְּתֵאנִים – לֹא יֹאכַל בְּעֵנְבִים. בְּעֵנְבִים – לֹא יֹאכַל בְּתֵאנִים. וְתַנִּי עֲלֵה: הִיָּה עוֹשֶׂה בְּיַחְזוֹר זֶה – לֹא יֹאכַל בְּיַחְזוֹר אַחֵר. וְתַנִּינָן: הִיָּה עוֹשֶׂה בְּכַלּוּסִים – לֹא יֹאכַל בְּכַנּוֹת שְׂבַע. בְּכַנּוֹת שְׂבַע – לֹא יֹאכַל בְּכַלּוּסִים. לֹא פֶן צָרִיכָה? אָפִילוֹ שֶׁתִּיָּהֵן בְּיַחְזוֹר אַחֵד.

בְּתֵיב (דְּבָרִים כג, כו): **כִּי תִבֵּא בְּקֻמַּת רַעַד**. יְכוּל בְּשֹׂאֵר כָּל אָדָם הַפְּתוּב מְדַבֵּר? תְּלֻמוֹד לֹא־מֵר (דְּבָרִים כג, כח): **וְאֵל בְּלִיָּד לֹא תִתֵּן**. אָכַל נוֹתֵן אֶת לְכִילָיו שֶׁל חֲבִירָד. וְאֵי זֶה זֶה? זֶה הַפּוֹעֵל.

כִּי תִבֵּא בְּכַרֵּם רַעַד, וְאִכְלָתָ עֲנָבִים בְּנִפְשֶׁךָ שְׂבַעַד. וְכִי אֵין אֵינוּ יוֹדְעִין שֶׁאֵין בְּכַרֵּם לֹכֵל אֶלֶּא עֲנָבִים? מַה תְּלֻמוֹד לֹא־מֵר **וְאִכְלָתָ עֲנָבִים**? אֶלֶּא, מִיֶּזֶן שֶׁאֵם הִיָּה עוֹשֶׂה בְּתֵאנִים – לֹא יֹאכַל בְּעֵנְבִים, בְּעֵנְבִים – לֹא יֹאכַל בְּתֵאנִים.

בְּנִפְשֶׁךָ, כָּל דְּבַר שֶׁהֵיָצַר תֵּאֵב בְּנִפְשֶׁךָ, כָּל דְּבַר שֶׁהוּא פְטוֹר מִן הַמַּעֲשֵׂרוֹת, מַה אֶת – אוֹכֵל וּפְטוֹר, אֵף פּוֹעֵל – אוֹכֵל וּפְטוֹר. **בְּנִפְשֶׁךָ**, מִיֶּזֶן שֶׁלֹּא יֹאכַל הַפּוֹעֵל יוֹתֵר עַל שְׂכָרוֹ.

מִיֶּזֶן הִיָּה רַבִּי אֶלְעָזָר חֲסִמָּא אוֹמֵר: לֹא יֹאכַל הַפּוֹעֵל יוֹתֵר עַל שְׂכָרוֹ. מַנִּיין

[דף י"ב ע"א]

שֶׁנִּפְשׁוֹ קְרוּיָה שְׂכָרוֹ? רַבִּי אֶבְהוֹ בִּשְׁם רַבִּי יוֹסִי בֶן הַנִּינָא: נֹאֵמַר כָּאֵן **נִפְשׁוֹ**, וְנֹאֵמַר לְהֵלֵן **נִפְשׁוֹ**, דְּכִתִּיב (דְּבָרִים כד, טו) **וְאֵלָיו הוּא נוֹשֵׂא אֶת נִפְשׁוֹ**. מַה **נִפְשׁוֹ** הָאֵמֹרָה לְהֵלֵן – שְׂכָרוֹ, אֵף כָּאֵן – שְׂכָרוֹ.

שְׂבַעַד, שֶׁלֹּא יְהֵא אוֹכֵל וּמְקוּיָא. **שְׂבַעַד**, שֶׁלֹּא יְהֵא מְקַלֵּף בְּתֵאנִים וּמְצַמִּין בְּעֵנְבִים.

רְשָׁאִים הַפּוֹעֵלִים לְמַבֵּל עֵמוֹ בְּצִיר, בְּשִׁבִיל שִׁיאֲכָלוּ עֲנָבִים הֶרְבֵּה. רְשָׁאִי בַעַל הַבַּיִת לְהַשְׁקוֹת יַיִן, בְּשִׁבִיל שֶׁלֹּא יֹאכְלוּ עֲנָבִים הֶרְבֵּה.

רְשָׁאִי בַעַל הַפְּרָה לְהֶרְעִיבָה בְּלִילָה, בְּשִׁבִיל שֶׁתֹּאכַל הֶרְבֵּה בְּשַׁעָה שֶׁהִיא דְּשָׁה. רְשָׁאִי בַעַל הַבַּיִת לְהֶאֱכִילָה פְּקִיעֵי עֵמּוּר, בְּשִׁבִיל שֶׁלֹּא תֹאכַל הֶרְבֵּה בְּשַׁעָה שֶׁהִיא דְּשָׁה.

רַבִּי אֶבְהוֹ אָמַר: הַתְּרִיגִי – לְבַהֲמִין. רַבִּי הַנִּינָא מְיַכְלִין דְּכִילָה. רַבִּי מְנָא מְיַכְלִין אִיסְמַפְנִינִי. תַּנִּי רַבִּי חֵיָּה: אוֹכֵל פּוֹעֵל אֶשְׁבּוֹל רֵאשׁוֹן. תַּנִּי: אֶשְׁבּוֹל אַחֲרוֹן.

רַבִּי שְׁמוּאֵל בִּשְׁם רַבִּי הִילָא: נִתְּנוּ לְפַל – אָסוּר.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי: לֹא בֶן צְרִיכָה, כְּשֶׁהָיָה הוּא בּוֹצֵר וְאַחַר מוֹלֵיף. אֲכַל אִם הָיָה הוּא בּוֹצֵר הוּא מוֹלֵיף, בְּתַהוּלָה אוֹכֵל מִשּׁוּם הַלְכוּת מוֹדִינָה, וְלִבְסוּף אוֹכֵל מִשּׁוּם פּוֹעֲלִין.

הַפּוֹעֲלִים אוֹכְלִין בְּהַלִּיכְתָּן מֵאוֹמֵן לְאוֹמֵן, וּבְהַזְוִירְתָּן לְגַת. וּבְהַמּוֹר שְׁתֵּהָא פּוֹרְקָת.

תְּנִי: מַעֲרִים אָדָם עַל פּוֹעֲלָיו לְהוֹיֹת אוֹכְלִין תִּשְׁעֵ, וְקוֹצִין אַחַת. אֵיךְ תְּנִי תְּנִי: קוֹצִין תִּשְׁעֵ וְאוֹכְלִין אַחַת. נִיחָא אוֹכְלִין תִּשְׁעֵ וְקוֹצִין אַחַת. קוֹצִין תִּשְׁעֵ וְאוֹכְלִין אַחַת? אָמַר רַבִּי אֲבִינ: שְׁלֵא תֵאמַר: יַעֲשֶׂה כְּלֵאחַר גְּמַר מְלֵאכָה וַיְהִי חַיִּיב.

נִיחָא לְאָכּוֹל – חַיִּיב. לְקָצוֹת – חַיִּיב? אָמַר רַבִּי לְעֶזְרָא: דְּרַבִּי מֵאִיר הֵיאָה דְּרַבִּי מֵאִיר אָמַר: מְקַח טוֹבֵל בְּפִירוֹת שְׁלֵא נְגַמְרָה מְלֵאכְתָּן.

אָמַר רַבִּי לְעֶזְרָא: רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי לְעֶזְרָא שְׁנֵיהֶן אָמְרוּ דְּבַר אֶחָד! כְּמָה דְּרַבִּי לְעֶזְרָא אָמַר: תְּרוּמָה טוֹבֵלֶת בְּפִירוֹת שְׁלֵא נְגַמְרָה מְלֵאכְתָּן – בֶּן רַבִּי מֵאִיר אָמַר: מְקַח טוֹבֵל בְּפִירוֹת שְׁלֵא נְגַמְרָה מְלֵאכְתָּן.

הִדְרוּ עֲלֵהּ הֵיךְ עוֹבֵר בְּשׁוּק

פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

מִתְנִי 'הַמַּעֲבִיר תְּאֵנִים בְּחֶצְרוֹ לְקָצוֹת – בְּנֵיו וּבְנֵי בֵיתוֹ אוֹכְלִין עֲרָאִי וּפְטוּרִין מִהַמַּעֲשֵׂר. וְהַפּוֹעֲלִים שְׁעֵמוֹ,

[דף י"ב ע"ב] בְּזֶמֶן שְׂאִין לָהֶם עֲלֵיו מוֹזוֹנוֹת. אֲכַל אִם יֵשׁ לָהֶם עֲלֵיו מוֹזוֹנוֹת – תְּרִי אֵלּוֹ לֹא יֵאָכְלוּ.

הַמוֹצִיא פּוֹעֲלָיו לְשֹׂדֵה, בְּזֶמֶן שְׂאִין לָהֶם עֲלֵיו מוֹזוֹנוֹת – אוֹכְלִין וּפְטוּרִין. אִם יֵשׁ לָהֶם עֲלֵיו מוֹזוֹנוֹת – אוֹכְלִין אַחַת אַחַת, מִן הַתְּאֵינָה אֲכַל לֹא מִן הַפֶּל, וְלֹא מִן הַקּוֹפּוֹת, וְלֹא מִן הַמּוֹקְצָה.

הַשּׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לְעִשׂוֹת עֵמוֹ בְּיָתִים, אָמַר לוֹ: "עַל מְנַת לֹכֵל יוֹתִים" – אוֹכֵל אַחַת אַחַת וּפְטוּר. וְאִם צִירַף – חַיִּיב.

לְנַבֵּשׁ בְּבָצָלִים, אָמַר לוֹ: "עַל מְנַת לֹכֵל יֶרֶק" – מְקַרְטֵם עֲלֵה עֲלֵה וְאוֹכֵל. וְאִם צִירַף – חַיִּיב.

גְּמָרָא הַמַּעֲבִיר תְּאֵנִים בּוֹ. הוּא עֲצָמוֹ מֵהוּ שְׂאִיכְלָה? רַב אָמַר: הוּא אָסוּר לֹכֵל. עוֹלָא בִּי רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל בְּשֵׁם רַבִּי לְעֶזְרָא: הוּא מוֹתֵר לֹכֵל. רַב – כְּרַבִּי מֵאִיר. רַבִּי לְעֶזְרָא – כְּרַבְּנָן. רַב כְּרַבִּי מֵאִיר? אִין כְּרַבִּי מֵאִיר – אֲפִילוּ בְּנֵיו וּבְנֵי בֵיתוֹ יְהוּ אָסוּרִין!

אֵלָא רַב – כְּרַבִּי. וְרַבִּי לְעֶזְרָא – כְּרַבְּנִין. דְּאָמַר רַבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי, רַבִּי יוֹסִי בֶּן שְׂאוּל בְּשֵׁם רַבִּי: אִין אוֹכְלִין עַל הַמּוֹקְצָה אֵלָא עַל מְקוֹמוֹ. דְּכַרִּי חֲכָמִים. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי: אוֹכְלִין עַל הַמּוֹקְצָה, בֵּין עַל מְקוֹמוֹ, בֵּין שְׁלֵא עַל מְקוֹמוֹ.

מוֹתֵיב רַבִּי יוֹסִי בֶּן שְׂאוּל לְרַבִּי: וְהִתְנִינוּ: הַחֲרוּבִין – עַד שְׁלֹא בִינְסֵן לְרֹאשׁ הַגֶּגֶז. אָמַר לִיה: לֹא תִתִּיבִינִי חֲרוּבִין, חֲרוּבִין – מֵאֲכַל בְּהֶמְהָה הֵן. עַל דַּעְתֵּיהֶם דְּרַב, מַה בֵּין הוּא, מַה בֵּין בְּנִי? הוּא, עַל יְדֵי שֶׁהוּא תְּלוּי בְּמוֹקְצָה – אָסוּר. בְּנִי, עַל יְדֵי שְׂאוּיָן תְּלוּיִן בְּמוֹקְצָה – מוֹתֵרִין.

נִיחָא בְּנִי. וּבְנֵי בֵּיתָא? וְאִין לָהּ עֲלִיו מוֹזוֹנוֹת?

[דף י"ג ע"א]

כְּמֵאן דְּאָמַר: אִין מוֹזוֹנוֹת לְאִשָּׁה דְּכַר תּוֹרָה. כְּהֵדָא דְתַנִּי: אִין בֵּית דִּין פּוֹסְקִין מוֹזוֹנוֹת לְאִשָּׁה מִדְּמֵי שְׂבִיעִית. אֲכַל נִיזוֹנָת הִיא אֲצֵל בַּעֲלָהּ שְׂבִיעִית.

וַיַּעֲשׂוּ אוֹתָהּ כְּפּוֹעֵל שְׂאוּיָן וְיָפָה שְׁוֹה פְּרוּטָהּ הָדָא אָמְרָה: שְׁלֹא עֲשׂוּ אוֹתָהּ כְּפּוֹעֵל שְׂאוּיָן וְיָפָה שְׁוֹה פְּרוּטָהּ. אֲפִילוּ כְּמֵאן דְּאָמַר: אִין לָהּ עֲלִיו מוֹזוֹנוֹת, אִין לָהּ עֲלִיו בֵּית דִּירָה? כְּהֵדָא דְתַנִּי: אֲנָשִׁים שְׂשִׁיתָפוּ שְׁלֹא מִדַּעַת הַנָּשִׁים – שִׁיתוּפִין שִׁיתוּף. נָשִׁים שְׂשִׁיתָפוּ שְׁלֹא מִדַּעַת אֲנָשִׁים – אִין שִׁיתוּפִין שִׁיתוּף.

תַּנִּי: וְכוּלָן שְׂנַכְנָסוּ מִשְׁדָּה לְעִיר – נְטַבְלוּ.

מִתְנִיתָא – דְרַבִּי דְתַנִּי: הִבִּיא תַאנִּים מִן הַשְּׁדָה לְאוֹכְלָן בְּחֶצֶר שְׂאוּיָה מִשְׁתַּמְרַת, וְשָׁכַח וְהִכְנִיסֵן לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, אוֹ שֶׁהִכְנִיסוּם הַתִּינּוֹקוֹת – הָרִי זֶה מִחֻזְרִין לְמִקְוָם, וְאוֹכֵל. לֹא אָמְרוּ אֵלָּא שׁוּגְגִי, הָא מוּזִד – אָסוּר. מֵאן תְּנִיתָה? רַבִּי דְתַנִּי: הִבִּיא תַאנִּים מִן הַשְּׁדָה וְהַעֲבִירֵן לְחֻצְרֵוֹ לְאוֹכְלָן בְּרֹאשׁ גֶּגֶז – רַבִּי מְחֻיִב, רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר.

[דף י"ג ע"ב]

הוּי, מֵאן דְתַנָּא: הַמַּעֲבִיר תַאנִּים בְּחֻצְרֵוֹ לְקֻצוֹת, הָא לֹא לְקֻצוֹת – תֵּיב.

רַבִּי עוּלָא בַר יִשְׁמַעֵאל בְּשֵׁם רַבִּי לְעוֹזֵר: רַבִּי וְרַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי יְהוּדָה הָיוּ מְכַנְסִין אֶת הַכִּלְפָּלָה לְאַחֲרֵי הַגִּגּוֹת. רָאָה אוֹתָן רַבִּי יוֹדָה בִּי רַבִּי אֶלְעָאי, אָמַר לְהוֹן: רְאוּ מַה בִּינְיָכֶם לְרֹאשׁוֹנִים! רַבִּי עֲקִיבָה הָיָה לֹמַח שְׁלֹשָׁה מִיָּנִין בְּפְרוּטָה בְּשִׁבִּיל לְעֵשֶׂר מִפֶּל מִיָּן וּמִיָּן, וְאַתֶּם מְכַנְסִין אֶת הַכִּלְפָּלָה לְאַחֲרֵי הַגִּגּוֹת.

מַה לִּי לְאַחֲרֵי הַגִּגּוֹת? אֲפִילוּ הִכְנִיסֶם בְּחֻצְרֵוֹ לְאוֹכְלָן בְּרֹאשׁ גֶּגֶז! וְלֹא רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי יְהוּדָה הִיא? בְּגִין רַבִּי דְהוּהוּ עֵימִיה.

הַכּוֹתֵן חַד סְבָא, אָמַר לוֹן: יְהִבּוּן לִי אֶתְוֹן? אָמְרוּן לִיה: אִיזֵן! אָמַר לוֹן: לְאַבּוּכוֹן דְּבִשְׁמִיָא לֹא יְהִבִּיתוּן, אֵלָּא לִי?

רבי יוחנן – כָּרְבִי. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר לָקִישׁ – כָּרְבִי יוֹסִי בִּי רַבִּי יוּדָה? רַבִּי יוֹחָנָן – כָּרְבִי, אֲפִילוּ דִּי־סַבּוֹר
כָּרְבִי יוֹסִי בִּי רַבִּי יוּדָה, הוֹמֵר הִיא בְּשִׁבְתָּהּ, שֶׁכֵּן נִשְׁרָיִם שֶׁנִּשְׁרָוּ מֵאִילֵיהֶן – אֲסוּרִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן
לָקִישׁ – כָּרְבִי יוֹסִי בִּי רַבִּי יוּדָה. אֲפִילוּ דִּי־סַבּוֹר כָּרְבִי, הוֹמֵר הִיא בְּחֶצֶר בֵּית שְׁמִירָה, דִּיאָמַר רַבִּי

[דף י"ד ע"א]

יוֹחָנָן; מָקָה וְחֶצֶר וְשִׁבְתָּהּ – אֵינָן תּוֹרָה. רַבִּי אִימִי בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ: הַמְחַוּוֹר שֶׁכּוֹלֵן – זֶה
חֶצֶר בֵּית שְׁמִירָה. רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחִי: הָיוּ לוֹ שְׁתֵּי חֲצִירוֹת, אַחַת בְּמַגְדָּלָא, וְאַחַת
בְּמֵיבְרֵיָא, הֶעֱבִירוּ בּוֹ שֶׁכְּמַגְדָּלָא לְאֹכְלָן בּוֹ שֶׁבְּמֵיבְרֵיָא, מִכִּיּוֹן שֶׁהֶעֱבִירוּ דֶּרֶךְ הַיָּתֵר – מוֹתֵר.

אֲתֵיָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחִי כָּרְבִי יוֹסִי בִּי רַבִּי יוּדָה. וְרוּבַה מִן דְּרַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי יוּדָה. מַה דִּיאָמַר
רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי יוּדָה – בְּעוֹמֵד בְּמָקוֹם פְּטוּר. מַה דִּיאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחִי – בְּעוֹמֵד בְּמָקוֹם
חַיִּיב. מִכִּיּוֹן שֶׁהֶעֱבִירוּ דֶּרֶךְ הַיָּתֵר – מוֹתֵר.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר – דְּרוּבָא מִן תְּרוּוִיחוֹן. דְּרַבִּי לִיעֶזֶר אָמַר: מִכִּיּוֹן שֶׁהִתְחִיל בְּהֵן דֶּרֶךְ הַיָּתֵר – מוֹתֵר.

נִיחָא לֹא מִן הַסֵּל וְלֹא מִן הַקּוּפָה. וְלֹא מִן הַמוֹקְצָה? בְּמַה דְּתִימַר תַּמּוּן: מְלַקֵּט אַחַת אַחַת וְאוֹכֵל. וְאִם
צִירַף – חַיִּיב, וְאָמַר אוּף הֶכָּא בְּנֵי אָמַר רַבִּי יִצְחָק: מוֹקְצָה עָשׂוּ אֹתָהּ כְּמִצּוֹרָף.

תַּנִּי דְבֵי רַבִּי: אוֹכֵל כְּדָרְכוֹ וּפְטוּר.

רַבִּי יוֹנָה בְּעֵי: מַה נֵּן כְּנִימִיּוֹ? אִם כְּשֶׁשָּׁכְרוּ לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ בְּזוּתִים, כָּל עָמָא מוֹדֵי שְׁהוּא אוֹכֵל כְּדָרְכוֹ
וּפְטוּר. וְאִם שֶׁשָּׁכְרוּ לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ בְּגוּפָן שֶׁל זְוִיתִים – כָּל עָמָא מוֹדֵי שְׁהוּא אוֹכֵל אַחַת אַחַת וּפְטוּר,
וְאִם צִירַף – חַיִּיב! אֵלֶּא כִּי נֵן כְּנִימִיּוֹ, כְּשֶׁשָּׁכְרוּ לְנַכֵּשׁ עִמּוֹ בְּזוּתִים. מִן דְּבִתְרָה, לְנַכֵּשׁ עִמּוֹ בְּבִצְלִים.
אָמַר לוֹ: "עַל מִנְתָּ לֹכֵל יִרְק" – מְקַרְטֵם עֲלָה עֲלָה וְאוֹכֵל. וְאִם צִירַף – חַיִּיב.

רַבִּי חֲגַיִי שְׁאַל לְחֶבְרֵיָא: מַהוּ אֲהֵן פְּטוּר דְּתַנִּינָן הֶכָּא? אָמַר לֵיהּ: מִשּׁוּם אוֹכֵל עֲרָאִי בְּשִׁדָּה וְהוּא
פְּטוּר. אָמַר לוֹן: וְכָא אֲתִינָן מִתַּנִּי מִשּׁוּם אוֹכֵל עֲרָאִי בְּשִׁדָּה וְהוּא פְּטוּר? אֵלֶּא מִשּׁוּם הַכְּקַר, שֶׁכֵּן אִם
הַכְּנִיבֵי לְבֵיתוֹ – פְּטוּר. דְּתַנִּי: מְצָא

[דף י"ד ע"ב]

כְּלַפְלָה מִחֻפָּה בְּעֵלִין – אֲסוּרָה מִשּׁוּם גָּזֵל, וְחַיִּיבָתָהּ בְּמַעֲשֵׂרוֹת. אֲסוּרָה מִשּׁוּם גָּזֵל – מִשּׁוּם דְּבַר שְׁיִישׁ
בּוֹ סִימְנִין. וְחַיִּיבִין בְּמַעֲשֵׂרוֹת – שְׁעֵד עֲכָשְׁיוּ דַעַת בְּעֵלִים עֲלֵיהָ. עַד הֵיכִיּוֹ? עַד כְּדִי שִׁיכּוֹל לְתַרוּם
מִן הַמּוֹבְחָר. לֹא הִיָּה יְכוֹל לְתַרוּם מִן הַמּוֹבְחָר – עוֹשֶׂה אֹתָהּ דָּמִים וְאוֹכְלָהּ.

רַבִּי יוֹנָה בְּעֵי: דָּמִים מַהוּ שְׁיִטְבְּלוּ בְּמִקְחָהּ? אִי מֵאַחַר שֶׁהִבְעֵלִים מוֹצִיאִין אֹתָהּ – לֹא נִטְבְּלָהּ?

רבי מנא בעי: הַנֶּעַע עֲצֻמָּד! שְׁהִיתָה נְתוּנָה בְּפִיו, לֹא נִמְאָם הוּא? יָכוֹל הוּא לְהַחְזִירָה? אִם אֹמֵר אֶת בָּן, לֹא נִמְצָא אוֹכֵל טָבֵל לְמַפְרָע? הֲדָא אֲמַרְה: דְּמִים – בְּמִקְחָ הֵן.

מִצָּא בְּלִבְלָה, בְּמִקּוּם שֶׁהָרֹב מִכְּנִיסִין לְשׁוּק – אָסוּר לֹכֵל מִמֶּנָּה עֲרָאֵי, וּמִתְקַנָּה דְּמֵאֵי. בְּמִקּוּם שֶׁהָרֹב מִכְּנִיסִין לְבֵיתִים – מוֹתֵר לֹכֵל מִמֶּנָּה עֲרָאֵי, וּמִתְקַנָּה וְדֵאֵי. מִחֲצָה עַל מִחֲצָה – מִתְקַנָּה דְּמֵאֵי. מִכְּנִיסָה לְבֵית – מִתְקַנָּה וְדֵאֵי.

רבי יונה בעי: דְּמֵאֵי מַהוּ שְׂיִטְכּוֹל לְוֵדֵאֵי? אִם אֹמֵר

[דף ט"ו ע"א]

אֶת בָּן, לֹא נִמְצָאתָ מְקַדִּים!

רבי יוסי בי רבי בון, רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוחנן: צְרִידָה לְהַתְנַת וְלוֹמַר: "אִם מֵאוֹתָן שְׂמִכְנִיסִין לְשׁוּק הִיא – מַה שְּׁעִשִּׂיתִי עִשׂוּי. וְאִם לֹא – לֹא עִשִּׂיתִי כְּלוּם!" שְׁלֵא תְהֵא מֵאוֹתָן שְׂמִכְנִיסִין לְבֵיתָ, וְנִמְצָאתָ תְרוּמַת מַעֲשֵׂר טְבוּלָה לְתְרוּמָה גְדוּלָה.

מִחֲצָה עַל מִחֲצָה בְּשֻׁדָּה – מִתְקַנָּה דְּמֵאֵי. מִכְּנִיסָה לְבֵית – מִתְקַנָּה וְדֵאֵי.

וְחָשׁ לוֹמַר שְׂמֵא מֵאוֹתָהּ שְׂמִכְנִיסִין לְשׁוּק הִיא, וְנִמְצָאתָ תְרוּמָה גְדוּלָה טְבוּלָה לְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר! אָמַר רַבִּי מִתְנָיָה: בְּקוּרָא שָׁם עַל מַעֲשְׂרוֹתָיו.

עַד בְּדוֹן דְּבַר שְׁאִין לוֹ גִּרְזָה, אֲכָל דְּבַר שְׁיֵשׁ לוֹ גִּרְזָה – מִפְּרִישֵׁי תְרוּמַת מַעֲשֵׂר, וְאִין צְרִידָה לְהַפְרִישׁ תְרוּמָה גְדוּלָה.

כִּהְדָּא דְתַנִּי: מִצָּא פִירוֹת מְמוּרְחִין בְּשֻׁדָּה, כְּמוֹנְסִין – אָסוּרִין מִשׁוּם גְּזֵל. מְפוּזְרִין – מוֹתֵרִין מִשׁוּם גְּזֵל. בֵּין כֶּד וּבֵין כֶּד – תְּיִבִין בְּמַעֲשְׂרוֹת, וּפְטוּרִין מִתְרוּמָה גְדוּלָה, שְׂאֵי אֲפֻשֵׁר לְגִרְזָה שְׁתִיעֵקֵר, אֲלֵא אִם בֶּן נִתְרַמָּה תְרוּמָה גְדוּלָה.

מַעֲשְׂרוֹת מַהִיכֵן נִימְלוּת, מִן הַבֵּית אוֹ מִן הַשֻּׁדָּה? נִישְׁמַעֲינָה מִן הֲדָא: חֶבֶר שְׁמַת וְהַנִּית מְגוּרָה מְלֵאָה פִירוֹת, אֲפִילוּ בּוֹ בַּיּוֹם הַכְּנִיסִין – הָרִי אֵלּוּ בְּחֻזְקַת מִתְקַנָּים. וְאֲפֻשֵׁר שְׁלֵא נִמְרַפָּה דַעְתּוֹ שְׁעָה אַחֲתָה! אָמַר רַבִּי בּוֹן בַּר הֵיִיא: תִּפְתֵּר, שְׁמַת מִתּוֹדַי יִישׁוּב.

רבי חנינא בשם רבי פנחס שמע לה מן הכא: עִישׂוּר אַחַר שְׂאֵנִי עֲתִיד לְמוּד – נִתְנוּ לְעִקְיָה בֶּן יוֹסֵף שְׂיִזְכָּה בּוֹ לְעַנְיִים. הֲדָא אֲמַרְה: מִן הַבֵּית.

רבי חייא בר אבא שמע לה מן הכא: מִי שְׁהִיו פִירוֹתָיו בְּמְגוּרָה, וְנִתְּן סָאָה לְכֹן לְוִי וְסָאָה לְעַנִּי. הֲדָא אֲמַרְה: מִן הַבֵּית.

רבי אבא מרי שמע לה מן הכא: (דברים כו, יג) **מִן הַבֵּית** – זו חֶלֶת. הֲדָא אֲמַרְה: מִן הַשֻּׁדָּה.

מִסְכַּת פְּסָחִים פָּרָק ראשון

א. אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר. אין בודקין, לא לאור החמה, ולא לאור הלבנה, ולא לאור האבוקה, אלא לאור הנר, מפני שאור הנר יפה לבדיקה. אף על פי שאין ראיה לדבר - זכר לדבר, שנאמר (שמות יב, יט): "שבעת ימים שאר לא ימצא בבתים", ואומר (בראשית מד, יח): "ויחפש בגדול החל", ואומר (צפניה א, יב): "והיה בעת ההיא אחפש את ירושלים בגרות"; ואומר (משלי כ, כז): "גר אליהם נשמת אדם חפש כל חדריו בטן".

ב. בית שמאי אומרים: שתי שורות על פני כל המרתף, שורה החיצונה הרואה את הפתח, והעליונה הרואה את הקורה, ושלפנים הימנה ושלמטה הימנה - אין צריך בדיקה. בית הלל אומרים: שתי שורות החיצונות שהן העליונות, העליונה הרואה את הפתח ואת הקורות, ואת שניות שלמטה הימנה, אבל שלפנים הימנה - אין צריך לבדק.

ג. חורי הבית, העליונים והתחתונים, וגג היציע, והדות, וגג הבית, וגג המגדל, ורפת בקר, ומתבן, ולולין, ואוצרות יין, ואוצרות של שמן - אין צריכין בדיקה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: מטה שהיא חוצצת וחולקת את כל הבית, ועצים ואבנים מנחים תחתיה - בודק את צד החיצון, ואין צריך לבדק את צד הפנימי.

ד. היוצאין בו בשירא, והמפרש בספינה, לפני שלשים יום - אין צריך לבדוק. בתוך שלשים יום - בודק ומשכים, והולך לדרכו.

ה. רבי יהודה אומר משום רבן גמליאל: שתי חלות של תודה פסולות, מנחות על גב האצטבא, כל זמן שמנחות - כל העם אוכלין חלין. נטלה אחת מהן - כל העם אוכלין תרומה. נטלו שתיהן - שורפין אלו ואלו. ארבעה עשר שחל להיות בשבת - מבצערין את הכל מלפני השבת, ושורפין

תרומות טמאות, תלויות וטהורות כאחת; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: טהורות בפני עצמן ותלויות בפני עצמן, וטמאות בפני עצמן. אמר רבי שמעון: לא נחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע על הטהורה ועל הטמאה - שאין שורפין, על התלויה ועל הטהורה - ששורפין, על מה נחלקו? על התלויה ועל הטמאה, שרבי אליעזר אומר: תשרף זו בעצמה וזו בעצמה. ורבי יהושע אומר: שתיהן כאחת. אמר רבי יוסי: אין הנדון זה דומה לראיה! כשהעידו רבותינו, על מה העידו? אם על הבשר שנטמא בולד הטמאה ששורפין אותה עם הבשר שנטמא באב הטמאה, זה טמא וזה טמא! אלא שזה טמא טמאה חמורה וזה טמא טמאה קלה, אם על השמן שנפסל בטבול יום שמדליקין אותו בנר שנטמא בטמא מת - זה פסול וזה טמא, אף אנו מודים בתרומה שנטמא בולד הטמאה, שורפין אותן עם תרומה שנטמאת באב הטמאה, אף על פי שמוסיפין לה טמאה על טמאתה. אבל היאך נשרף התלויה עם הטמאה, נמצא זה מטמאתה שמה יבא אליהו ויטהרנה? בית שמאי אומרים: אין שורפין בשר טהור עם בשר טמא, ובית הלל מתירין.

ו. בראשונה היו אומרים: אין מוכרים חמץ לנכרי, ואין נותנין לו במתנה, אלא כדי שיאכל עד שלא הגיע שעת בעור, עד שבא רבי עקיבה ולמד - שמוכרין ונותנין במתנה אף בשעת הבעור. אמר רבי יוסי: אלו דברי בית שמאי, ואלו דברי בית הלל, הכריע רבי עקיבה לסיע דברי בית הלל. רבי יהודה אומר: פותח הבבלי וכל מיני כותח - אסור למכר שלושים יום קדם הפסח.

ז. האוכל חמץ אחר חצות, וחמץ שעבר עליו הפסח - הרי זה בלא תעשה ואין בו כרת. תוך זמנו - עובר עליו בלאו וכרת. דברי רבי יהודה; רבי שמעון אומר: כל שאין בו כרת - אין בו לא תעשה. חמץ לפני זמנו ולאחר זמנו - אין עוברים עליו בלא כלום. תוך זמנו - עובר עליו בכרת ובלאו,

יא. חֲמֵץ שֶׁל נְכָרִים - מֵתָר אַחַר הַפֶּסַח מִיָּד. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, וְרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אומרים: אֵיךְ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ מֵתָר אַחַר הַפֶּסַח מִיָּד.

מִסְכַּת פְּסָחִים פֶּרֶק שְׁנַי

א. חֲמֵץ שֶׁל כּוֹתֵימִים, מֵאִימְתֵי מֵתָר אַחַר הַפֶּסַח? שֶׁל בְּעֵלֵי בֵתִים - אַחַר שֶׁשֶׁל שְׁבִתוֹת. שֶׁל אֶפְיָה וְשֶׁל נַחְתוּמִים בְּכַפְרִים - עַד שֶׁשֶׁלֶּשָׁה יָמִים. וּבְכַרְכִּין - עַד שֶׁשֶׁלֶּשָׁה תַנּוּרִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אומר: כִּשְׁאֲמָרוּ שֶׁל בְּעֵלֵי בֵתִים אַחַר שֶׁשֶׁל שְׁבִתוֹת - שֶׁל אֶפְיָה. אִם הָיָה הֶרְבֵּה בְּנֵי הַבַּיִת, או שְׁעֵשָׂה מִשְׁתֵּה לְבָנוּ וְאֶפְהָ בְּשִׁלְשָׁה תַנּוּרִים זֶה אַחַר זֶה - מֵתָר. וְשְׁאֲמָרוּ שֶׁל נַחְתוּמִין בְּכַפְרִים - עַד שֶׁשֶׁלֶּשָׁה יָמִים, וְאִם גִּדְחַק וְאֶפְהָ בְּשִׁלְשָׁה תַנּוּרִים זֶה אַחַר זֶה, אֶפְלוּ בְּיוֹם אֶחָד - מֵתָר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אומר: אֵיךְ שְׁאֲמָרוּ הַנַּחְתוּמִים בְּכַרְכִּים עַד שֶׁשֶׁלֶּשָׁה הַתַּנּוּרִים אֲסוּר עַד שֶׁשֶׁלֶּשָׁה יָמִים, שְׁמִשְׁחִירַת הָיָה בּוֹדֵה לוֹ שְׁאוֹר כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם. בְּמָה דְבָרִים אֲמוּרִים? בְּזֶמֶן שֶׁלֹּא עָשׂוּ פִסְחִיהֶן עִם יִשְׂרָאֵל, או שֶׁהִקְדִּימוּ יוֹם אֶחָד. אֲבָל אִם עָשׂוּ פִסְחִיהֶן עִם יִשְׂרָאֵל, או שֶׁעֲכָבוּ יוֹם אֶחָד אַחַר יִשְׂרָאֵל - חֲמָצוֹ מֵתָר, אַחַר הַפֶּסַח מִיָּד.

ב. מִצֵּה שֶׁל כּוֹתֵימִים - מִתְרַת, וְאָדָם יוֹצֵא בָּהּ יָדֵי חוֹבְתוֹ בְּפֶסַח, וְרַבִּי אֶלְעָזָר אוֹסֵר, לְפִי שְׁאִין בְּקִיּאִין בְּדַקְדוּקֵי מִצְוֵה. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אומר: כָּל מִצְוֵה שֶׁהִחְזִיקוּ בָּהּ כּוֹתֵימִים הֶרְבֵּה מְדַקְדְּקִין בָּהּ יוֹתֵר מִיִּשְׂרָאֵל.

ג. חֲמֵצָן שֶׁל עוֹבְרֵי עֲבֵרָה - מֵתָר אַחַר הַפֶּסַח מִיָּד, מִפְּנֵי שְׁמִחְלִיפִין אֶת הַשְּׁאוֹר. הַחֲנוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּמְלֵאֵי שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּפּוֹעֲלֵי נְכָרִים נִכְנְסִין לָשֵׁם, חֲמֵץ שְׁנִמְצָא שֵׁם אַחַר הַפֶּסַח - אֲסוּר בְּהִנָּאָה, וְאִין צְרִיךְ לוֹמַר בְּאֶכִּילָה.

ד. חֲנוּת שֶׁל נְכָרִים וּפּוֹעֲלֵי יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין בְּתוֹכוֹ, וּמְצָאוּ בוֹ חֲמֵץ אַחַר הַפֶּסַח - מֵתָר בְּאֶכִּילָה, וְאִין צְרִיךְ לוֹמַר בְּהִנָּאָה. חֲנוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּפּוֹעֲלֵי נְכָרִים עוֹשִׂין בְּתוֹכָהּ וּמְצָאוּ בוֹ חֲמֵץ אַחַר הַפֶּסַח - אֲסוּר בְּהִנָּאָה, וְאִין

וְעַל לֹא הוֹדַע אֶשֶׁם תְּלוּי. וּמִשְׁעָה שְׁאֲסוּר בְּאֶכִּילָה - אֲסוּר בְּהִנָּאָה. הָאוֹכֵל כְּזֵית חֲמֵץ בְּפֶסַח - חֵיב עַל זְדוּנוֹ כֶּרֶת וְעַל שִׁגְגָתוֹ חֲטָאת וְעַל לֹא הוֹדַע אֶשֶׁם תְּלוּי.

ח. הָאוֹכֵל תְּרוּמַת חֲמֵץ בְּפֶסַח - פְּטוּר מִן הַתְּשִׁלוּמִין וּמִדְּמֵי עֲצִים לִכְהֵן; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נּוּרִי מְחִיב. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נּוּרִי: נִמְתִּי לוֹ לְרַבִּי עֲקִיבָה, מִפְּנֵי מָה הָאוֹכֵל תְּרוּמַת חֲמֵץ בְּפֶסַח אִין מִשְׁלָם דְּמֵי עֲצִים לִכְהֵן? וּמָה נִשְׁתַּנִּית זֶה מִשְׁאֵר יְמוֹת הַשָּׁנָה, שֶׁבִשְׁאֵר יְמוֹת הַשָּׁנָה מִשְׁלָם דְּמֵי עֲצִים לִכְהֵן?! אָמַר לוֹ: לֹא, אִם אֲמַרְתָּ בְּתַרוּמָה טְמֵאָה בִשְׁאֵר יְמוֹת הַשָּׁנָה, שְׂאֵף עַל פִּי שְׂאִין לוֹ בָּהּ הֵתֵר אֶכִּילָה - יֵשׁ לוֹ בָּהּ הֵתֵר הַסֵּקָה, תֹּאמַר בְּזֵה שְׂאִין לוֹ בָּהּ, לֹא הֵתֵר אֶכִּילָה וְלֹא הֵתֵר הַסֵּקָה?! הֵא לְמָה זֶה דּוּמָה? לְתַרוּמַת תּוֹתִים וְעֵנְבִים שְׁנִטְמָאוּ, שְׂאִין לוֹ בָּהּ הֵתֵר אֶכִּילָה וְלֹא הֵתֵר הַסֵּקָה, בְּמָה דְבָרִים אֲמוּרִים? בְּמִפְרִישׁ תְּרוּמָה וְהִחְמִיצָהּ, אֲבָל בְּמִפְרִישׁ תְּרוּמַת חֲמֵץ בְּפֶסַח זֶה, אִינָּה קְדוּשָׁה.

ט. הָאוֹכֵל קֹדֶשׁ חֲמֵץ בְּפֶסַח - אִינָּה כְּתוּרְמָה. הָאוֹכֵל קֹדֶשׁ חֲמֵץ בְּפֶסַח, בְּשׁוּגָג - מִשְׁלָם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ וְאֶשֶׁם וְדַאי וְאֶשֶׁם תְּלוּי. בְּמִזֵּד - פְּטוּר. בְּמָה דְבָרִים אֲמוּרִים? בְּמִפְרִישׁ קֹדֶשׁ וְהִחְמִיצוּ, אֲבָל בְּמִפְרִישׁ קֹדֶשׁ חֲמֵץ בְּפֶסַח זֶה, אִינָּה קְדוּשָׁה.

י. אֶחָד הָאוֹכֵל, אֶחָד הַמְּמַחֵה, וְהַשׁוֹתֵה, אֲכָל וְחָזַר וְאֲכָל, וְחָזַר וְאֲכָל, אִם יֵשׁ מֵאֶכִּילָה רֵאשׁוּנָה עַד סוּף אֶכִּילָה אַחֲרוּנָה כְּדֵי אֶכִּילַת פֶּרֶס - מְצַטְרְפִין. וְאִם לֹאוּ - אִין מְצַטְרְפִין. שְׁתֵּה, וְחָזַר וְשְׁתֵּה, וְחָזַר וְשְׁתֵּה, אִם יֵשׁ מִתְחַלַּת שְׁתֵּיהָ רֵאשׁוּנָה עַד סוּף שְׁתֵּיהָ אַחֲרוּנָה כְּדֵי אֶכִּילַת פֶּרֶס - מְצַטְרְפִין. וְאִם לֹאוּ - אִין מְצַטְרְפִין. כִּשֶׁם שְׁאֶכִּילָה בְּכַזִּית - כֶּף שְׁתֵּיהָ בְּכַזִּית. וְשְׁתֵּיהָ וְאֶכִּילָה אִין מְצַטְרְפִין. אֲכָל כְּזֵית, אֶפְלוּ מִחֲמִשְׁתַּת הַמַּיִנִים - הָרֵי אֵלוּ מְצַטְרְפִין, אֲכָל כִּחְצֵי זֵית, וְנוֹדַע לוֹ, וְחָזַר וְאֲכָל כִּחְצֵי זֵית אַחַר, אֶפְלוּ מִמֵּין אֶחָד - אִין מְצַטְרְפִין.

צָרִיף לומר באַכִּילָה. חֲנוּת שֶׁל נְכָרִים וּפּוֹעֲלֵי יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין בְּתוֹכָהּ, וּמִצְאוּ בָּהּ חֲמֵץ אַחַר הַפֶּסַח - מִתֵּר בְּאִכִּילָהּ, וְאִין צָרִיף לומר בְּהִנָּאָה.

ה. נְכָרֵי שֶׁהִלְוָה אֶת יִשְׂרָאֵל עַל חֲמִצּוֹ, וְאָמַר לוֹ: 'אִם לֹא בִּאתִי קֹדֶם הַפֶּסַח, הָרִי זֶה מְכוּר לָךְ אַחֵר הַפֶּסַח' - מִתֵּר בְּאִכִּילָהּ, וְאִין צָרִיף לומר בְּהִנָּאָה. יִשְׂרָאֵל שֶׁהִלְוָה אֶת הַנְּכָרִי עַל חֲמִצּוֹ, וְאָמַר לוֹ: 'אִם לֹא בִּאתִי קֹדֶם הַפֶּסַח, הָרִי זֶה מְכוּר לָךְ אַחֵר הַפֶּסַח' - אָסוּר בְּהִנָּאָה, וְאִין צָרִיף לומר בְּאִכִּילָהּ.

ו. נְכָרֵי שֶׁבָּא לְבִיתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְחֲמִצּוֹ בִּידוֹ - אִין זָקוּק לְכַעַר. הַפְּקִידוֹ אֶצְלוֹ - חֵיב לְכַעַר. יַחַד לוֹ בֵּית בַּפְּנֵי עֲצֻמוֹ - אִין זָקוּק לוֹ. יִשְׂרָאֵל וְנְכָרֵי שֶׁהָיוּ בְּאִין בְּסַפְּיָהּ וְחֲמֵץ בִּיד יִשְׂרָאֵל - הָרִי זֶה מוֹכְרוֹ לְנְכָרֵי, וְנוֹתְנוֹ בְּמַתְנָהּ, וְחוֹזֵר וְלוֹקַח מִמֶּנּוּ אַחֵר הַפֶּסַח, וּבִלְבָד שִׁיתְנֵנוּ לוֹ בְּמַתְנָהּ גְּמוּרָה.

ז. רִשְׁאֵי יִשְׂרָאֵל שִׂיאֵמַר לְנְכָרֵי: 'עַד שֶׁאִתְּהָ לּוֹקַח בְּמָנָהּ בֹּא וּלְקַח בְּמֵאתִים, וְאִם אֶצְטַרְף לִי אֲבוֹא וְאֶקַּח מִמֶּךָ אַחֵר הַפֶּסַח'.

ח. מִשְׁכִּיר יִשְׂרָאֵל חֲמוּרוֹ לְנְכָרֵי לְהוֹלִיף עֲלֵיהֶּ חֲמֵץ מִמְּקוֹם לְמְקוֹם, מִצָּא חֲמֵץ בְּדֶרֶךְ, אִם רַבָּה חֲמֵץ - מִתֵּר. וְאִם לָאוּ - אָסוּר.

ט. מַעֲשֵׂה בְּרַבֵּן גְּמִלְיָאֵל שֶׁהָיָה רוֹכֵב עַל הַחֲמוּר, וְהָיָה הוֹלֵךְ מַעֲכּוֹ לְכֹזֵיב, וְהָיָה רַבִּי אֵילְעִי אֵילְעִי מִהֵלֶךְ אַחֲרָיו. אָמַר לְרַבִּי אֵילְעִי: 'טוֹל גְּלוּסְקִין מִן הַדֶּרֶךְ, מִצָּא נְכָרֵי אַחֵר, אָמַר לוֹ: 'מִבְּגָאִי! טוֹל גְּלוּסְקִין הִלְלוּ מֵאֵילְעִי! נִטְפַל לוֹ רַבִּי אֵילְעִי, אָמַר לוֹ: 'מֵהִיכֵן אִתְּהָ? אָמַר לוֹ: 'מֵהַעֲוִירוֹת הִלְלוּ שֶׁל בְּרַגְנִין'. וְיֵמָה שְׁמָךְ? אָמַר לוֹ: 'מִבְּגָאִי'. אָמַר לוֹ: 'מִכִּירְךָ רַבֵּן גְּמִלְיָאֵל מִיָּמָיו? אָמַר לוֹ: 'לָאוּ! בְּאוֹתָהּ שְׁעָה לְמִדְּנוּ שְׁכוֹן רַבֵּן גְּמִלְיָאֵל בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ. וּשְׁלוּשָׁה דְּבָרִים לְמִדְּנוּ בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה, לְמִדְּנוּ שְׁאִין

מַעֲבִירִים עַל הָאוֹכְלִים. וְלְמִדְּנוּ שֶׁהוֹלְכִים אַחֵר רוֹב הוֹלְכֵי דְרָכִים. וְלְמִדְּנוּ שֶׁחֲמִצּוֹ שֶׁל נְכָרֵי אַחֵר הַפֶּסַח מִתֵּר בְּהִנָּאָה, כִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ לְכֹזֵיב, בֹּא אַחַד וְשָׁאֵל עַל נְדָרוֹ, וְאָמַר לָזֶה שְׁעָמוֹ: 'כְּלוּם שְׁתִּינּוּ רַבִּיעִית יִין הָאֵיטְלִיקִי? אָמַר לוֹ: 'הֵן'. - 'אִם כֵּן יִטְיִל אַחֲרֵינוּ עַד שִׁיפִיג יִינוֹ'. וְטִיִּל אַחֲרָיו שְׁלוּשָׁה מִלִּין, עַד שֶׁהִגִּיעַ לְסִלְמָה שֶׁל צוּר, כִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ לְסִלְמָה שֶׁל צוּר, יָרַד רַבֵּן גְּמִלְיָאֵל מִן הַחֲמוּר, וְנִתְעַטֵּף, וְיָשָׁב, וְהִתִּיר לוֹ אֶת נְדָרוֹ. וְהִרְבֵּה דְּבָרִים לְמִדְּנוּ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה: לְמִדְּנוּ, שְׂרַבִּיעִית יִין הָאֵיטְלִיקִי מִשְׁכֵּר. וְלְמִדְּנוּ, שְׂכוּר אֵל יוֹרָה. וְלְמִדְּנוּ, שֶׁהִדְרָךְ מִפְּגָה אֶת הַיִּין. וְלְמִדְּנוּ, שְׁאִין מִפִּירִין נְדָרִים - לֹא רְכוּב, וְלֹא מִהֵלֶךְ, וְלֹא עוֹמֵד, אֲלֵא מַעֲטָף וּמִיִּשְׁבּ.

י. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן גּוּרִי אוֹמֵר: אִף הַקְּרָמִית אֲדָם יוֹצֵא בָּהּ יָדֵי חוֹבְתוֹ בַּפֶּסַח. יוֹצֵאִין בְּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי בִירוֹשָׁלַיִם, אֲבָל לֹא בַּבְּכוּרִים. וְיֵמָה הַפָּרֵשׁ יֵשׁ בֵּין מַעֲשֵׂר שְׁנֵי לְבַכּוּרִים? מַעֲשֵׂר שְׁנֵי יֵשׁ לוֹ הֵתֵר אֲכִילָהּ בְּגִבּוּלִין, וּבַבְּכוּרִים אִין לָהֶם הֵתֵר אֲכִילָהּ בְּגִבּוּלִין.

יא. יוֹצֵאִין בְּרִיקָה הַשְּׂרוּי וּבְמִבְשֵׁל שְׁלֹא נְמוּחַ; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: יוֹצֵאִין בְּרִיקָה הַשְּׂרוּי, וְאִין יוֹצֵאִין בְּמִבְשֵׁל, אִף עַל פִּי שְׁלֹא נְמוּחַ. יוֹצֵאִין בַּסְּפָגְנִים הַנֶּעֱשִׂים בְּאוּר, וְאִין יוֹצֵאִין בַּסְּפָגְנִים הַנֶּעֱשִׂים בַּחֲמָה, אִין עוֹשִׂין סוּפָגְנִים בַּחֲמָה בַּפֶּסַח.

יב. יוֹצֵאִין בַּפֶּת נִקְיָה וּבַהֲדַרְרָא, וּבַסְרִיקִין הַמְצִירִין, וְאִין עוֹשִׂין סְרִיקִין מְצִירִין בַּפֶּסַח. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: דְּבָר זֶה שָׁאֵל בֵּיתוֹס בֶּן זוּנִין לְחַכְמִים, מַפְנִי מַה אָמְרוּ אִין עוֹשִׂין סְרִיקִין הַמְצִירִין בַּפֶּסַח? אָמְרוּ לוֹ: מַפְנִי שְׁהָאִשָּׁה שׁוֹהָה עֲלֵיהֶן וּמְחַמְצֵתָן. אָמַר לָהֶם: אֶפְשָׁר יַעֲשֶׂהָ בְּדַפּוּס וְיִקְבְּעָנָה כִּיּוֹן²! אָמְרוּ לוֹ: יֵאמְרוּ - 'כָּל הַסְרִיקִין אָסוּרִין וּסְרִיקֵי בֵּיתוֹס מִתְרִין'. אָמַר רַבִּי אֲלֶעָזָר בֶּן

² מְכוּן וּבְדִידִיק.

¹ מִיּוֹן דְּנָנוּ.

בְּמָקוֹם אֶחָד, בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף - חוֹצֵץ וְעוֹבֵר. הֲיֵה כַּחֲצֵי זֵית מִכָּאן וְכַחֲצֵי זֵית מִכָּאן, וְכַמִּין חוֹט בְּאֲמָצַע, אִם נִטְלִין שְׁלִשְׁתָּן כְּאֶחָד - הֲרִי זֶה צְרִיף לְבַעֲרָם, וְאִם לֹא - אֵינּוּ צְרִיף לְבַעַר.

ב. עֲרַבְתָּ הַעֲבָדָנִין שְׁנַתָּן לְתוֹכָהּ קִמַּח תּוֹף שְׁלוֹשָׁה יָמִים - חֵיב לְבַעַר. קָדַם שְׁלֹשָׁה יָמִים - אֵינּוּ חֵיב לְבַעַר, מִלּוּגְמָא שְׁנִסְרַחָה - אֵינּוּ צְרִיף לְבַעַר. הַקִּילוֹר, וְהַאֲסִפְלָנִית, וְהַרְטִיָּה, שְׁנַתָּן לְתוֹכָהּ קִמַּח - אֵין צְרִיף לְבַעַר. חֲרֹסֶת שְׁנַתָּן לְתוֹכָהּ קִמַּח - הֲרִי זֶה אֲסוּר. חִלּוֹת בְּצֶק שְׁעָפְשׂוּ אוֹ שִׁיבְשׂוּ - הֲרִי אֵלוֹ אֲסוּרִים.

ג. חֲמוּץ שִׁירָד לְתוֹף הַבוֹר - הֲרִי זֶה כַּמְבַעַר. רַבִּי יוֹסִי בֶן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: קִמַּח קָלִי שִׁירָד לְתוֹכָהּ דֶּלֶף - אֵין בּוֹ מִשׁוּם חֲמֵץ.

ד. הַשׁוֹרָה חֲטִים וְשַׁעוּרִים בְּמִים וְהַחֲמִיצוֹ - הֲרִי אֵלוֹ אֲסוּרוֹת. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: הַשׁוֹרָה שַׁעוּרִין בְּמִים וְנִתְבַקְּעוּ - הֲרִי אֵלוֹ אֲסוּרוֹת. וּבַחֲמֵץ - בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף מִתֵּר, מִפְּנֵי שֶׁהַחֲמֵץ צוֹמָתֵן.

ה. אֵין לְשִׁין אֶת הַמִּצָּה בְּרוֹתְחִין - מִפְּנֵי שֶׁהֵן חוֹלְטִין. וְלֹא בְּפוֹשְׁרִים - מִפְּנֵי שֶׁמִּחֲמִיצִין. אֲבָל לְשִׁין אוֹתָהּ בְּצוֹנָן. אֵין לְשִׁין אֶת הַמִּצָּה בְּשֶׁאֵר מִשְׁקִין, וְאִם לֹשׁ, רַבֵּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: תִּשְׂרֹף מִיָּד, וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: תִּאָּפֶה. אֲבָל מִקְטִפִּין אוֹתָהּ בְּכֻלָּן.

ו. מִי תִשְׁמִישׁוּ שֶׁל נַחְתוּם שׁוֹפְכִין אוֹתָן בְּמָקוֹם הַאֲשַׁבְּרָן, וְאֵין שׁוֹפְכִין אוֹתָן בְּמָקוֹם מְדוּרָן - מִפְּנֵי שֶׁמִּתְכַּנְסוֹת וּבָאוֹת לְיַדֵּי חֲמוּץ.

ז. הָאִשָּׁה שֶׁכִּנְסָה מִי תִשְׁמִישׁוּ שֶׁל נַחְתוּם לְלוֹשׁ בְּהֵן לְמִצְאֵי יוֹם-טוֹב - הֲרִי אֵלוֹ אֲסוּרִין. יֵתֵר עַל כֵּן, הֵיוּ נָשִׁים נוֹהֲגוֹת שְׁלֹא הֵיוּ לְשִׁין בְּמוֹצְאֵי יוֹם-טוֹב בְּחֲמִין שֶׁהוֹחֲמוּ בְּיוֹם-טוֹב. אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: הֵיאָךְ אִתָּהּ אוֹמֵר שֶׁמִּפְּרִישֵׁין חִלָּה בְּטִמְאָה בְּיוֹם-טוֹב, וְהִכְתוּב אוֹמֵר (שְׁמוֹת יב, יט): "שֶׂאֵר לֹא יִמָּצֵא בְּכִתְיָכֶם"? אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לְדַבְּרִינוּ, הֲרִי הֵהוּא עוֹבֵר

רַבִּי צְדוּק: פַּעַם אַחַת נִכְנַסְתִּי אַחַר אַבָּא לְבֵית רַבֵּן גַּמְלִיאֵל, וְהִבִּיאוּ לְפָנָיו סְרִיקִין הַמְצָרִין בְּפֶסַח, אָמַרְתִּי: 'אֲבֹא! לֹא כֵן אָמְרוּ חֲכָמִים - אֵין עוֹשִׁין סְרִיקִין הַמְצָרִין בְּפֶסַח'?! אָמַר לִי: 'בְּנִי! לֹא שָׁל כָּל אֶדָם אָמְרוּ, אֲלֵא שָׁל נַחְתוּמִין אָמְרוּ'. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: עוֹשִׁין סְרִיקִין כְּמִין רִיקִין, וְאֵין עוֹשִׁין סְרִיקִין כְּמִין גְּלוּסְקָאוֹת.

יג. אֵין יוֹצֵאִין, לֹא בַחֲלוּט, וְלֹא בְּמַעִיסָה, וְלֹא בְּסַפְגָּנִין, וְלֹא בְּדוּבָשִׁין, וְלֹא בְּאִסְקָרִיטִין. אֲבָל מִמְּלֵא כְּרוֹסוּ מִהֵן, וּבִלְבַד שִׁיאֲכַל כְּזֵית מִצָּה בְּאֲחֻרוֹנָה. יוֹצֵאִין בְּמִצָּה מְתַבְּלָת, בֵּין שְׁנֵתְבָלָה בְּאַלְפֶס, בֵּין שְׁנֵתְבָלָה בְּקִדְרָה. יוֹצֵאִין בְּחֻרְרָה וּבְמִצָּה יְשָׁנָה, וּבִלְבַד שְׁעָשְׂאָה מִתְחַלָּה לְשֵׁם פֶּסַח.

יד. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָא אוֹמֵר: יוֹצֵאִין בְּחֻזְרָת וּבְחֻרְדָּל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל שִׁישׁ בּוֹ שֶׁרֶף - אֵין יוֹצֵאִין בּוֹ. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָא אוֹמֵר: כָּל שֶׁפָּנָיו מְכֻסְפִין. אֲחֵרִים אוֹמְרִים: כָּל יָרֵק מִרְיָשׁ לוֹ שֶׁרֶף וּפָנָיו מְכֻסְפִין - יוֹצֵאִים בָּהֶם בֵּין לַחִים בֵּין יְבֻשִׁים, וְאֵין יוֹצֵאִין בָּהֶן כְּמוֹשִׁים. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אִף יוֹצֵאִין בָּהֶן יְבֻשִׁין, מִשׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אָמְרוּ: יוֹצֵאִין בָּהֶן כְּמוֹשִׁין.

טו. הַחֻזְרָת, וְהַמִּצָּה, וְהַפֶּסַח - לִילֵי יוֹם-טוֹב וְרֵאוֹן חוֹבָה, וְהַשֶּׁאֵר יָמִים - רְשׁוּת. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: לְאֲנָשִׁים - חוֹבָה; לְנָשִׁים - רְשׁוּת. הֲלֵל הַזָּקֵן הֵיךְ כּוֹרֵךְ שְׁלִשְׁתָּן, זֶה בְּזֶה וְאוֹכְלֵן. מֵאִמְתִּי אוֹכְלֵן? מִשְׁתַּחֲשֵׁף, לֹא אוֹכְלֵן מִשְׁתַּחֲשֵׁף - אוֹכְלֵן כָּל הַלֵּילָה, לֹא אוֹכְלֵן כָּל הַלֵּילָה - לֹא יֵאָכְלֶם מַעֲתָה. הַחֻזְרָת, וְהַמִּצָּה, וְהַפֶּסַח - אֵין מַעֲכָבִין זֶה אֶת זֶה.

מִסְכַּת פְּסָחִים פְּרָק שְׁלִישִׁי

א. בְּצֶק שֶׁבִסְדָּקִי עֲרַכָה בְּמָקוֹם הָעֲשׂוֹי לְחֻזֵק - אֵינוֹ חוֹצֵץ וְאֵינוֹ עוֹבֵר. וּבְמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ עֲשׂוֹי לְחֻזֵק - חוֹצֵץ וְעוֹבֵר. אִם יֵשׁ כְּזֵית

משום: "לא תעשה כל מלאכה". אמר ליה רבי אליעזר: עדין הדבר שקול, מי מכריעו? אמר רבי יהושע: אני אכריע, כשאני עושה בידי נמצאתי עובר על לא תעשה, והרי הוא בידי. כשאני מניחה כמו שהיא, נמצאתי עובר על לא תעשה ואינו בידי.

ח. וחכמים אומרים: שלש נשים עוסקות בבצק כאחת, אחת לשה ואחת עורכת, ואחת אופה, לשה - היא מקטפת וחברתה לשה תחתייה. היא מקטפת - היא אופה וחברתה מקטפת תחתייה, והשלישית לשה. אופה - היא לשה וחברתה אופה תחתייה, והשלישית מקטפת, וחוזרות חלילה. כל זמן שעוסקות בבצק אינו בא לידי חמוץ. כמה הוא שעור העסה? רבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקא אומר: בחיטין - עד שלשת קבין. ובשעווין - עד ארבעת קבין. וכל זמן שהאשה עוסקה בו - אינו בא לידי חמוץ. רבי נתן אומר משום רבי אליעזר: חלוף הדברים.

ט. ארבעה עשר שחל להיות בשבת - מבערין את הכל מלפני השבת, ואופין לו מצה מערב שבת. תרומה טהורה וטמאה - מבערין אותן מלפני השבת; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: חלין - בזמן, תרומה טהורה וטמאה - מבערין בשבת. אמר רבי אלעזר בן רבי צדוק: תרומה מלפני השבת - שאוכליה מועטין, וחלין בשבת - שאוכליהן מרבין. אמר רבי אלעזר בן רבי צדוק: פעם אחת שבת אבא בביבנה, וחל ארבעה עשר להיות בשבת. וכא זונין, קמנה של רבן גמליאל, ואמר: 'הגיע עת לבער החמץ'; והלכתי אני ואבא לבית רבן גמליאל, ובערנו את החמץ.

י. איזה הוא "צופים"? הרואה ואינו מפסיק. מכאן אתה אומר: ההולך לשחוט את פסחו, ולמול את בנו, ולאכל סעודת ארוסין בבית חמיו, ונזכר שיש לו חמץ בתוך הבית, אם יש לו שהות כדי שייחזר לביתו - חוזר, ואם לאו - אינו חוזר, ומבטלו בלבו. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל סעודה שאינה של

מצוה - אין חבר ושא ללכל הימנה. אם עבר צופים - שורפו במקומו, ואם לאו - חוזר ושורפו לפני הבירה מעצי המערכה, הוי, לא אמרו לחזר, אלא להקל עליו. עד כמה הן חוזרין? בן בתירה אומר: עד כשני ביצים, ולא מצינו לו חבר. רצה לשורפו לפני בירה מעצי עצמו, או על גגו מעצי המערכה - אין שומעין לו.

יא. מקום שנהגו להחזיר את הקדושין - מחזירין. מקום שנהגו שלא לחזר - אין מחזירין אותו. מקום שנהגו לעשות מעמד ומושב - עושין. אין עושין. אין מעמד ומושב פחות משבע פעמים. מקום שנהגו לשאול שלום אבלים בשבת - שואלין. מקום שנהגו שלא לשאול - אין שואלין. מקום שנהגו להיות אבלים הולכין לאחר המטה - הולכין. מקום שנהגו שלא להלך - אין הולכין. מקום שנהגו להדליק את הנר ביום הכפורים - מדליקין. מקום שנהגו שלא להדליק - אין מדליקין. רבי שמעון בן אלעזר אומר: מדליקין בפונדקאות ובבית המים, אלו שאמרו מדליקין ואלו שאמרו אין מדליקין - שניהם לא נתכוננו אלא לדבר אחד: משום הרגל עברה.

יב. מקום שנהגו לעשות מלאכה במחבר לקרקע עד חצות - עושין, מקום שנהגו שלא לעשות - אין עושין.

יג. מאימתי ארבעה עשר אסור במלאכה? רבי אליעזר בן יעקב אומר: מאור ארבעה עשר. רבי יהודה אומר: משתנן החמה. אמר רבי אליעזר בן יעקב לרבי יהודה: היכן מצינו שמקצת היום אסור במלאכה ומקצתו מתר? אמר לו רבי יהודה: הוא עצמו יוכיח על עצמו, שמקצתו מתר באכילת חמץ ומקצתו אסור.

יד. וחכמים אומרים: אף מקום שאמרו אין עושין מלאכה בערבי פסחים עד חצות, אבל שלש אמוניות עושין: החיטין, והספרין, והכוכסין. החיטין - שכן מצינו

ונתן כפלים במעשר. ולא שהיתה עינו צרה, אלא שחש לדברי חכמים.

יח. כיצד אוכלין נשורין בשבת? שהיו פותחין גגותיהן ופרדסותיהן לעניים שהיו בשני בצרת, והיו עניי ישראל נכנסין ואוכלין נשורין - מותרות תמרים בשבת. כיצד מתירין גמזיות הקדש? אמרו להן: אבותינו, כשהקדישו, לא הקדישו אלא קורות עצמן, מפני שבעלי אגרוף באין ונוטלין אותן בזרוע, ואנו נתיר גמזיות של הקדש ושל חרוב ושל שקמה? אמרו להם חכמים: אי אתם מודין שגדולי הקדש אסורין?

מסכת פסחים פרק רביעי

א. הביא אשמו ולא הביא גזלו - לא יהא ממרס בדמו, עד שיביא גזלו, אלא תעבר צורתו ויוצא לבית השרפה. הביא אשמו ולא הביא מעילתו - לא יהא ממרס בדמו עד שיביא מעילתו, אלא תעבר צורתו ויצא לבית השרפה. מצורע שהביא חטאתו קדם לאשמו - לא יהא אחר ממרס בדמה, עד שיביא אשמו, אלא תעבר צורתה ותצא לבית השרפה.

ב. כל הקדשים שהקריבן קדם לתמיד של שחר, או שעכבן אחר תמיד של בין הערבים - הרי אלו פסולין, שאין לה קדם תמיד של שחר אלא קטרת בלבד, שנאמר: "בבקר בבקר", ואין לה דבר שמתעכב אחר תמיד של בין הערבים אלא קטרת, ונרות, ופסח בערבי פסחים, ומחסרי כפרה בערב פסח - שטובל שנית ואוכל את פסחו לערב. רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר: מחסרי כפרה אף בשאר ימות השנה - שטובל ואוכל בקדשים לערב.

ג. שחטו לשמו, ומרק שלא לשמו - כשר, מפני שהכשר בשחיטה. כיצד שלא לאוכליו? שחטו לחולה ולזקן שאינם

הדיוט תופר כדרכו במועד. הספרין - שכן נזיר ומצרע, ומי שעלתה לו מכה בראשו, מספרין במועד. הפוכסין - שכן הבאין ממדינת הים, והיוצא בית האסורים מכבסין במועד. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: אף הרצענין, שכן עולי רגלים מתקנין מנעליהן וסנדליהן בחלו של מועד. הזבל שבחצר - מסלקין אותו לצרדין, שברפת ושבחצר - מסלקין אותו לאשפה.

טו. ששה דברים עשו אנשי יריחו, שלשה ברצון חכמים, ושלושה שלא ברצון חכמים. ואלו ברצון חכמים: מרכיבין דקלים בערבי פסחים כל היום כלו, וכורכין את שמע, וקוצרין לפני העמר - ברצון חכמים. ואלו שלא ברצון חכמים: גודשין לפני העמר, ואוכלין נשורין בשבת, ומתירין גמזיות של הקדש - של חרוב ושל שקמה; דברי רבי מאיר. אמר לו רבי יהודה: אם ברצון חכמים היו עושין, יהו כל אדם עושין כן! אלו ואלו שלא ברצון חכמים. על שלשה מחו בידן, ועל שלשה לא מחו בידן, ואלו שלא מחו בידן: מרכיבין דקלים בערבי פסחים כל היום, וכורכין את שמע, וקוצרין וגודשין לפני העמר - ולא מחו בידן. אלו שמחו בידן: מתירין גמזיות של הקדש - של חרוב ושל שקמה. ואוכלין נשורין בשבת, ונותנין פאה לירק - ומחו בידן חכמים.

טז. כיצד כורכין את שמע? אומרים: "שמע ישראל", ולא היו מפסיקין. רבי יהודה אומר: מפסיקין היו, אלא שלא היו אומרים: "ברוך שם כבוד מלכותו" וגו'.

יז. כיצד נותנין פאה לירק? לא היו נותנין אלא ללפת ולקפלוט - מפני שלקיטתן כאחת. רבי שמעון אומר: אף לחרוב. אמר רבי יוסי: מעשה בכנו של גבו היי³, שנתן פאה ללפת, ובא אביו ומצא עניים על פתח גנתו. אמר להם: בני! לא נחוש לדברי חכמים? השליכו מה שבידכם! והשליכו,

³ שם אדם.

יכולין לאַכל כְּזִית. כִּיצַד שְׁלֵא לְמַנוּיָו? נִמְנָו עֲלֵיו חֲבוּרָה זֹו, וְשַׁחְטוּ לְשֵׁם חֲבוּרָה אַחֲרָת. שְׁחַטוּ לְמִלִּין, וְלַעֲרֵלִין, לְטְהוּרִין, וְלַטְמְאִין - כְּשֵׁר. אֲבָא שְׁאוּל אָמַר: וְהֵדִין נוֹתֵן שִׁיחָא פְּסוּל, הוּאִיל וְהִזְמֵן פּוֹסֵל, וְעֵרְלָה פּוֹסֵלָת, מַה זְמַן עֵשָׂה בּוּ מִקְצַתּוּ כְּכֹלוּ, אִף עֵרְלָה נִעְשָׂה בֵּהּ מִקְצַתָּהּ כְּכֹלָה, אוּ פִלְף לְדֶרֶךְ זֹו, הוּאִיל וְעֵרְלָה פּוֹסֵלָת וְטְמֵאָה פּוֹסֵלָת, מַה טְמֵאָה לֹא עֵשָׂה בֵּהּ מִקְצַתָּהּ כְּכֹלָה, אִף עֵרְלָה לֹא נִעְשָׂה בֵּהּ מִקְצַתָּהּ כְּכֹלָה, נִרְאָה לְמִי דוּמָה? דְּנִין דְּבַר שְׁאִינוּ נוֹהֵג בְּכָל הַזְּבָחִים, מְדַבֵּר שְׁאִינוּ נוֹהֵג בְּכָל הַזְּבָחִים, וְאֵל יוֹכִיחַ זְמַן שְׁנוּהֵג בְּכָל הַזְּבָחִים. אוּ פִלְף לְדֶרֶךְ זֹו, דְּנִין דְּבַר שְׁלֵא הֵתֵר מְכַלְלוּ מְדַבֵּר שְׁלֵא הֵתֵר מְכַלְלוּ, וְאֵל תּוֹכִיחַ טְמֵאָה שֶׁהִתְרָה מְכַלְלָה.

ד. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַפֶּסַח עַל הַחִמְץ בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, וְהַפֶּסַח עֲצָמוּ - כְּשֵׁר, וְיוֹצֵא בּוּ יְדֵי חוֹבְתּוֹ בַּפֶּסַח. אֶחָד הַשּׁוֹחֵט, וְאֶחָד הַזּוֹרֵק, וְאֶחָד הַמְקַטֵּיר, בְּמַה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזְמַן שֶׁהוּא לְשׁוֹחֵט, אוּ לְזוֹרֵק, אוּ לְמַקְטֵיר, אוּ לְאֶחָד מִבְּנֵי חֲבוּרָה, הֵיחָד לְאֶחָד בְּסוּף הָעוֹלָם - פְּטוּר. אֲבָל הַמּוֹלֵק אֶת הָעוֹף מִבִּפְנִים, עַל הַחִמְץ בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר - אִינוּ עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה.

ה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: הַפֶּסַח בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר, לְשֵׁמוּ - חֵיב, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּשֵׁר. שְׁלֵא לְשֵׁמוּ - פְּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא פְּסוּל. וּבְמוֹעֵד, לְשֵׁמוּ - פְּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא פְּסוּל. שְׁלֵא לְשֵׁמוּ - חֵיב, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּשֵׁר. אִימַתִּי? בְּזְמַן שֶׁהֵן רְאוּיִין לְבֹא בַּפֶּסַח, אֲבָל אֵין רְאוּיִין לְבֹא בַּפֶּסַח - בֵּין לְשֵׁמוּ בֵּין שְׁלֵא לְשֵׁמוּ - חֵיב, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּשֵׁר. אֲמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: פֶּסַח בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר, לְשֵׁמוּ - כְּשֵׁר, שְׁלֵא לְשֵׁמוּ - פְּסוּל. בְּחֹלוּ שֶׁל מוֹעֵד, לְשֵׁמוּ - פְּסוּל, שְׁלֵא לְשֵׁמוּ - כְּשֵׁר. וְאִימַתִּי? בְּזְמַן שֶׁרְאוּי לְהִבְיֵא פֶסַח, אֲבָל אֵין רְאוּי לְהִבְיֵא פֶסַח, בֵּין לְשֵׁמוּ בֵּין שְׁלֵא לְשֵׁמוּ - כְּשֵׁר.

ו. הַפֶּסַח שֶׁעֲבָרָה שְׁנָתּוֹ, וְשַׁחְטוּ בְּזְמַנּוֹ לְשֵׁמוּ, וְכֵן הַשּׁוֹחֵט אַחֲרִים לְשֵׁם פֶּסַח בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר פּוֹסֵל, וְרַבִּי

יְהוֹשֻׁעַ מְכַשִּׁיר. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: וּמַה אִם בְּשֵׁאֵר יְמוֹת הַשְּׁנָה, שְׁאִינוּ כְּשֵׁר לְשֵׁמוּ - כְּשֵׁרוֹ אַחֲרִים לְשֵׁמוּ, בְּזְמַנּוֹ, שְׁכַשֵּׁר לְשֵׁמוּ, אִינוּ דִּין שִׁכְשְׁרוּ אַחֲרִים לְשֵׁמוּ? אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אוּ חֲלוּף הַדְּבָרִים, וּמַה אִם בְּשֵׁאֵר יְמוֹת הַשְּׁנָה, שְׁאִינוּ כְּשֵׁר לְשֵׁמוּ, כְּשֵׁר הוּא לְשֵׁם אַחֲרִים, וְיִכְשֵׁר פֶּסַח בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר שְׁלֵא לְשֵׁמוּ! וְכֵךְ אִתָּהּ אָמַר לִי: מַה לִּי הַכְּשֵׁרוֹ אַחֲרִים לְשֵׁמוּ בְּשֵׁאֵר יְמוֹת הַשְּׁנָה לְשֵׁמוּ - שְׁכֵן הוּא כְּשֵׁר לְשֵׁם אַחֲרִים, יִכְשְׁרוּ אַחֲרִים לְשֵׁמוּ בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר שְׁאִינוּ כְּשֵׁר לְשֵׁם אַחֲרִים? אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אִם כֵּן, הֲרַעַתְתָּ כֵחַ פֶּסַח וְנִתְתִּי כֵחַ לְשִׁלְמִים. חֲזוּר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְדַבְּרֵנוּ דִּין אַחֵר: מִצִּינוּ מוֹתֵר פֶּסַח - בָּא שְׁלָמִים, וְאֵין מוֹתֵר שְׁלָמִים בָּא פֶּסַח. וּמַה פֶּסַח שְׁמוֹתָרוּ בָּא שְׁלָמִים - שְׁחַטוּ בְּזְמַנּוֹ לְשֵׁם שְׁלָמִים פְּסוּל, שְׁלָמִים שְׁאֵין מוֹתָרוּ בָּא פֶּסַח, אִם שְׁחַטוּ לְשֵׁם פֶּסַח בְּזְמַנּוֹ אִינוּ דִּין שִׁיְהוּ פְּסוּלִין? אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹדָה: מִצִּינוּ מוֹתֵר חֲטָאֵת בָּא עוֹלָה וְאֵין מוֹתֵר עוֹלָה בָּא חֲטָאֵת. וּמַה חֲטָאֵת שְׁמוֹתָרָה בָּא עוֹלָה, שְׁחַטָּה לְשֵׁם עוֹלָה פְּסוּלָה, עוֹלָה שְׁאֵין מוֹתָרָה בָּא חֲטָאֵת, שְׁחַטָּה לְשֵׁם חֲטָאֵת אִינוּ דִּין שֶׁתָּהֵא פְּסוּלָה? אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: לֹא, אִם אֲמַרְתָּ בְּחֲטָאֵת שְׁכֵן כְּשֵׁרָה לְשִׁמָּה כֹּל הַשְּׁנָה כְּלָה, תֹּאמַר בַּפֶּסַח שְׁאִינוּ כְּשֵׁר לְשֵׁמוּ אֲלֵא בְּזְמַנּוֹ? וְהוּאִיל וְהוּא פְּסוּל לְשֵׁמוּ, דִּין הוּא שִׁיפְסְלוּ אַחֲרִים לְשֵׁמוּ, הוּאִיל וְאֵין כְּשֵׁר לְשֵׁמוּ בְּשֵׁאֵר יְמוֹת הַשְּׁנָה, אִם שְׁחַטוּ אַחֲרִים לְשֵׁמוּ בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר - הֲרִי זֶה פְּסוּל.

ז. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַפֶּסַח לְאוֹכְלוֹ בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר - כְּשֵׁר. לְאוֹכְלוֹ נֹא וְשִׁלּוּק וּמִבְשָׁל - כְּשֵׁר. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַפֶּסַח עַל בְּנֵי הַחֲבוּרָה, וְאָמַר: שְׁלֵא לְשֵׁמוּ שְׁחַטְתִּיו - שׁוֹרֵת הַדִּין אֵין נֶאֱמָן. רַבִּי יְהוֹדָה אָמַר: עַד שְׁלֵא תִתְחִילוּ בּוּ - נֶאֱמָן, מִשֶּׁתִּתְחִילוּ בּוּ - אִינוּ נֶאֱמָן.

ח. הַפֶּסַח שֶׁשְׁחַטוּ שְׁחֲרִית בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר שְׁלֵא לְשֵׁמוּ, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְכַשִּׁיר, כְּאֵלוֹ נִשְׁחַט בְּשִׁלְשָׁה עָשָׂר. וְכֵן בְּתִירָא פּוֹסֵל, כְּאֵלוֹ נִשְׁחַט בֵּין הָעֶרְבִים. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:

אָמְרוּ לוֹ: שִׁבַּח הוּא לְבַנְי אַהֲרֹן שִׁיְהִלְכוּ בְּדָם עַד אֲרֻכּוֹבוֹתֶיהָ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אָמַר: כַּת שְׁלִישִׁית הַלְכָה וַיִּשְׁבַּח לָהּ בַּעֲזֵרַת נְשִׁים.

יא. פֶּעַם אַחַת חָל אַרְבַּעַה עֶשֶׂר לְהִיּוֹת בְּשִׁבְתָּ, שָׁאֵלוּ אֶת הַלֵּל הַזֶּקֶן: פֶּסַח, מֵהוּ שִׁידְחָה אֶת הַשִּׁבְתָּ? אָמַר לָהֶם: וְכִי פֶסַח אֶחָד יֵשׁ לָנוּ בַשָּׁנָה שְׂדוּחָה אֶת הַשִּׁבְתָּ? וְהִלּוּא הִרְבַּה מִשְׁלַשׁ מֵאוֹת פְּסָחִים יֵשׁ לָנוּ שְׂדוּחָה אֶת הַשִּׁבְתָּ! חִבְרוּ עֲלֵיו כָּל הַעֲזָרָה, אָמְרוּ לוֹ: מִנֵּין לָךְ? אָמַר לָהֶם: תְּמִיד, קֶרֶבֶן צָבוּר - דּוּחָה אֶת הַשִּׁבְתָּ, אֵף פֶּסַח קֶרֶבֶן צָבוּר - דּוּחָה אֶת הַשִּׁבְתָּ. דָּבָר אַחֵר: נֶאֱמַר בְּתַמִּיד (בַּמִּדְבָּר כַּח, ב): "מוֹעֵדוֹ", וְנֶאֱמַר בַּפֶּסַח (בַּמִּדְבָּר ט, ב): "מוֹעֵדוֹ"; מֵה מוֹעֵדוֹ הָאֲמֹר בְּתַמִּיד - דּוּחָה אֶת הַשִּׁבְתָּ, אֵף מוֹעֵדוֹ הָאֲמֹר בַּפֶּסַח - דּוּחָה אֶת הַשִּׁבְתָּ. וְעוֹד קָל וְחֹמֶר: וּמֵה תְּמִיד שָׂאִין חִיבִין עֲלָיו כָּרַת - דּוּחָה אֶת הַשִּׁבְתָּ, פֶּסַח שְׁחִיבִין עֲלָיו כָּרַת - אֵינֹו דִּין שִׁידְחָה אֶת הַשִּׁבְתָּ? וְעוֹד מְקַבְּלֵי מִרְבוּתֵי שְׁפִסַּח דּוּחָה אֶת הַשִּׁבְתָּ, וְלֹא פֶסַח רֵאשׁוֹן, אֲלֹא פֶסַח שֵׁנִי, וְלֹא פֶסַח צָבוּר אֲלֹא פֶסַח יַחִיד. אָמְרוּ לוֹ: מֵה יֵהָא עַל הָעַם שֶׁלֹּא הִבִּיאֹו סְפִינִין וּפְסָחִים לְמַקְדָּשׁ? אָמַר לָהֶם: הַלְכָה זֹו שְׁמַעְתִּי וַיִּשְׁכַּחְתִּי, אֲלֹא הֵנַח לָהֶן לְיִשְׂרָאֵל אִם אֵינֹו נְבִיאִים הֵן, בְּנֵי נְבִיאִים הֵן, מֵה עֲשׂוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתָהּ שְׁעָה? מִי שְׁפִסְחוּ טֵלָה - טְמַנּוּ בַצְּמֵרוֹ, גְּדִי - קֶשְׁרוֹ בֵּין קַרְנָיו, וְהִבִּיאֹו סְפִינִין וּפְסָחִים לְמַקְדָּשׁ, וַיִּשְׁחַטּוּ אֶת פְּסָחֶיהֶן. בּוֹ בְיוֹם מָנוּ אֶת הַלֵּל הַנְּשִׂיא, וְדָרַשׁ לָהֶם בְּהִלְכוֹת הַפֶּסַח.

יב. פֶּעַם אַחַת בִּקֵּשׁ אַגְרִיפַס הַמֶּלֶךְ לִידַע כְּמֵה מְנוּיִין שֶׁל אוֹיְבוֹסֵי יִשְׂרָאֵל. וְאָמַר לָהֶם לְכַהֲנִים: הִפְרִישׁוּ לִי כְּלִיא מִכָּל פֶּסַח וּפֶסַח! וְהִפְרִישׁוּ לוֹ שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלְף וּזְגוּת שֶׁל כְּלִיּוֹת, כְּפִלִים כִּיּוֹצֵאֵי מִצְרַיִם, וְאֵין לָךְ כָּל פֶּסַח וּפֶסַח שֶׁלֹּא הָיָו עֲלָיו יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה מְנוּיִין, חוּץ מִטְּמֵא, וְשִׁהִיָּה בְּדֶרֶךְ רְחוּקָה. בּוֹ בְיוֹם נִכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל בְּהַר הַבַּיִת, וְלֹא הָיָה מִחֲזִיקֵם. וְהָיָה קוֹרִין אוֹתוֹ: 'פֶּסַח מְעוּבִין'.

הוֹאִיל וּשְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר אֵינֹו רֵאשׁוֹי, וּבְאַרְבַּעַה עֶשֶׂר שְׁחִרִית אֵינֹו רֵאשׁוֹי, מֵה שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר, אִם שְׁחִטּוֹ שְׁלֹא לְשִׁמוֹ - כְּשֵׁר, אֵף אַרְבַּעַה עֶשֶׂר שְׁחִרִית, אִם שְׁחִטּוֹ שְׁלֹא לְשִׁמוֹ - כְּשֵׁר. הַשִּׁיב רַבִּי לְסִיעַ דְּבָרֵי בֶן בְּתִירָא: לֹא! אִם אָמַרְתָּ בְּשִׁלְשָׁה עֶשֶׂר, שָׂאִין מִקְצָתוֹ רֵאשׁוֹי, תֹּאמַר בְּאַרְבַּעַה עֶשֶׂר שְׁחִרִית, שְׁמַקְצָתוֹ רֵאשׁוֹי? הוֹאִיל וּמִקְצָתוֹ רֵאשׁוֹי, אִם שְׁחִטּוֹ בְּאַרְבַּעַה עֶשֶׂר שְׁחִרִית, שְׁלֹא לְשִׁמוֹ - פְּסוּל.

ט. פֶּסַח רֵאשׁוֹן בְּשִׁלְשׁ כַּתוּת, וְאֵין פֶּסַח שֵׁנִי בְּשִׁלְשׁ כַּתוּת. נִשְׁחַט הַתְּמִיד שֶׁל בֵּין הָעֲרֻבִים - מִקְטִיר אֶת הַקְּטֹרֶת וּמְטִיב אֶת הַנְּרוֹת, וּבָא לוֹ אֲצֵל פֶּסַח. קָרְעוּ וְהוֹצִיא אֶת אֲמֹרָיו, אֲפִלּוֹ שֶׁל אַרְבַּעַה וּשְׁלֹשׁ חֲמֹשָׁה, נִתְּנוּ בְּמִיגָס וְהַקְטִירוֹ עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ, וּבְשִׁבְתָּ הָיָה מְלִבִּישֵׁן בְּגוּיֹתֶיהָ, וּמְנִיחֵן וַיּוֹצֵא. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אָמַר: אַרְבַּעַה עֶשֶׂר שְׁחָל לְהִיּוֹת בְּשִׁבְתָּ - לֹא הָיָה מְפָשִׁיט אֲלֹא עַד מְקוֹם חֲזָה. כִּהֵן הַקְּרוּב אֲצֵל הַמִּזְבֵּחַ, שׁוֹפֵף שְׁפִיכָה אַחַת כְּנָגַד הַיִּסוּד - פְּסוּל. הַלּוּיִם עוֹמְדִין עַל דּוֹקָנָן וְגוֹמְרִין הַלֵּל בְּשׁוּרָה, אִם גְּמָרוּ - שָׁנוּ, וְאִם שָׁנוּ - שְׁלֹשׁוּ, וְאֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא שְׁלֹשׁוּ מִימֵיהָ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מִימֵיהָ שֶׁל כַּת שְׁלִישִׁית לֹא הִגִּיעוּ ל"אֵהֲבָתִי כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת קוֹלִי", מִפְּנֵי שְׁעֵמָה מוֹעֲטִין, וְהִיא הִיָּתָה נִקְרָאת כַּת עֲצֻלָּנִית.

י. כְּמַעֲשֵׂהוּ בַחֹל כֶּף מַעֲשֵׂהוּ בְּשִׁבְתָּ, אֲלֹא שְׁהִיוּ הַכַּהֲנִים מְדִיחִין אֶת הָעֲזָרָה שֶׁלֹּא בְּרִצּוֹן חֲקָמִים. כִּיצַד מְדִיחִין אֶת הָעֲזָרָה? הָיָו פּוֹקֵקִין אוֹתָהּ וּמְרַגְלִין לָהּ אֲמַת הַמַּיִם עַד שֶׁנַּעֲשִׂית נִקְיָה כְּחֹלֵב. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: כּוֹס הָיָה מְמֵלֵא מִדָּם הַתַּעֲרֹבוֹת, וּזוֹרְקוֹ זְרִיקָה אַחַת עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ, שְׂאִם יִשְׁפֹּף דָּמָן שֶׁל אֶחָד מֵהֶן, נִמְצָא שְׁמַכְשִׁירוֹ. אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי יְהוּדָה: וְהִלָּא לֹא נִתְקַבַּל בְּכָלִי! וְדָם שְׂאִינוּ מִתְקַבַּל בְּכָלִי פְסוּל לְגְבֵי מִזְבֵּחַ! דָּבָר אַחֵר, שֶׁהוּא דָם הַתְּמִצִּית וְדָם הַתְּמַצִּית פְּסוּל לְגְבֵי מִזְבֵּחַ. אָמַר לָהֶם רַבִּי יְהוּדָה: לְדְבָרֵיכֶם, לְמַה פּוֹקֵקִין אֶת הָעֲזָרָה, וְהִיוּ כְּהֵנִים מִשְׁקִיעִין בְּדָם עַד אֲרֻכּוֹבוֹתֶיהָ?

מִסְכַּת פְּסָחִים פָּרָק חֲמִישִׁי

א. רבי אליעזר אומר: כשם שהשחיטה דוחה את השבת - כך מכשירי שחיטה ידחו את השבת. כלל אמר רבי עקיבה: כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת - אינה דוחה את השבת. וכל מלאכה שאי אפשר לעשותה מערב שבת - דוחה את השבת. אמר לו רבי אליעזר: אמורי צבור יוכיחו, שהן פשרין למוצאי שבת, והן דוחין את השבת בזמנו! ומה לי מכשירי שחיטה אחר שחיטה, ומה לי מכשירי שחיטה לפני שחיטה. אמר רבי עקיבא: מה למכשירי שחיטה אחר שחיטה שדוחה את השבת, שכן דחתה שחיטתה את השבת, ידחו מכשירי שחיטה לפני שחיטה את השבת, שלא דחתה שחיטתה את השבת? ועוד, שמא יארע בו פסול ונמצא חלל את השבת, ולא עשה מצותה.

ב. פסח בא מן הצאן ואינו בא מן הבקר, בא מן הכבשים ומן העזים, בא מן הזכרים ואינו בא מן הנקבות, בא בן שנה ואינו בא בן שתיים, ואינו נאכל אלא בלילה ואינו נאכל אלא עד חצות, ואינו נאכל אלא למנויין, ואינו נאכל אלא צלי. וחיבין עליו משום שבירת עצם.

ג. חגיגה הבאה עמו - באה מן הצאן ומן הבקר, ומן הכבשים ומן העזים, מן הזכרים ומן הנקבות, ובאה בת שנתה ובת שתיים, ונאכלת לשני ימים ולילה אחד, ואין חיבין עליה משום שבירת עצם. חגיגה הבאה עמו - היא נאכלת תחלה, כדי שיהא פסח נאכל על השבוע. בן תימא אומר: חגיגה הבאה עם הפסח - הרי היא כפסח, ואינה נאכלת אלא ליום ולילה, וחגיגת חמשה עשר נאכלת לשני ימים ולילה אחד, וחגיגת ארבעה עשר יוצא בה ידי חובתו משום שמחה, ואין יוצא בה משום חגיגה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: חגיגה העולה עמו על השלחן, ותבשילין העולים עמו על השלחן - הרי אלו מתבשרין עמו.

ד. ארבעה עשר שחל להיות בשבת. אחד דברים שהן ראויין לבא פסח, ואחד דברים שאין ראויין לבא פסח, ושחטן לשום פסח. וכן השוחט לשם חטאת צבור, לשם עולות, ופסח ששחטו בשבת שלא לשמו - פטור. דברי רבי מאיר. אמר רבי שמעון: לא נחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע על דברים שאין ראויין לבא פסח ושחטו לשם פסח, והשוחט לשם חטאת צבור, ולשם עולת צבור - שהוא חיב, על מה נחלקו? על דברים שהן ראויין לבא פסח, ושחטם לשם פסח, שרבי אליעזר מחיב חטאת, ורבי יהושע פוטר.

ה. השוחט את התמיד בשבת, שלא לשמו - חיב. אמר רבי יוסי: שמעתי שהשוחט 'תמיד' בשבת, שאינו מבקר - חיב חטאת, ויחזור ויביא תמיד אחר להכשירו, חוזן מן הנשחט, שנאמר (במדבר כח, לא): "תמימם יהיו לכם ונספיהם"; כשהן מבקרין - הן תמידין, כשאין מבקרין - אינן תמידים.

ו. שחטו ונודע שמשכו בעלים את ידיהן, או שמתו או שנטמאו - הרי זה חיב. רבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה אומר: אם יש לו שהות כדי שידע - הרי זה חיב. ותעבר צורתו ותצא לבית השרפה. ואם לאו - הרי זה פטור. חטאת צבור ששחטן בשבת, שלא לשמן - הרי זה חיב, ויקטיר אמורין לערב.

ז. חטאת יחיד ועולת יחיד, ששחטן בשבת לשמן, וזרק דמן שלא לשמן - חיב, שהרצו הבעלים. השוחט שתי חטאות לצבור, ואין צריכין אלא אחת - חיב על האחרונה. שתי עולות לצבור ואין צריכין אלא אחת - חיב על האחרונה.

ח. רבי יהודה אומר: כשם ששפוד של עץ אין נשרף, כך שפוד של מתכת אין מתייבש. אמרו לו: זה חס מקצתו - חס כלו, וזה חס מקצתו - אינו חס כלו.

ט. פסח שסכו יין ושמן, אף על פי שמנטף מלמעלה למטה - אין בו משום בשול.

בשלו ואחר כך צלאו, או צלאו ואחר כך בשלו - הרי זה אסור. אין מולגין את הראש ואת הפרעים ואין טופלין אותן בחרסית ובאדמה, אבל מפספסין אותן באור.

י. הפסח צולין אותו שלם, ואין צולין אותו חתיכות, רצה - מנתחו ומטילו אבר אבר על גבי גחלים, ואין צולין שני פסחים בתנור אחד מפני התערבות. אפלו זה גדי וזה טלה מפני הרגל עברה. אבל צולין ארבעה וחמשה פסחים בארבעה וחמשה תנורין זה אצל זה, ואין חוששין. חמש חבורות שנתערבו פסחיהן, נאמן אחד מבני החבורה לומר: 'פסח זה של אותה חבורה הוא'. הפסח אין נאכל אלא בלילה ואינו נאכל אלא עד חצות, ואין חיבין עליו משום נותר, ואין מחשבה פוסלת בו משום פגול, עד שיצלה עמוד השחר.

מִסְכַּת פְּסָחִים פָּרָק שִׁישִׁי

א. אימתי אמרו: 'הפסח נאכל בטמאה?' בזמן שבא מתחלתו בטמאה. שחטו בטהרה, ואחר כך נטמאו הבעלים - יזרק הדם בטהרה, ואל יאכל הבשר בטמאה. הרי שהיו ישראל טמאין, וכהנים וכלי שרת טהורין, או שהיו ישראל טהורין, וכהנים וכלי שרת טמאין. ואפלו ישראל וכהנים טהורין, וכלי שרת טמאין - יעשו בטמאה, שאין קרבן צבור חלוק.

ב. הצבור והכהנים טהורין, וכלי שרת טמאין - עושין אותו בטמאה. אימתי פסח בא בטמאה? בזמן שרבו של צבור טמאין, הוי חצין טהורין וחצין טמאין - הטהורין עושין את הראשון והטמאין עושין את השני. היחיד מכריע את הפסח לעשותו בטמאה - דברי רבי יהודה. רבי אליעזר בן מתתיהו אומר: אין היחיד מכריע את הפסח לעשותו בטמאה, שנאמר (דברים יז, ה): "לא תוכל לזבח את הפסח באחד שעריך".

רבי שמעון אומר: אפילו שבט אחד טמא, ושאר כל השבטים טהורין. הטהורין עושין לעצמן והטמאין עושין לעצמן. אמר לו רבי

יהודה: אין חולקין את הצבור, אלא: או כלו עושין בטהרה, או כלו עושין בטמאה.

ג. רבי יהושע אומר: כל הזבחים שבתורה שנשפתי מיהן כזית בשר או כזית חלב - זורק את הדם. חצי זית בשר וחצי זית חלב - אין זורק את הדם. ובעולה, חצי זית בשר וחצי זית חלב - זורק את הדם עליה, מפני שכלה כליל. ובמנחה, אפלו כלה קימת - לא יזרק. ובפסח, אם יש כזית לכל אחד ואחד - הרי זה זורק. ואם לאו - לא יזרק.

ד. רבי יהושע אומר: כל הזבחים שבתורה שנשטמא הבשר, וחלבים קימין - זורק את הדם על החלבים. נטמאו החלבים והבשר קיים - זורק את הדם על הבשר. אבל פסח אינו כן, אף על פי שנשטמא בשר וחלבין קימין - אין זורק את הדם על החלבים, שלא בא מתחלתו אלא לאכילה. נטמאו חלבים והבשר קיים, אם יש כזית לכל אחד ואחד - יזרק, ואם לאו - לא יזרק.

ה. כל קרבנות צבור והיחיד - הציץ מרצה על טמאת הדם, ועל טמאת הגוף, חוץ מנזיר ועושה פסח, שהציץ מרצה על טמאת הדם, ואין מרצה על טמאת הגוף. ואם נטמא טמאת התהום - הרי זה מרצה. כיצד? היה הולך לשחוט את פסחו, ואמרו לו: 'מת היה עמך בבית שנכנסת בו', או 'תחת אבן שישבת עליה', ונודע לו, בין משעשה פסחו ובין עד שלא עשה פסחו - צריך לעשות פסח שני. אבל אם אמרו לו: 'קבר התהום היה עמך בבית שנכנסת בו', או: 'תחת האבן שישבת עליה', ונודע לו עד שלא עשה את פסחו - צריך לעשות פסח שני. משהביא פסחו - אינו צריך לעשות פסח שני. וכן נזיר שהיה הולך להביא קרבנותיו, ואמרו לו: 'מת היה עמך בבית שנכנסת בו', או: 'תחת אבן שישבת עליה', ונודע לו, בין משהביא קרבנותיו בין עד שלא הביא קרבנותיו - צריך להביא קרבן טמאה. אבל אם אמרו לו: 'קבר התהום היה עמך בבית שנכנסת לו', או 'תחת אבן שישבת עליה', ונודע לו עד שלא הביא קרבנותיו - צריך

לְהֵבִיא קֶרְבַּן טְמֵאָה. מִשֶּׁהֵבִיא קֶרְבָּנוֹתָיו -
אֵין צָרִיד לְהֵבִיא קֶרְבַּן טְמֵאָה.

ו. שִׁחְטוּ וְנֹדַע עַד שֶׁלֹּא מִשְׁכּוּ בְעֵלִים אֶת
יְדֵיהֶם, אוֹ שִׁמְתוּ אוֹ שִׁנְטְמָאוּ - יִשְׂרָף מִיָּד.
רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמֵר:
אִם יֵשׁ שֶׁהוּת כְּדֵי שִׂידַע - יִשְׂרָף מִיָּד, וְאִם
לֹא - תִּעֲבַר צוּרְתוֹ וְיֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה. זֶה
הַכֹּלֵל: אֶרֶע פְּסוּל בְּגוּפוֹ - יִשְׂרָף מִיָּד, בְּדָם
אוֹ בְּבַעֲלִים - תִּעֲבַר צוּרְתוֹ וְיֵצֵא לְבֵית
הַשְּׂרָפָה.

ז. אֲבָל הַשׁוֹרֵף בְּעֵצְמוֹת, וְהַמְחַתֵּךְ בְּגִידִים,
וּבְקֶרְנִים, וּבְטַלְפִּים - אֵינוֹ עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה.
הַעֲצֻמוֹת וְהַגִּידִין הַרְפִּים - הֵרִי הֵן כְּבִשׂוֹר
לְכָל דָּבָר. הַשׁוֹבֵר אֶת הָעֵצִים בְּפֶסַח טְהוֹר -
הֵרִי זֶה לֹקֵה אַרְבָּעִים. וּפֶסַח עֲצָמוֹ כִּשְׂוֹר,
וְיֵצֵא בּוֹ יְדֵי חוֹבְתוֹ בְּפֶסַח. פֶּסַח כִּשְׂוֹר -
חִיבִין עָלָיו מִשׁוּם שְׁבִירַת עֵצִים. פֶּסַח פְּסוּל -
אֵין חִיבִין עָלָיו מִשׁוּם שְׁבִירַת עֵצִים. רַבִּי
אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: הֵיתָה לוֹ שֵׁעַת
הַכִּשְׂוֹר וּנְפֶסֶל - חִיבִין עָלָיו מִשׁוּם שְׁבִירַת
עֵצִים, לֹא הֵיתָה לוֹ שֵׁעַת הַכִּשְׂוֹר וּנְפֶסֶל - אֵין
חִיבִין עָלָיו מִשׁוּם שְׁבִירַת עֵצִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן
אוֹמֵר: אֵף עַל פִּי שֶׁהֵיתָה לוֹ שֵׁעַת הַכִּשְׂוֹר
וּנְפֶסֶל - אֵין חִיבִין עָלָיו מִשׁוּם שְׁבִירַת
הָעֵצִים. רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה
אוֹמֵר: אֵפִילוֹ לֹא נְפֶסֶל בּוֹ אֲלֵא אֲבָר אֶחָד
בְּלִבָּד - אֵין חִיבִין עָלָיו מִשׁוּם שְׁבִירַת עֵצִים.

ח. הַשׁוֹבֵר אֶת הָעֲצָמוֹת לֶאֱכֹל כְּזֵית מַח, מִן
הַמַּח שֶׁבְּרֵאשׁ וְשֶׁבְּקוֹלֵיא - אֵינוֹ עוֹבֵר בְּלֹא
תַעֲשֶׂה. וְהַמַּח עֲצָמוֹ - כִּשְׂוֹר, וְיֵצֵא בּוֹ יְדֵי
חוֹבְתוֹ בְּפֶסַח, וְחִיבִין עָלָיו מִשׁוּם פְּגוּל,
מִשׁוּם נוֹתֵר, וּמִשׁוּם טְמֵא, וּמִטְמֵא כְזֵית
בְּמִשְׂא וְכַעֲדָשָׁה בְּמַגֵּעַ. כָּלְלוֹ שֶׁל דָּבָר:
הַמַּח, הֵרִי הוּא כְּכִשְׂוֹר לְכָל דָּבָר! אֲכַל מִמֶּנּוּ
כְּזֵית, נֹא וּמִבְשָׁל עַד שֶׁלֹּא חִשְׁבָה - הֵרִי זֶה
פְּטוּר. מִשְׁחֻשְׁבָה - הֵרִי זֶה חֵיב. כְּזֵית צְלִי עַד
שֶׁלֹּא חִשְׁבָה - פְּטוּר. וּמִשְׁחֻשְׁבָה - הֵרִי זֶה
חֵיב.

ט. הַמוֹצִיא כְּזֵית בְּשׂוֹר מִבֵּית לְבֵית,
וּמִחִבּוּרָה לְחִבּוּרָה בְּשֵׁעַת אֲכִילָה, אֵף עַל פִּי
שֶׁהוּא בְּלֹא תַעֲשֶׂה - הֵרִי זֶה טְהוֹר. וְהַאוֹכֵל
- הֵרִי זֶה בְּלֹא תַעֲשֶׂה, שִׁנְאָמֵר (שְׁמוֹת יב,
מו): "לֹא תוֹצִיא מִן הַבַּיִת מִן הַכִּשְׂוֹר חוּצָה"
וְגו', אֵף עַל פִּי שִׁנְאָמֵר: "בְּבֵית אֶחָד יֵאָכֵל",
אוֹכְלִין אוֹתוֹ בְּחִצְרוֹתֵיהֶן וּבְגוֹתֵיהֶן. מֵה
תִּלְמוּד לומר "בְּבֵית אֶחָד יֵאָכֵל"? בְּחִבּוּרָה
אֶחָת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הֵרִי שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבֵין
וְאוֹכְלִין, וְרֵאוּ נֶחֱשׂ אוֹ עַקְרָב - הֵרִי אֵלוֹ
עוֹקְרִין אֶת פֶּסְחֵיהֶן, וְאוֹכְלִין אוֹתוֹ בְּמִקּוֹם
אֲחֵר, שִׁנְאָמֵר (שְׁמוֹת יב, ז): "עַל הַבָּתִּים
אֲשֶׁר יֵאָכְלוּ אֹתוֹ בְּהֵם", אִם כֵּן לְמָה נֶאֱמַר
"בְּבֵית אֶחָד יֵאָכֵל"? שֶׁלֹּא יֵהָא שְׁתֵּי חִבּוּרוֹת
אוֹכְלוֹת זוֹ כְּנֶגְדַּד זוֹ. כְּשֶׁהָיָה שִׁמְשׁ עוֹמֵד
לְמִזְגָּ - קוֹפֵץ אֶת פִּיּוֹ, וּמִחֲזִיר אֶת פְּנֵיו,
וְלוֹעֵס עַד שֶׁמַּגִּיעַ אֲצֵל חִבּוּרְתוֹ וּבוֹלַע, כְּדֵי
שֶׁלֹּא יֵרָאֶה אוֹכֵל מִשְׁנֵי פֶסְחִים. אִם אֵין שֵׁם
אֶלָּא חִבּוּרָה אֶחָת - אוֹכֵל בְּכָל הַבַּיִת כְּלוּ,
וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ.

מִסְכַּת פְּסָחִים פְּרָק שְׁבִיעִי

א. אַרְבָּעָה עָשׂוֹר שָׁחַל לְהִיּוֹת בְּעֶרֶב שַׁבַּת -
מִשְׁלֻשְׁלִין אֶת הַפֶּסַח לְתַנּוּר עִם חִשְׁבָה,
וְעוֹשִׂין לוֹ לְמוֹדִיף⁴, וְנוֹתְנִין עָלָיו מְעֶרֶב
שַׁבַּת, וְנוֹתְנִין עַל גְּבִיּוֹ כְּסוּי וְנוֹטְלוֹ בְּשַׁבַּת,
וּבְלִבָּד שֶׁלֹּא יִחֲזִיר. וְאִם יִחֲזִיר - הֵרִי זֶה
חֵיב, מִפְּנֵי שְׂבָא לִידֵי מְרוּחַ, וְהַמְּרַח בְּשַׁבַּת
- הֵרִי זֶה חֵיב חֲטָאָת. מִבְּקָרוֹ וְעוֹדָהּ בְּתַנּוּר.
אִם נִצְלָה - נוֹטְלוֹ, וְאִם לֹא, מִמְתִּין לוֹ עַד
שִׁיעֲלָה. נִצְלָה הַחִיצוֹן וְלֹא נִצְלָה הַפְּנִימִי -
קוֹלְף וְאוֹכֵל עַד שֶׁמַּגִּיעַ לִנְא':

ב. הַפֶּסַח מִחֲזִירִין אוֹתוֹ שְׁלָם, וְאֵין מִחֲזִירִין
אוֹתוֹ חֲתִיכוֹת; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי
אוֹמֵר: בְּשַׁבַּת, בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף אֲסוּר, וּבֵיּוֹם-
טוֹב בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף מִתֵּר. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן: לֹא נִחְלַקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית
הַלֵּל עַל הַפֶּסַח שֶׁמִּחֲזִירִין אוֹתוֹ שְׁלָם וְאֵין
מִחֲזִירִין אוֹתוֹ חֲתִיכוֹת, עַל מֵה נִחְלַקוּ? עַל

4 נְסָרִים.

הַאֲבָרִים, שְׁבִית שְׂמַאי אֹמְרִים: אֵין מְחֻזְרִין. וּבֵית הַלֵּל אֹמְרִים: מְחֻזְרִין:

ג. יתום שִׁשְׁחָטוּ עָלָיו אֶפּוֹטְרוֹפְסִין - יֵאָכֵל, וּבִמְקוֹם שֶׁהוּא רוֹצֵה. הַמְנָה עַל אֶחָד מֵהֶן - אוֹכֵל בְּמָקוֹם שֶׁהַמְנָה. הַמְנָה עַל שְׁנֵי פְסָחִים - יֵאָכֵל מֵאִיזָה מֵהֶן שִׁירְצָה רֵאשׁוֹן. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר: לְעוֹלָם מִמְּנִין עַל הַפֶּסַח, עַד שִׁישְׁחַט, וּמוֹשְׁכִין יְדִיהֶן מִמָּנוּ עַד שִׁזְרוּק עָלָיו אֶת הַדָּם:

ד. לֹא יִשְׁחַט אָדָם אֶת הַפֶּסַח עַל יְדֵי בְנוֹ וּבִתּוֹ הַגְּדוֹלִים, וְעַל יְדֵי עַבְדּוֹ וּשְׁפַחְתּוֹ הַעֲבָרִים, וְעַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ אֲלֵא מִדַּעְתָּן. אֲבָל שׁוֹחֵט הוּא עַל יְדֵי בְנוֹ וּבִתּוֹ הַקְּטַנִּים וְעַל יְדֵי עַבְדּוֹ וּשְׁפַחְתּוֹ הַכּוֹנְעָנִים, בֵּין מִדַּעְתָּן וּבֵין שְׁלֵא מִדַּעְתָּן. וְכֵלֶן שִׁשְׁחָטוּ לְעֶצְמָן וּשְׁחַט רַבֵּן עֲלֵיהֶן - יוֹצֵאִין בְּשֵׁל רַבּוֹ, וְאֵין יוֹצֵאִין בְּשֵׁל עֶצְמָן, חוּץ מִן הָאִשָּׁה שִׁכּוּלָה לְמַחֲוֹת. עַבְדַּ עֲבָרִי, וְמִי שִׁחְצִיו עַבְדַּ וְחֻצְיוֹ בֶּן חוֹרִין - אוֹכְלִין מִשֵּׁל עֶצְמָן. עַבְדַּ שֵׁל שְׁנֵי שְׁתַּפְּיִין - אוֹכֵל מִשֵּׁל שְׁנֵיהֶן. הַמְנָה עַל אֶחָד מֵהֶן - אוֹכֵל מִמְּקוֹם שֶׁהַמְנָה. הַמְנָה עַל שְׁנֵי פְסָחִים - אוֹכֵל מֵאִיזָה מֵהֶן שִׁשְׁחַט רֵאשׁוֹן. וְאִם שְׁחַט שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד - אוֹכֵל מִשֵּׁל שְׁנֵיהֶם. שִׁכַּח רַבּוֹ מִהָאֵמֶר לוֹ - שְׁנֵיהֶם יִצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרָפָה, וְצָרִיכִין לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שְׁנֵי. רַבִּי נֶתָן אֹמֵר: אֵין צָרִיכִין לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שְׁנֵי, שִׁכְּבַר נִזְרֹק הַדָּם עֲלֵיהֶן:

ה. בְּנֵי חֲבוּרָה שְׁנַמְנוּ עַל הַפֶּסַח, אִם יֵשׁ כְּזֵית לְכָל אֶחָד וְאֶחָד - יֵאָכֵלוּ, וְאִם לֹא - לֹא יֵאָכֵלוּ. נִמְנוּ עָלָיו זֶה אַחַר זֶה, הָרֵאשׁוֹנִים שִׁישְׁ לָהֶם - יֵאָכֵלוּ, וְהָאַחֲרוֹנִים - לֹא יֵאָכֵלוּ, וְצָרִיכִין לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שְׁנֵי; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּי נֶתָן אֹמֵר: אֵין צָרִיכִין לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שְׁנֵי, שִׁכְּבַר נִזְרֹק עֲלֵיהֶן הַדָּם. בְּנֵי חֲבוּרָה שִׁרְצוּ לְמַנּוֹת אַחֲרִים לְפִסְחֵיהֶן - הָרֵשׁוֹת בֵּידוֹ, רְצוּ לְהַמְשִׁךְ וּלְהַמְנוֹת אַחֲרֵים עַל פֶּסַחֵן - הָרֵשׁוֹת בֵּידָם, רְצוּ לְהַמְשִׁךְ וּלְהַמְנוֹת אַחֲרֵים עַל חֲלָקוֹ - הָרֵשׁוֹת בֵּידוֹ, לְעוֹלָם נִמְשְׁכִין וְהוֹלְכִין, וּבִלְבָד שְׁנַשְׁתִּיר אֶחָד מִחֲבוּרָה רֵאשׁוֹנָה; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר: בֵּין מִחֲבוּרָה רֵאשׁוֹנָה בֵּין מִחֲבוּרָה אַחֲרוֹנָה,

וּבִלְבָד שְׁלֵא יִנְחוּ אֶת פֶּסַחוֹ כְּמוֹת שֶׁהוּא. בְּנֵי חֲבוּרָה שִׁרְצוּ לְהַמְנוֹת אַחֲרֵים עַל חֲלָקוֹן - הָרֵשׁוֹת בֵּידָם, וְהַמְעוֹת חֲלִין. רְצוּ לְהַמְשִׁךְ, לְהַמְנוֹת אַחֲרֵים עַל חֲלָקוֹן - הָרֵשׁוֹת בֵּידָם, וְהַמְעוֹת חֲלִין:

ו. הַמְנָה אַחֲרֵים עַל חֲלָקוֹ - הָרֵשׁוֹת בֵּידוֹ, הַמְעוֹת חֲלִין. רְצוּ לְהַמְשִׁךְ לְהַמְנוֹת אַחֲרֵים עַל חֲלָקוֹ - הָרֵשׁוֹת בֵּידוֹ, הַמְעוֹת חֲלִין. הַמְנָה אַחֲרֵים עַל חֲגִיגָתוֹ - הַמְעוֹת חֲלִין, רְצוּ לְהַמְשִׁךְ וּלְמַנּוֹת אַחֲרֵים עַל חֲגִיגָתוֹ - הַמְעוֹת חֲלִין:

ז. הַמוֹכֵר עוֹלָתוֹ וּשְׁלָמָיו - לֹא עָשָׂה כְּלוּם. וְהַמְעוֹת כֹּל שֶׁהֵן - יִפְלוּ לְנֹדְבָה, וְאֵין צָרִיךְ לֹאמַר בְּחַטָּאת וְאִשָּׁם. בְּנֵי חֲבוּרָה שְׁמַתוּ מִקְצָתָן אוֹ שְׁנַטְמָאוּ מִקְצָתָן - הַשְּׂאָר אוֹכְלִין וְאֵין חוֹשְׁשִׁין. בְּנֵי חֲבוּרָה שֶׁהִיא אֶחָד בְּהֵן שֶׁהִי יְדֵיו שֵׁל אֶחָד מֵהֶם יְפוֹת, רִשְׁאִין לֹאמַר לוֹ: 'טוֹל חֲלָקְךָ וְצֵא', וְלֹא מִפְּנֵי שֶׁהוּא פֶּסַח, אֲלֵא אֶפְלוּ חֲמִשָּׁה וְעָשׂוּ סְבֻלַת, רִשְׁאִין לֹאמַר לוֹ: 'טוֹל חֲלָקְךָ וְצֵא לָךְ'. רְצוּ לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ טוֹבָה - בֵּא וְאוֹכֵל עִמָּהֶם. מְצוּרַע - מְסַגֵּר שׁוֹחֲטִין עָלָיו בְּשַׁבְעֵי. מַחֲלֵט - שׁוֹחֲטִין עָלָיו בְּשִׁמְנֵי. יוֹלֶדֶת - שׁוֹחֲטִין עָלֶיהָ בְּיוֹם אַרְבַּעִים לְזָכַר בְּיוֹם שְׁמוֹנִים לְנִקְבָּה. וְכֵלֶן שְׁנַטְמָאוּ, בֵּין לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים בֵּין לְאַחַר זְרִיקַת דָּמִים - הָרִי הֵן כְּמִפְקָח אֶת הַגֵּל, וְצָרִיכִין לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שְׁנֵי. רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּנוֹ שֵׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אֹמֵר: מִפְּקָח בְּגֵל עֵתִים פְּטוּר עֵתִים חֵיב, כִּיצַד? גֵּל עֲגוּל וְנִמְצָא טְמֵאָה תַּחְתּוּיוֹ - חֵיב. גֵּל אֲרוּךְ וְנִמְצָא טְמֵאָה תַּחְתּוּיוֹ - פְּטוּר:

ח. הִיא טְמֵא בְּשַׁעַת שְׁחִיטָהּ וְטָהוּר בְּשַׁעַת זְרִיקָהּ, טָהוּר בְּשַׁעַת שְׁחִיטָהּ וְטְמֵא בְּשַׁעַת זְרִיקָהּ - הָרִי זֶה אֵינוֹ אוֹכֵל, וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שְׁנֵי. חוֹלָה בְּשַׁעַת שְׁחִיטָהּ, וְאֵינוֹ יוֹכֵל לְאָכֹל כְּזֵית, חָלִים בְּשַׁעַת זְרִיקָהּ וְיֹכֵל לְאָכֹל כְּזֵית. חָלִים בְּשַׁעַת שְׁחִיטָהּ וְיֹכֵל לְאָכֹל כְּזֵית, וְחוֹלָה בְּשַׁעַת זְרִיקָהּ וְאֵינוֹ יוֹכֵל לְאָכֹל כְּזֵית - הָרִי זֶה אֵינוֹ אוֹכֵל, וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שְׁנֵי, לְעוֹלָם אֵינוֹ יוֹצֵא יְדֵי חוֹבְתוֹ עַד שִׁיָּה חָלִים בְּשַׁעַת שְׁחִיטָהּ, וּבְשַׁעַת זְרִיקָהּ.

וכלן, ספק נזרק עליהם דם ספק לא נזרק עליהן דם, ספק יש בה כזית לכל אחד ואחד ספק אין בו, ספק טמאין ספק טהורין – פטורין מלעשות פסח שני. זה הכלל, כל הספקות פטורין מלעשות פסח שני. רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: שומרת יום כנגד יום שנוזק עליה דם, ואחר כך ראתה – הרי זה אינה אוכלת ופטורה מלעשות פסח שני, שכבר יצתה בזריקה. אבל ערל שנוזק עליו דם ואחר כך מל – הרי זה אינו אוכל, וחייב לעשות פסח שני:

ט. אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על ערל ישראל שטובל ואוכל את פסחו לערב, על מה נחלקו? על ערל נכרי, שבית שמאי אומרים: טובל ואוכל את פסחו לערב. ובית הלל אומרים: הפורש מן הערלה כפורש מן הקבר. אחד נכרי שמל ואחד שפחה שטבלה. רבי אליעזר בר צדוק אומר: איסטרטיוטות היו שומרי צירין היו בירושלים, שטובלין ואוכלין פסחיהן לערב:

י. בני חבורה שנטמא אחד מהן, ואין ידוע איזה הוא – צריכין לעשות פסח שני. צבור שנטמא אחד מהן, ואין ידוע איזו הוא, עושין אותו בטמאה. בני חבורה שהמנה אחד עמהן, אפלו מן הצדקה – הרי זה חולק עמהן בעורות. בני חבורה שטעו ואכלו פסחיהן של חבריהם, אומרים להם: 'אכלו את שלנו ואכלו את שלהם', ונמצאת יבלת בעורו של אחד מהן – צריכין לעשות פסח שני, עשו פסח שני וטעו ואכלו את פסחיהן של חבריהן, אומרים להם: 'אכלו את שלנו, אכלו את שלהן', ונמצא יבלת בעורו של אחד מהן – צריכין לעשות פסח שני. נמצאו אוכלין ארבעה פסחים וידי חובתן לא יצאו. חמש חבורות שנוחערו פסחיהן, ונמצא יבלת בעורו של אחד מהן – צריכין לעשות פסח שני:

<p>12</p> <p>ראשון Sunday</p>	<p>ז</p> <p>7</p>	<p>נץ החמה _____ 5:42 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:17 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:28 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:15 נ"ך: דברי הימים ב לה-לו תוספתא: פסחים א</p>	<p>כ"ב לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:30 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:41 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:04 שקיעה _____ 8:03 בבלי: בכורות כה ירושלמי: מעשרות ח</p>
<p>13</p> <p>שני Monday</p>	<p>ח</p> <p>8</p>	<p>נץ החמה _____ 5:41 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:16 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:28 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:16 נ"ך: יהושע א-ב תוספתא: פסחים ב</p>	<p>תענית שני קמא, כ"ג לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:29 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:40 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:04 שקיעה _____ 8:04 בבלי: בכורות כו ירושלמי: מעשרות ט</p>
<p>14</p> <p>שלישי Tuesday</p>	<p>ט</p> <p>9</p>	<p>נץ החמה _____ 5:40 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:16 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:28 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:17 נ"ך: יהושע ג-ד תוספתא: פסחים ג</p>	<p>כד לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:28 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:40 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:04 שקיעה _____ 8:05 בבלי: בכורות כז ירושלמי: מעשרות י</p>
<p>15</p> <p>רביעי Wednesday</p>	<p>י</p> <p>10</p>	<p>נץ החמה _____ 5:39 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:15 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:27 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:18 נ"ך: יהושע ה-ו תוספתא: פסחים ד</p>	<p>כה לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:27 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:39 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:03 שקיעה _____ 8:06 בבלי: בכורות כח ירושלמי: מעשרות יא</p>
<p>16</p> <p>חמישי Thursday</p>	<p>יא</p> <p>11</p>	<p>נץ החמה _____ 5:38 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:15 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:27 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:19 נ"ך: יהושע ז-ח תוספתא: פסחים ה</p>	<p>תענית חמישי, כו לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:26 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:39 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:03 שקיעה _____ 8:07 בבלי: בכורות כט ירושלמי: מעשרות יב</p>
<p>17</p> <p>ששי Friday</p> <p>Candle Lighting 7:50 הדלקת הנרות</p>	<p>יב</p> <p>12</p>	<p>נץ החמה _____ 5:37 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:14 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:27 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:20 נ"ך: יהושע ט-י תוספתא: פסחים ו</p>	<p>כז לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:25 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:38 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:03 שקיעה _____ 8:08 בבלי: בכורות ל ירושלמי: מעשרות יג</p>
<p>18</p> <p>שב"ק Shabbos</p> <p>זמן מוצש"ק 9:21 Shabbos Ends</p>	<p>יג</p> <p>13</p>	<p>נץ החמה _____ 5:36 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:14 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:27 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:21 נ"ך: יהושע יא-יב תוספתא: פסחים ז</p>	<p>אמור, כח לעומר, פרק ג</p> <p>עלות השחר _____ 4:24 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:38 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:03 שקיעה _____ 8:09 בבלי: בכורות לא ירושלמי: מעשרות יד</p>

גליף ווען א מענטש טראכט נאר תשובה צו טון, אפילו ער האט נאכנישט תשובה געטון, נעמט דער אייבערשטער אן זיינע תפלות.

(ספר המדות אות תשובה סימן ס"ה)